

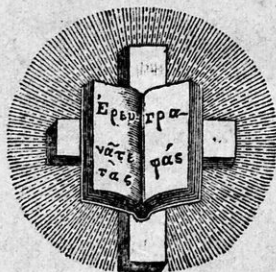
ΣΕΙΡΑ
ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ,
ΣΥΝΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ

ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΕΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ,
και έκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ δημοσίου ταμείου.

ΤΟΜΟΣ Α΄,

περιέχων Γραμματικὰς γυμνάσεις, Μύθους Αἰσωπείους καὶ
Φιλοσόφων ἀνέκδοτα, ἐκ τῶν λόγων τοῦ θείου Χρυσό-
στόμου τοῦς περὶ προσευχῆς καὶ τὸν πρὸς Εὐτρό-
πιον, καὶ ἐπιστολάς τινὰς ἐν παραρτήματι.

Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.
Παροιμ. Σολομ. Α΄, 7.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΕΙΡΗΝΙΔΟΥ.

1858.

1877

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΝ

ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ

ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ
ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ
ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ
ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ
ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΝ
ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΝ

ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΧΜΗΣ

1877

4.000

Σ Ε Ι Ρ Α
ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΣΕΙΡΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΣΤΙΝ ΤΙΣ ΕΣΤΙΝ ΤΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΣΕΙΡΑ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ,

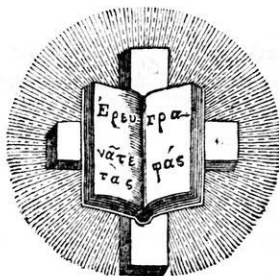
ΣΥΝΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ,
και έκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ δημοσίου ταμείου.

ΤΟΜΟΣ Α΄,

περίχων Γραμματικὰς γυμνάσεις, Μύθους Αἰσωπείους καὶ
Φιλοσόφων ἀνέκδοτα, ἐκ τῶν λόγων τοῦ θεοῦ Χρυσ-
στόμου τοῦ περι προσευχῆς καὶ τῶν πρὸς Εὐτρό-
πιον, καὶ ἐπιστολάς τινὰς ἐν παραρτήματι.

Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.
Παροιμ. Σολομ. Α΄, 7.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΣ Δ. ΕΙΡΗΝΙΔΟΥ.

1858.

« . . . Ταῦτα λέγειν περὶ συγγραφέων καὶ ποιητῶν ἔχω . . .
 » Ἐκεῖνα αὐτῶν μᾶλλον ἀποδεξόμεθα, ἐν οἷς ἀρετὴν ἐπῆρσεσαν
 » ἢ πορηρίαν διέβαλον. Ὡς γὰρ τῶν ἀρθέων τοῖς μὲν λοιποῖς
 » ἄχρι τῆς εὐωδίας ἢ τῆς χροῆς ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις, ταῖς μελί-
 » ταις δ' ἄρα καὶ μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχει· οὕτω δὲ
 » κάρταῦθα, τοῖς μὴ τὸ ἡδὺν καὶ ἐπίχαρι μόνον τῶν τοιούτων
 » λόγων διώκουσιν, ἔστι καὶ τινα ὠφέλειαν ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν
 » ψυχὴν ἀποθέσθαι. Κατὰ πᾶσαν δὲ οὖν τῶν μελιτῶν τὴν
 » εἰκόνα, τῶν λόγων ἡμῖν μεθεκτέον. Ἐκεῖναί τε γὰρ, οὔτε
 » ἅπασιν τοῖς ἀρθέσι παραπλησίως ἐπέρχονται, οὔτε μὴν οἷς ἂν
 » ἐπιπτῶσιν ὅλα φέρειν ἐπιχειροῦσιν, ἀλλ' ὅσον αὐτῶν ἐπι-
 » τήδειον πρὸς τὴν ἐργασίαν λαβοῦσαι, τὸ λοιπὸν χαίρειν ἀ-
 » φῆχαν. Ἡμεῖς τε, ἢν σωφρονῶμεν, ὅσον οἰκείον ἡμῖν καὶ συγ-
 » γενές τῇ ἀληθείᾳ παρ' αὐτῶν κομισάμενοι, ὑπερβησόμεθα τὸ
 » λειπόμενον. Καὶ καθάπερ τῆς ῥοδωνίᾳς τοῦ ἀρθοῦς δρεψά-
 » μενοι τὰς ἀκάρθας ἐκκλίνομεν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων λό-
 » γων, ὅσον χρήσιμον καρπωσάμενοι, τὸ βλαβερόν φυλαξόμεθα.»

(Βασιλ. τοῦ Μεγάλ. Παρτίεσις πρὸς τοὺς νέους·
 ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν ὠφελούντο λόγων.)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἡ παροῦσα Σειρά ἐγκυκλίων μαθημάτων, τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος τόμος ἐξέρχεται σήμερον τῶν πιεστηρίων, εἶναι προωρισμένη εἰς χρῆσιν τῶν ἱερατικῶν σχολείων. Τὴν σύστασιν δὲ τούτων ὑπηγόρευσεν ἡ ἀνάγκη ἵνα ἐκπαιδεύωνται εἰδικῶς καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις οἱ μέλλοντες νὰ ἀφιερωθῶσιν εἰς τὴν διακονίαν τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οἷ τε ἐν τοῖς χωρίοις, καὶ ἐν ταῖς κωμοπόλεσι καὶ πόλεσιν ἐσόμενοι ἱερεῖς.

Πόσον μέγας καὶ ὑψηλὸς καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν σωτήριος ὑπάρχει ὁ προορισμὸς τῶν ἱερατικῶν τούτων σχολείων, οὐδεμία πολλῶν λόγων χρεῖα εἰς ἀπόδειξιν· διότι τί ἄλλο δύναται νὰ μορφώσῃ τοὺς ἀνθρώπους εὐσεβεῖς εἰς τὸν Θεόν, πολίτας εὐπειθεῖς εἰς τὸν ἡγεμόνα καὶ τοὺς νόμους, χρηστοὺς καὶ ἐναρέτους, ἀποστρεφόμενους τὸ κακὸν, ἀσπαζομένους τὸ ἀγαθόν, βδελυσσομένους τὸ ἄδικον, ἀγαπῶντας τὸ δίκαιον, ἐλεήμονας, φιλαδέλφους, εἰ μὴ ἡ διδασκαλία τῶν τῆς θείας ἀποκαλύψεως ἀληθειῶν; Ἡ δὲ διδασκαλία αὕτη παρὰ τίνων ἄλλων ἄρα πρέπει νὰ γίνηται, εἰ μὴ παρὰ τῶν ἱερέων καὶ λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, οἵτινες ἀσχολούμενοι καθ' ἑκάστην περὶ τὴν μελέτην τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀδιαλείπτως διὰ στόματος ἔχοντες τὰ θεῖα λόγια, τὰ καὶ αὐτὰ τὰ νήπια φωτίζοντα καὶ συνετίζοντα, αὐτοὶ μάλιστα καὶ δύνανται καὶ ὀφείλουσι νὰ φωτίξωσι καὶ νὰ διδάσκωσι τοὺς πιστοὺς, τῶν ὁποίων ἡ ψυχικὴ οἰκοδομὴ εἶναι ἐπιτετραμμένη εἰς αὐτούς; **Μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη**, παρήγγειλεν ὁ Σωτὴρ εἰς τοὺς Ἀποστόλους (α), καὶ διὰ τῶν

(α) Μκ:9. κβ. 19.

Ἀποστόλων εἰς τοὺς τούτων διαδόχους ἱερεῖς ἐν γένει καὶ κληρικούς· καὶ Χεὶλη ἱερέως φυλάσσεται γυνῶσιν, καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ· εἶπε διὰ τοῦ Προφήτου (α) τὸ πανάγιον τοῦ Κυρίου Πνεύμα.

Ἄλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ ἱερεὺς τὰ ὑψηλὰ ταῦτα καθήκοντα πρεπόντως καὶ ὡς ἀπαιτεῖ ὁ θεὸς τῆς ἱερωσύνης χαρακτήρ, πῶς εἶναι δυνατόν ἵνα τὸ φῶς αὐτοῦ λάμπῃ ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων (β), καὶ γείνη τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ (γ), ἐὰν μὴ πρότερον αὐτὸς φωτισθῇ διὰ τῆς παιδείας, καὶ φροντίσῃ ἵνα διὰ ταύτης μορφώσῃ ἑαυτὸν ἄξιον τοῦ πνευματικοῦ ἀμπελῶνος ἐργάτην; Καθαρθῆναι δεῖ πρῶτον, λέγει ὁ θεολόγος Γρηγόριος, εἶτα καθ᾿ ἑαυτὸν σοφισθῆναι, καὶ οὕτω σοφίσαι γενέσθαι φῶς, καὶ φωτίσαι ἐγγίσαι Θεῷ, καὶ προσαγαγεῖν ἄλλους ἁγιασθῆναι, καὶ ἁγιάσαι χειραγωγῆσαι μετὰ χειρῶν, συμβουλεῦσαι μετὰ συνέσεως (δ). Διὰ μόνης τῆς παιδείας δύναται ὁ ἱερεὺς νὰ γείνη πνευματικὸς ἄνθρωπος. Ἡ παιδεία ἐμπνέει αὐτῷ τὴν βθεΐαν ἐκείνην ταπεινοφροσύνην, ἣτις εἶναι ἡ κρηπίς καὶ τὸ θεμέλιον πάσης χριστιανικῆς ἀρετῆς· δι' αὐτῆς εἰσχωρεῖ εἰς τὸ ἄδυτον τῆς ἀληθείας καὶ ἐμφορεῖται ἐκεῖθεν τῶν ἀνεπιθολώτων καὶ ἀκηράτων ἐκείνων ἰδεῶν, αἵτινες καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ φωτίζουν, καὶ τὴν καρδίαν ἀληθῶς διαπλάττουσι. Καὶ εἶναι τοῦτο πολλοῦ λόγου ἄξιον εἰς τὸ θεῖον τοῦ ἱερέως ἐπάγγελμα· διότι, ἐὰν ὁ ἱερεὺς ἔχῃ τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ ὀφθαλμὸν σκοτεινόν, ἐὰν ἢ πεποιθήσῃς αὐτοῦ κλονῆται, ἐὰν οἱ διαλο-

(α) Μαλαχ. ἑ'. 7.

(β) Ματθ. ε'. 15.

(γ) Πρὸς Τιμοθ. Α'. ἑ'. 12.

(δ) Γρηγόρ. Ναζιανζην. Ἀπολογητικ. τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς.

γισμοὶ αὐτοῦ ἦναι ψευδεῖς, εἰ μὴ ἔχη θερμὴν τὴν καρδίαν, τί θέλουσι γεῖναι οἱ πιστοί; Τυφλοὶ θέλουσιν ὁδηγεῖσθαι ὑπὸ τυφλοῦ, καὶ ὁ μόνος τούτου καρπὸς θέλει εἶσθαι ψυχρότης περὶ τὰ θεῖα καὶ ἀδιαφορία, μεταπίπτουσα κατὰ μικρὸν εἰς ἀσέβειαν.

Οὐδεὶς ἄλλος ἄνθρωπος κατέχει ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀτοπώτερον παρὰ τὸν ἀμαθῆ καὶ ἀπαιδευτον ἱερέα· καὶ δὲν ἠθέλομεν τολμήσει νὰ μεταχειρισθῶμεν τοιαύτην ἔκφρασιν, εἰ μὴ εὐρίσκομεν αὐτὴν παρὰ τῷ θεῷ Ἱερωνύμῳ. Ἐὰν ἦναι ἱερεὺς, λέγει, γινώσκέτω τὸν νόμον τοῦ Κυρίου· εἰ μὴ γινώσκη τὸν νόμον, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐξελέγχει ὅτι δὲν εἶναι ἱερεὺς τοῦ Κυρίου (α). Διότι ἡ ἀμάθεια ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ σεπτοῦ βαθμοῦ, ὃν κατέχει ὡς ἱερεὺς, καταβιβάζει αὐτὸν κάτω εἰς τὴν κοινὴν καὶ χυδαίαν τάξιν, καὶ ἀντὶ ἀπολογίας ἐπιβαρύνει ἔτι μᾶλλον τὸ ὑπεύθυνον αὐτοῦ.

Ἄλλ' εἰς πληροφориάν περὶ τῆς ἐπικειμένης εἰς τὸν ἱερέα ἀνάγκης τῆς σπουδῆς καὶ τῆς μαθήσεως δὲν πρέπει νὰ παραβλέψωμεν καὶ τὰς ἐξῆς μάλιστα σκέψεις. Ὅταν ἅπασαι αἱ γνώσεις τοῦ ἀνθρώπου χωρῶσι μεγάλους βήμασιν εἰς αὔξησιν καὶ πρόοδον· ὅταν γενικὴ ἀμιλλα κινή τοὺς πάντας εἰς ἀπόκτησιν γνώσεων πλατυτέρων καὶ τελειοτέρων· ὅταν αἱ τέχναι ἀκμάζουσιν παρασκευάζωσιν εἰς τοὺς ἐπιγενεστέρους νέα ἀριστουργήματα καὶ ἀνακαλύψῃς· ὅταν αἱ ἐπιστῆμαι προβαίνωσι καθ' ἑκάστην εἰς ἀνάπτυξιν ἀριβεστέραν· μόνος ἄρα ὁ ἱερεὺς, ὅστις προωρίσθη νὰ κατέχη ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὸν πρῶτον βαθμὸν, μόνος αὐτὸς θέλει ἀπολείπεσθαι μεταξὺ τηλικούτου εὐγενοῦς ἀγῶνος ἁμοίρους μαθήσεως καὶ παιδείας, ἄγευστος σοφίας καὶ ἐπιστήμης; Οὐχί· ὁ ἱερεὺς ὀφείλει νὰ γινώσκη πολλά· ὁ ἱερεὺς

(α) Hieronym. in Agg. c. 2. « Si sacerdos est, sciat legem Domini; si ignorat legem, ipse se arguit non esse Domini sacerdotem. »

ὀφείλει νὰ ἦναι κάτοχος παιδείας· διότι δι' αὐτῆς, φύλαξ καὶ ταμίας ὢν τῆς γνώσεως καὶ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, θέλει ἀποδείξει ἑαυτὸν, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, δυνατὸν καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν (α)· «Πολλὴν», λέγει ὁ οἰκουμενικὸς τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος, ὁ θεοβόρῃμων Χρυσόστομος, «πολλὴν» ἤδη ποιῆσαι τὴν σπουδὴν, ὥστε τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ «ἐν ἡμῖν ἐνοικεῖν πλουσίως. Οὐ γὰρ πρὸς ἐν εἶδος ἡμῖν μάχης ἢ παρασκευὴ· ἀλλὰ ποικίλος οὗτος ὁ πόλεμος, καὶ ἐκ διαφόρων συγκροτούμενος τῶν ἐχθρῶν· οὔτε γὰρ ὄπλοις ἅπαντες χρῶνται τοῖς αὐτοῖς, οὔτε ἐνὶ προσβάλλειν ἡμῖν μεμελετήκασι τρόπῳ. Καὶ δεῖ τὸν μέλλοντα τὴν πρὸς πάντας ἀναδέχεσθαι μάχην, τὰς ἀπάντων εἰδέναι τέχνας· καὶ τὸν αὐτὸν τοξότην τε εἶναι καὶ σφενδοθήτην, καὶ ταξίαρχον, καὶ λοχαγὸν, καὶ στρατηγόν, καὶ πεζόν καὶ ἰππέα, καὶ ναυμάχην καὶ τειχομάχην. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν στρατιωτικῶν πολέμων οἷον ἕκαστος ἔργον ἂν ἀπολάβῃ, τούτῳ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεται· ἐνταῦθα δὲ τοῦτο οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ, ἂν μὴ πάσας ἐπιστάμενος ἢ τῆς τέχνης τὰς ἰδέας ὁ μέλλων νικᾶν, οἶδεν ὁ διάβολος καὶ δι' ἐνὸς μέρους, ὅταν ἡμελημένον τύχῃ, τοὺς πειρατὰς εἰσαγαγῶν τοὺς αὐτοῦ, διαρπάσσει τὰ πρόβατα· ἀλλ' οὐχ, ὅταν διὰ πάσης ἦκοντα τῆς ἐπιστήμης τὸν ποιμένα αἰσθηται, καὶ τὰς ἐπιβουλάς αὐτοῦ καλῶς ἐπιστάμενον ἀπάσας (β).»

Τοιαύτην λοιπὸν ὑπάρχουσαν τὴν ἀνάγκην τῆς τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἐκπαιδεύσεως συνειδυῖα ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προὔτεινε τὴν σύστασιν ἱερῶν σχολείων, ὅπως οἱ μέλλοντες νὰ ἀφιερωθῶσιν εἰς

(α) Πρὸς Τιτ. α. 9.

(β) Χρυσόστομ. Περί ἱερῶν λόγ. Δ'. κεφ. 4.

τὴν διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου διὰ τοῦ Θεοῦ τῆς ἱερωσύνης μυστηρίου, διδασκόμενοι ἐν αὐτοῖς τὰ κυριώτερα τῶν τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας μαθημάτων, καὶ ἐντὸς αὐτῶν κατοικοῦντες καὶ κοινοβιακῶς ζῶντες, ἀποκτήσωσι τὰς γνώσεις, τὰς ἀπαιτουμένας εἰς τὴν ἀκριβῆ τῶν ὑψηλῶν πνευματικῶν αὐτῶν καθηκόντων ἐκπλήρωσιν πρὸς δόξαν μὲν τῆς Ἐκκλησίας, ψυχικὴν δὲ οἰκοδομὴν πάντων τῶν πιστῶν. Τῆς προτάσεως ταύτης ἀσπαστῆς εὐθὺς γενομένης παρὰ τοῦ θεοσεβοῦς καὶ φιλομούσου Βασιλέως ἡμῶν, οὗτινος ἐν τῶν κυριωτέρων μελημάτων ὑπῆρξεν αἰείποτε τὸ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἔχει ἤδη ἡ Ἑλλάς καὶ ἐν ταῖς ἐπρχίαις, διὰ τῆς συντόνου δραστηριότητος τοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας παιδείας Ὑπουργοῦ, κυρίου Χ. Χριστοπούλου, εἰδικὰ σχολεῖα, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν διατελοῦντα τῆς ἱεράς Συνόδου διὰ τῶν κατὰ τόπους σεβασμιωτάτων ἀρχιερέων, προωρισμένα νὰ ἐκπαιδεύωσιν ἀξίους λειτουργοὺς τοῦ ἀναγμαικτοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὄντως πνευματικοὺς διδασκάλους, ποδηγετοῦντας τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ ἠθικὴν.

Χάριν δὲ τακτικῆς τινος καὶ συστηματικῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς ἱερατικοῖς τούτοις σχολείοις τὸ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας παιδείας Ὑπουργεῖον ἔκρινεν ἀναγκαῖον ἵνα ἐκδώσῃ πρὸς χρῆσιν αὐτῶν τὴν παροῦσαν **Σειρὰν ἐγκυκλίων μαθημάτων** εἰς τόμους ἐννέα, ἐξ ὧν οἱ μὲν τέσσαρες περιέχουσι τὸ πρὸς παράφρασιν κείμενον ἕκ τε τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἕκαστος τὸ διδασκόμενον ἐν ἐκάστη τῶν τεσσάρων τάξεων, ἐν αἷς περαίνεται ἡ διδασκαλικὴ τῶν ἱερατικῶν σχολείων περίοδος, κατὰ τὸν τῆ 30 ἀπριλίου 1857 δημοσιευθέντα

ἔσωτερικὸν αὐτῶν κανονισμόν· οἱ δὲ λοιποὶ πέντε περιέχουσι τὰ εἰδικὰ τῆς ἱερατικῆς διδασκαλίας μαθήματα, ἧτοι
 α) Χριστιανικὴν κατ' ἕκτασιν Κατήχησιν, συνταχθεῖσαν μὲν ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Μόσχας Φιλαρέτου, μεταφρασθεῖσαν δὲ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Στούρζα· β) Ἱερὰν ἱστορίαν κατ' ἕκτασιν· γ) Εἰσαγωγὴν εἰς τὰς θείας Γραφάς· δ) Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν συνοπτικὴν, καὶ ε) Πρακτικὴν θεολογίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Χριστιανικὴν ἠθικὴν, τὴν Λειτουργικὴν καὶ Ὁμιλητικὴν. Καὶ τῶν μὲν ἐν τοῖς πρώτοις πέντε τόμοις περιεχομένων τὴν συλλογὴν καὶ κατάταξιν, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς τυπώσεως ἀνέθεκε τὸ Ὑπουργεῖον εἰς τὸν παρ' αὐτῷ Γραμματάρχην κύριον Ἀνδρέαν Ζ. Μάμουκαν· τὰ δὲ ἐν τοῖς ἐπομένοις τέσσαρσι περιεχόμενα συνέγραψαν οἱ ἐν τῷ βασιλικῷ πανεπιστημίῳ καθηγηταὶ τῆς θεολογίας, κύριοι Κωνσταντῖνος Κοντογόνης καὶ Π. Ῥομπότης.

Καὶ ὑμεῖς μὲν, οἱ μέλλοντες νὰ προχειρισθῆτε εἰς τὸ ὅλως πνευματικὸν τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, ἐπιμελήθητε ἵνα ἐν τοῖς εἰδικοῖς τούτοις σχολείοις καὶ διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀκριβοῦς διδασκαλίας παρασκευάσῃτε ὑμᾶς αὐτοὺς σκευὴ καὶ δοχεῖα ἐκλεκτὰ τῆς ἐνοικησούσης ἐν ὑμῖν ἰδιαιτέρας χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος· ἡ δὲ ἡμετέρα ὀρθόδοξος, καθολικὴ καὶ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἴθε νὰ ἀποκτήσῃ ἱερεῖς καὶ λειτουργοὺς ἀξίους τῆς τε κλήσεως καὶ τῆς ἐπαγγελίας αὐτῶν!

Π Ι Ν Α Κ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΟΝΤΙ Α΄ ΤΟΜΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄.

Γραμματικαὶ γυμνασῖαι.	σελ.
ἀ. Κλίσις	1
β. Κλίσις	2
γ. Κλίσις	3
Συνηρημένη Κλίσις.	4
Σύμμικτα παραδείγματα ὅλων τῶν Κλίσεων	5
Ἐπίθετα	7
Ἀντωνυμῖαι	9
Ῥῆμα ὁμαλὸν εἰς ω	
α) Ἐνεργητικόν	10
β) Παθητικόν	12
γ) Μέσον	15
Ῥήματα συνηρημένα	
α) Ἐνεργητικόν	16
β) Παθητικόν	19
γ) Μέσον	»
Ῥήματα εἰς μι	
α) Ἐνεργητικόν	20
β) Παθητικόν	21
γ) Μέσον	22
Ῥήματα ἀνώμαλα	23
Σύμμικτα παραδείγματα τῶν ῥημάτων	25

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄.

Α΄. Αἰσώπειοι μῦθοι καὶ ἀνέκδοτα.	
1 Αἰσώπειοι μῦθοι	32
2 Ἀνέκδοτα Φιλοσόφων	34
3 Ἀνέκδοτα Ποικητῶν καὶ Ῥητόρων	40
4 Ἀνέκδοτα Πολιτικῶν καὶ Βασιλέων.	42
5 Ἀνέκδοτα Λακεδαιμονίων	46

6	Ἀνέκδοτα σύμμικτα	51
Β΄.	Φυσική Ἱστορία	54
Γ΄.	Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λόγος Α΄.	
	περὶ προσευχῆς.	64
	Τοῦ αὐτοῦ Λόγος Β΄. περὶ προσευχῆς	71
	Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία εἰς Εὐτρόπιον εὐνοῦχον πατρι- κιον καὶ ὑπάτον.	80
Δ΄.	Παράρτημα τιῶν ἐπιστολῶν.	
	α) Ἐπιστολαὶ διαφόρων Ἑλλήνων.	88
	β) Ἐπιστολαὶ τινες ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου	95

ΤΩΝ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

σελ. 10	στίχ. 1	Ε΄. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ	ἀνάγ.	Ζ΄. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ
» 21	» 13	ἀποδόντά τι	»	ἀποδόντα τι
» 26	» 3	Λακεδαιμονίους	»	Λακεδαιμονίους
» 29	» 27	Ἄρμονίαν	»	Ἄρμονίαν
» 40	» 19	Μι σῶ	»	Μισῶ
» 69	» 17	Κύριε εἰσελεύσεται	»	Κύριε, εἰσελεύσεται
» 72	» 28	πρσευχόμενοι	»	προσευχόμενοι
» 91	» 23	Μενούσης δὲ	»	Μεσοῦσης δὲ
» 95	» 32	λ' ἐπόμενα	»	κ' ἐπόμενα

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΙΑΙ,

(Ἑλλην. Χρηστομάθ. τοῦ Ἰακωβίου, ἐκδ. Γ΄, ἐν Ἀθήναις 1837, δαπάνη τοῦ Βασιλικοῦ Βιβλιοπωλείου πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλην. Σχολείων, Τόμ. Α΄, σελ. 1-76.)

Α΄

Πρώτη Κλίσις.

1. **Ἡ** μέθη μικρὰ μαρία ἐστί. — Πολλάκις βραχεῖα ἡδονὴ μακρὰν τίκει *λύπην*. — Φίλει τὴν παιδείαν, σωφροσύνην, φρόνησιν, ἀλήθειαν, οἰκονομίαν, τέχνην, εὐσέβειαν. — Βίων ἔλεγε τὴν φιλαργυρίαν εἶναι μικρόποδιν πάσης κακίας. — Οὐ περὶ *λύπην* ἐργάζεται, ἀλλ' ἐπιθυμία. — Ὡς συμπόσιον χωρὶς ὀμιλίας, οὕτω πλοῦτος χωρὶς ἀρετῆς οὐδὲν (1) ἡδονῆς ἔχει.

2. Αἱ κτήσεις τῆς ἀρετῆς μόναί βέλαιαι εἰσιν. — Ἡ παιδεία ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις κόσμος ἐστίν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις καταφυγή. — Πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμὼν ἐστίν ἡ εὐσέβεια. — Προσέκει τοῖς ἀθληταῖς τὸ σῶμα αἰεὶ γυμνάζειν. — Κλεινότατον ἦν ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς (2) ἀγάλμα, Φειδίου ἔργον. — Μετὰ τὸν Αἰνέου θάνατον, Ἀσκάνιος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν. — Ὁ Δίνος παῖς ἦν Ἐρμού καὶ Μοῦσης Οὐρανίας. — Ἡ Ἰωνικὴ φιλοσοφία ἤρξατο ἀπὸ Θαλοῦ, ἡ Ἰταλικὴ ἀπὸ Πυθαγόρου.

(1) Οὐδὲν ἡδονῆς, δηλ. οὐδεμίαν ἡδονήν.

(2) Ζεὺς, Διὸς.

3. *Νομῆας Πίστειος καὶ Τέρμωνος* (1) ἱερὸν ἰδρύσατο. — Ἡ *νέη Καρχηδῶν* (2) κτίσμα ἐστὶν *Ἀσδρούβα*, τοῦ δεξαμένου *Βάρκα*, τὸν *Ἀρρίβα* πατέρα. — Τὸ *τάλαντον* τὸ *Βαβυλώνιον* δύο καὶ ἑβδομήκοντα *μνᾶς Ἀττικᾶς* δύναται. — Ἐπὶ *κορυφῇ* τῆς *ἄκρας Σουνίου* (3) *νάος* ἐστὶν *Ἀθηναῶς Σουναίας* (4).

Β'.

Δευτέρα Κλίσις.

1. Ὁ *θεμὸς ἀλόγιτός* ἐστὶν. — Ὁ *πλοῦτος θνητός*, ἡ *δόξα ἀθάνατος*. — Ὁ *λόγος* τῆς *ψυχῆς εἰδωλόν* ἐστὶν. — *Δειλὸν* ὁ *πλοῦτος καὶ φιλόψυχος κακός*. — Ὁ *Πήγασος ἵππος* ἦν *πηγρός*. — Ἡ *Αἴγυπτος* *δωρὸν* ἐστὶ τοῦ *Νείλου* (5). — Μὴ *κατόκει μακρὰν ὁδὸν* πορεύεσθαι *πρὸς τοὺς διδάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους*. — Οἱ *Ἡρακλέους ἔκγονοι* *κατῆλλον* εἰς τὴν *Πελοπόννησον*.

2. Οἱ *Αἰγύπτιοι* τὸν *ἥλιον* καὶ τὴν *σελίην* θεοὺς εἶναι λέγουσιν. — Ὁ *Ἄρης* *μισεῖ* τοὺς *κακοίς*. — Οἱ *πυγμαῖοι* τοῖς *γεράνοισι* *πολεμοῦσι*.

3. *Αἰὼς* καὶ *ἵππος* *συννόμω* ἐστὸν· *λέαινα* δὲ καὶ *λέων* οὐ τὴν αὐτὴν (6) ἴασιν (7). — Ἡ *ὀργὴ* καὶ ἡ *ἀσυνεσία*, *δύο μεγίστω κακῶ*, πολλοὺς *ἀπώλεσαν*. — Ὁ *Ζεῦξις* ἐποίησεν *Ἱπποκένταρον*, *ἀνατρέφουσαν παιδίῳ Ἱπποκένταρῳ* *διδύμῳ*, *κομιδῇ νηπίῳ*.

4. Οἱ *τὰ ἄκρα* τοῦ *Ἄθω* *ἐνοικοῦντες* *μακροβιώτατοι* εἶναι λέγονται. — Πολλὰκις *ἀνθρώπων ὀργὴ νόον* *ἐξεκάλυψε* *κρυπτόμενον*. — *Κάτοπτρον εἶδους γαλκός* (8) ἐστ', *οἶνος* δὲ *ροῦ*. — Ἄνδρὸς *οἶνος* *ἔδειξε νόον*.

(1) Πίστις, Πίστειος (Fides) καὶ Τέρμων, Τέρμωνος (Terminus) ὀνόματα θεῶν τῶν Ῥωμαίων.

(2) Πόλις τῆς Ἰσπανίας.

(3) Τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀττικῆς Σουνίου.

(4) Σουναίας.

(5) Ἐπειδὴ τὸ βόρειον μέρος τῆς Αἰγύπτου νομίζεται *πρόσωμα* τοῦ Νείλου.

(6) Δηλ. ὁδόν. (7) εἶμαι.

(8) Οἱ ἄρχαῖοι μεταχειρίζοντο *κάτοπτρα* ἐκ *γαλκοῦ* κατασκευασμένα.

5. Ἐν Ἐρυκί (1) τῆς Σικελίας, Ἀφροδίτης νεώς ἐστὶν ἅγιος, ἐν ᾧ πολὺ πλῆθος περιστερῶν τρέφεται. — Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ κατεσκευάσεν Ὀμήρω νεών. — Λίροῦνται οἱ λαγῶ ὑπὸ ἀλωπέκων, τοτὲ μὲν δρόμων, τοτὲ δὲ τέχνη. — Ἐν τῇ Σάμῳ τῇ Ἦρᾳ πλείστους ταῶς ἔτρεπον, καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῶν Σαμίων ταῶς ἦν.

Γ'.

Τρίτη Κλίσις.

1. Ἡ τυραννὶς ἀδικίας μήτηρ ἐστίν. — Ὁ δειλὸς τῆς πατρίδος προδότης ἐστίν. — Ἀδωνις ἔτι παῖς ὢν, Ἀρτέμιδος χόλω, ἐν θήραις ὑπὸ σὸς ἐπλήγη. — Πρόκνη ἐγένετο ἀνδῶν, Φιλομήλα χελιδῶν, Τηρεὺς ἐγένετο ἔποψ. — Ὁ ἐλέφας τὸν δράκοντα ὀφθαλμοῦ. — Γλαῦκος ἔτι νήπιος ὑπάρχων, μὲν διώκων, εἰς μέλιτος πίθον ἔπεσεν.

2. Διεσπάσαντο τὸν Πενθεά αἱ Μαινάδες, καὶ αἱ Θρηῆται τὸν Ὀρφέα, καὶ τὸν Ἀκταίονα αἱ κύνες. — Οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες θεῶν εἰκότες εἰσὶ. — Τὴν Ἰταλίαν ᾤκησαν πρῶτοι Ἀῖοιοι αὐτόχθοι. — Ἀπάρτες οἱ Λεορτεῖς εἰσὶν ἄλκιμοι.

3. Σταγόνας ὕδατος πέτρας κοιλαίνουσιν. — Ὁ ὄρνις ἐστὶν ἠδύφωνος καὶ μαχητικός. — Οἱ φοίνικες τῷ Ἡρακλεῖ ὄρνυγας ἔθυσον. — Οἱ πέρδικες ἐν τῇ Ἀττικῇ εὐφῶνοι, οἱ δὲ ἐν Βοιωτίᾳ ἰσχνόφῶνοι ἦσαν. — Ἡ παροιμία λέγει, παλίμπαυδας τοὺς γέροντας γίγνεσθαι. — Παλαιὸς μῦθος λέγει, τοὺς Μυρμιδόνας ἐκ μυρμηκῶν ἄνδρας γεγονέναι.

4. Οἱ Νομάδες τῶν Λιβύων οὐ ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ ταῖς νυκτὶν ἀριθμοῦσι. — Περίανδρος ἐρωτηθεὶς, τί μέγιστον ἐν ἐλαχίστῳ, εἶπε, φρένες ἀγχιθαι ἐν σώματι ἀνθρώπου. — Γνώμη κρείσσω ἐστὶν ἢ βίωμα χειρῶν. — Εὐωδία καὶ μύρον γυνὴν αἰτία θανάτου. — Γυναιξὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει. — Χαλεπὸν ἐστὶ λέγειν πρὸς γαστέρα, ὧτα οὐκ ἔχουσιν.

(1) Ἐρυξί — Ἐρυκος, πόλις τῆς Σικελίας.

5. Ἡφαιστος τὸ πόδε γωλὸς ἦν. — Ἡ Μήδεια γράφεται (1) τὸ παῖδε δεινὸν ὑποβλέπουσα· ἔχει δὲ ξίφος ἐν χειρσί· τὸ δὲ ἀβλίω καθῆστον γελῶντε, μηδὲν τῶν μελλόντων εἶδοτε, καὶ ταῦτα (2) ὀρώντε τὸ ξίφος ἐν ταῖν χειροῖν τῆς μητρὸς.

Δ'.

Συνηρημένη Κλίσις.

1. Ἡ φρόνησις μέγιστόν ἐστιν ἀγαθόν. — Ἡ φύσις ἄνευ μάθησεως τυφλόν, ἡ δὲ μάθησις ἄνευ φύσεως ἐλλιπές. — Πόλιωσ ὕψη οἱ νόμοι. — Οὐκ ἔστιν οὐδὲν (3) κρείσσον ἢ νόμοι πόλει. — Ἀριστιππος ἔρη πρὸς τὸν ἀδελφόν· μέμνησο, ὅτι τῆς μὲν διαστάσεως σὺ ἴσῳ, τῆς δὲ διαλύσεως ἐγώ.

2. Ἡ ὕδραυλις ἐστὶν εὐρημα Κτησιδίου, Ἀλεξάνδρου, κουρέως τῆν τέχνην. — Ὀμοιοῦντων ἀδελφῶν συμβίωσις παντὸς τείχους ἰσχυροτέρα. — Ἡθους βάσανός ἐστιν ἀνθρώποις χρόνος. — Πελίαν, τὸν Ποσειδῶνος καὶ Τυροῦς υἱόν, ἵππος ἔθρεψεν. — Ἀπόλλων, ὁ Διὸς καὶ Ἀθητὸς παῖς, ὅτε τὸν Πύθωνα (4) κατετόξευσεν, ἦλθεν εἰς Δελφοὺς καὶ παρέλαβε τὸ μαντεῖον τῆς Γῆς. — Αἰδοῦς παρὰ πᾶσιν ἀξίος ἔσθι, ἐὰν πρῶτον ἀρχῆς στυτὸν αἰδεῖσθαι.

3. Οἱ ὄφεις τὸν ἰὸν ἐν τοῖς ὁδοῦσιν ἔχουσιν. — Ὁ Παρνασσὸς μέγα καὶ σύσκιον ὄρος ἐστίν. — Ἐν Βοιωτίᾳ δύο εἰσὶν ἐπίσκημα ὄρη, τὸ μὲν Ἐλικὸν καλούμενον, ἕτερον δὲ Κιθαιρῶν. — Ὁ Νεῖλος ἔχει παντοῖα γένη ἰχθύων. — Κέρδη πονηρὰ ζημίαν ἀεὶ κέρρει. — Λιμὸς μέγιστον ἀλγος ἀνθρώποις ἔφυ. — Ξίφος τιτρώσκει σῶμα, τὸν δὲ νοῦν λόγος. — Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς (5) βίη ἤρει τὰς πόλεις, κατασεῖων τὰ τείχη, Τιμόθεος (6) δὲ πείθων. — Ἐγένετο κατὰ τοὺς Τιβερίου χρόνους ἀνὴρ τις Ἀπίκιος, ἀφ' οὗ

(1) Ζωγραφίζεται, ἐπὶ τῶν πινάκων παριστάνεται.

(2) καὶ περὶ αὐτῶν καὶ . . .

(3) Τὸ Οὐδὲν, μετὰ τὴν ἄρνησιν, Οὐ, ἀντὶ τοῦ Τι.

(4) Πύθων, ὄνομα τοῦ δράκοντος, ὅστις ἐρρούρει τῆ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον.

(5) Υἱὸς τοῦ Ἀντιγόου, ἐνὸς τῶν διαδόχων Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου.

(6) Τιμόθεος, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων.

πλαζούντων γένη πολλά Ἀπίκια ὀνομάζεται. — Τίμα τοὺς γε-
νεῖς. — Λιακὸς τὰς κλείς τοῦ ἄδου φυλάττει. — Οἱ πολύποδες
ἐλλογῶσι τοὺς ἰχθῆς. — Ἀνάχαρις τὴν ἀμπελον εἶπε τρεῖς φέρειν
βότρες· τὸν πρῶτον, ἰδονῆς· τὸν δεύτερον, μέτης· τὸν τρίτον,
ἀνδίας.

Ε'.

Σύμμικτα παραδείγματα ὄλων τῶν Κλίσεων.

1. Πόνος ἐκλείας πατήρ. — Ἐκλείαν ἐλάβον οὐκ ἄνευ
πολλῶν πόνων. — Ὑψηλὴ νοσοῦσις ἐστὶ γάμμακον λόγος. —
Χαλεπὸν τὸ γήρις ἐστὶν ἀνθρώποις βάρος. — Ὠκεανοῦ καὶ Τη-
θείου παῖς ἔν Ἰτακός, ἀφ' οὗ ποταμὸς ἐν Ἀργεῖ Ἰτακός κα-
λεῖται. — Οὔτε τὸν ἀρώστον ὠρελεῖ χρυσὴ κλίτη, οὔτε τὸν
ἀνόητον ἢ ἐπίσημος εὐτυχία.

2. Οἱ τέττιγες σιτυῶνται τῆς δρόσου. — Δύξιν καὶ πλοῦτος
ἄνευ συνέσις οὐκ ἀσφαλὲς κτήματα. — Ἀγαθοκλέους ἐκλείου-
πότος (1), πάντα ἐν Σικελίᾳ μεστὰ ἔνι στυάσεως καὶ ἀναρχίας.

— Ἐκ νεφέλης φέρεται χιόνος μένος (2), ἰδὲ χαλιύης,
Βροτὴ δ' ἐκ λαμπρᾶς ἀστεροπέης φέρεται,

Ἐξ ἀνέμων δὲ θάλασσα τυχάζεσται.

— Ἢ τῶν βροτῶν φύσις καὶ νόσων ἤπτων, καὶ γήρας, καὶ ἡ
μῦθρα ἀπαραιτίτος.

3. Ἀργός ὁ πανόπτις ὀφθαλμοὺς εἶχεν ἐν παντὶ τῷ σώματι.
— Κλεάνθης ἔρη, τοὺς ἀπαιδεύτους μόνη τῆ μορφῇ τῶν θηρίων
διχρέρειν. — Ἀνάχαρις ὀνειδιζόμενος, ὅτι Σκίθης ἔην, εἶπε, τῷ
γένει, ἀλλ' οὐ τῷ τρόπῳ (3). — Ἐξῆν καὶ τῷ Ἀχιλλεῖ ζῆν καὶ
βασιλεύειν τῶν Μυρμιδόνων, καὶ τῷ Νέστορι ἐν Πέλω ἐν εἰρήνῃ
ἄρχειν, καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ οἴκοι μένειν, ἢ παρὰ Καλυψοῖ ἐν ἄν-
τροφῷ καταφύτῳ καὶ κατασκήῳ, ἀγήρω ὄντι καὶ ἀθανάτῳ ἄλ-

(1) Ἀποθανόντος τοῦ Ἀγαθοκλέους (τυράννου τῶν Συρακουσίων).

(2) Τὸ μένος (ἢ δύναμις) τῆς χιόνος· ἀντὶ τοῦ, τὸ πλῆθος.

3 Σκύθης εἰμί.

λ' οὐχ εἶλετο ἀθάνατος εἶναι, ἀργός ὢν, καὶ μηδὲν χρώμενος τῆ ἀρετῇ. — Δεῖ τοὺς νέους κοσμιότητι χρῆσθαι ἐν πορείᾳ καὶ στήματι καὶ περιβολῇ. — Ἡρακλῆς τῆ χολῇ τῆς Λεργαίας Ὑδρας τοὺς ὄστρον ἐβαψεν. — Ἀκρίσιος τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Δανάην μετὰ τοῦ παιδὸς Περσέως ἐν Λάρακι εἰς θάλασσαν ἐβύβησεν ἢ δὲ Λάραξ προστινέχθη Σερίφῳ τῆ νήσῳ.

4. Ποθεῖ ἄνθρωπος νύκτα μεθ' ἡλίου, καὶ λιμὸν μετὰ κόρον, καὶ δίψαν μετὰ μέθην· καὶ ἀρέλκῃς αὐτοῦ τὴν μεταβολὴν, λίπην τὴν ἡδονὴν ποιεῖς. — Ἡρακλῆς ἔλαβε παρὰ Ἑρμοῦ μὲν ξίφος, παρ' Ἀπόλλωνος δὲ τόξα, παρὰ Ἡφαιστοῦ δὲ θώρακα χρυσοῦν, παρὰ δὲ Ἀθηνᾶς πέπλον. — Ὡ Ζεῦ καὶ Ἀθηνᾶ, καὶ Ἀπολλόν, δότε μοι ἀρετὴν ψυχῆς καὶ ἡσυχίαν βίου, καὶ ζωὴν ἄμειπτον, καὶ εὐελπιν θάνατον. — Λέγεται, ἐρασθῆναι χῆρα Λακύνου τοῦ φιλοσόφου, καὶ ταῶν παρθένου, καὶ δελεῖνα παιδός.

5. Ἐέρξου ἐν Ἑλλάδι πολεμοῦντος, ἢ αὐτοῦ μήτηρ ἐδάκει ἐν ὄνειροις ἰδεῖν δύο γυναῖκες, μεγέθει πολὺ ἐκπεπεστάτα, κάλλι ἀμώμω, καὶ κασιγνήτα τοῦ αὐτοῦ γένους, Ἀσίαν καὶ Ἑλλάδα. — Φίλιππος (1), γενόμενος κριτὴς δνεῖν ποιησοῦν, ἐκέλευσε τὸν μὲν φεύγειν ἐκ Μακεδονίας, τὸν δὲ ἕτερον διώκειν.

6. Κολάζονται ἐν ἄδου πάντες οἱ κακοὶ, βασιλεῖς, δοῦλοι, σατράπαι, πένητες, πλούσιοι, πτωχοί. — Αἱ Φόρκου θυγατέρες γραταὶ ἦσαν ἐκ γενετῆς, ἕνα τε ὀφθαλμὸν καὶ ἕνα ὀδόντα εἶχον, τρεῖς οὖσαι, καὶ ταῦτα παρὰ μέρος ἀλλήλαις ὄψασαν. — Κλεάνθης (2) εἰς ὄστρακα καὶ βοῶν ὠμοπλάτας ἔγραψεν ἅπερ ἤκουε παρὰ τοῦ Ζήνωνος, ἀπορία κερμάτων, ὥστε ὠνήσασθαι χαρτία.

7. Θεὸς ἐκάστῳ ὄπλον τι ἔνειμε, λέουσιν ἀλήνην καὶ ταχυτήτα, ταύροις κέρατα, μελίσσαις κέντρα, ἀνδρὶ λόγον καὶ σοφίαν. — Χείρων ὁ Κένταυρος τὸν Ἀχιλλεῖα, παῖδα ἔτι ὄντα, ἔτρεψε σπλάγγνοις λεόντων καὶ σὺν ἀγρίων, καὶ ἄρκτων μελοῖς, καὶ κρπερόν ἔθηκε καὶ ποδώκη. — Ζήνων ἔφη, δεῖν τὰς πόλεις κοσμεῖν οὐκ ἀναθήμασιν, ἀλλὰ ταῖς τῶν οἰκούντων ἀρεταῖς. —

(1) Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας.

(2) Κλεάνθης, τοῦ Ζήνωνος μαθητής.

Ἡ Λαερτιάς Ἰδρυα εἶχεν ὑπερμέγεθες σῶμα, κεφαλὰς δὲ ἐννέα, τὰς μὲν ὀκτὼ θνητὰς, τὴν δὲ μέσιν ἀθάνατον.

Ἡ.

Ἐπίθετα.

1. Ἐγγὺς Ἰταλίας κεῖται ἡ Σικελία, νῆσος εὐδαίμων καὶ πολυάνθρωπος. — Βραχὺς ὁ βίος, ἡ δὲ τέχνη μακρά. — Κέρδος αἰσχροῦ, βαρὺ κειμήλιον. — Τὸ μέλλον ἀσαφές. — Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς κακῆς. — Κακῆς ἀπ' ἀρχῆς γίνεταί τέλος κακόν. — Τὸν ἀμαθῆ πλούσιον Διογένης πρόβατον εἶπε χρυσόμαλλον.

2. Τυραννίς χρῆμα μὲν σφαλερόν, πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐρασταὶ εἰσι. — Τυφλὸν ὁ πλούσιος. — Πιστὸν ἡ γῆ, ἄπιστον ἡ θάλασσα. — Καλὸν ἡσυχία. — Καλὸν ἡ ἀλήθεια καὶ μόριμον. —

Τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,

Καὶ τὸ πᾶν λαμπρὸν οὐκ ἀκίνδυνον κυρεῖ,

Οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶρ ὕψος ἐν θνητῷ γένοι.

3. Κρεῖττόν ἐστι μετ' ὀλίγων ἀγαθῶν πρὸς ἅπαντας τοὺς κακοὺς, ἢ μετὰ πολλῶν κακῶν (1) πρὸς ὀλίγους ἀγαθοὺς μάχεσθαι. — Οὐδὲν ὀργῆς ἀδικώτερον. — Πόλεμος ἐνδοξος εἰρήνης αἰσχροῦς αἰρετώτερος. — Βίον ἔση, δεῖν τὸν ἀγαθὸν ἄρχοντα, παυόμενον τῆς ἀρχῆς, μὴ πλουσιώτερον, ἀλλ' ἐνδοξότερον γεγονέναι. — Οὐδὲν κτῆμα σοφίας τιμιώτερόν ἐστι. — Σοφία πλούτου κτῆμα τιμιώτερον. — Παρὰ Ταρτησίοις (2) νεωτέρῳ πρεσβυτέρου καταμαρτυρεῖν οὐκ ἔξεστι. — Δόξα ἀσθενῆς ἀγκυρα, πλοῦτος ἔτι ἀσθενεστέρα. — Ἀρετῆς οὐδὲν χρῆμα σμικρότερον, οὐδὲ βεβαιώτερόν ἐστι.

4. Πολλὰ τῶν ζώων ἀναιμά ἐστι, καθόλου δὲ, ὅσα πλείους πόδας ἔχει τεττάρων. — Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν, τὸ δὲ κελεῦσαι ῥάδιον. — Οὐδὲν ῥάδιον τῆς πατρίδος. — Οὐκ ἔστιν οὐδὲν (3)

(1) Ἀγαθῶν—ἀνδρείων—κακῶν—ἀνάνδρων, δειλῶν.

(2) Τοῖς κατοικοῖς τῆς Ταρτησοῦ, πόλεως τῆς Ἰσπανίας.

(3) Οὐδὲν, ἀνεὶ τοῦ, Τι, διὰ τὴν προσηγηθεῖσαν ἄρνησιν, Οὐκ.

μητρός ἡδίων τέκνοις. — *Κρείσσων* οἰκτιροῦ φθόνος. — Χρῆσι γὰρ, ἢ *κρείσσονα* σιγῆς λέγειν. — Διὰ τοῦτο δύο ὄψα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν, ἵνα *πλείω* μὲν ἀκούωμεν, ἥττορα δὲ λέγωμεν. — Τὸ κενὸν ἐν τῷ βίῳ *πλείον* ἐστὶ τοῦ συμφέροντος. — Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἥττον ἢ τῶν ἄλλων. — Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζῆτει δὲ τὰ *βελτίω*. — Οἱ τῶν τελετῶν μετέχοντες περὶ τῆς τοῦ βίου τελευτῆς ἡδίωνς τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν.

5. Ὁ μέλας οἶνός ἐστι θρεπτικώτατος, ὁ δὲ λευκός, λεπτότατος. — Ἡ Βακτριανὴ χώρα εὐδαιμονεστάτη ἐστὶ καὶ εὐφορωτάτη. — *Πρεσβύτατον* τῶν ὄντων, θεός· ἀγέννητος γάρ. *Κάλλιστον*, κόσμος· ποίημα γάρ θεοῦ. *Μέγιστον*, τόπος· πάντα γὰρ χωρεῖ. *Τάχιστον*, νοῦς· διὰ παντός γὰρ τρέχει. *Ἰσχυρότατον*, ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ πάντων. *Σοφώτατον*, χρόνος· ἀνευρίσκει γὰρ πάντα. — Ὁ κροκόδειλος ἐξ ἐλαχίστου γίνεται μέγιστος· τὸ μὲν γὰρ ὠδὸν οὐ μεῖζόν ἐστι χηνείου, αὐτὸς δὲ γίνεται καὶ ἑπταδεκάπηγος. — Ὁ τῶν *πλείστων* βίος μελλικσμῶ παραπόλλυται.

Κάλλιστον τὸ δικαιοτάτον, ῥᾶστον θ' ὑγιαίνειν,

Ἡδιστον δὲ τυχεῖν ὧν τις ἕκαστος ἐρᾷ.

— Ὁ θάνατος κοινός καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις· οὔτε τοὺς πονηροὺς ὑπερορᾷ, οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς θαυμάζει.

6. Ἡ γῆ σφαιροειδὴς ἐστὶ καὶ ἐν μέσῳ κεῖται. — Οἱ πλούσιοι πολλάκις ὄψ' ἡδονῆς διηγεκοὺς οὐ συνίενται τῆς εὐτυχίας. — Ἐπαμινώνδας πατὴρ ἦν ἀφανοῦς. — Πάντα ἐκ τῆς ἐπιμελείας, καὶ τῆς διαρκοῦς φροντίδος, καὶ τῆς σπουδῆς τῆς ἀνελλιποῦς κρεῖττονα γίγνεσθαι δύναται. — Ὁμηρος τοῖς ἥρωσιν ἀπλήρ καὶ πᾶσιν ὁμοίαν δῖαιταν ἀποδεδῶκε. — Διονύσιος ὁ τύραννος τὸ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα περιεσύλησε, χρυσοῦς βοστρύχους ἔχον, καὶ τὴν παρακαμμένην αὐτῷ χρυσοῖν τράπεζαν ἀφείλε. — Σακράτης ἰδὼν μειράκιον πλούσιον καὶ ἀπαίδευτον, ἰδοῦ, ἔφη, χρυσοῦν ἀνδράποδον.

7. Τὰ ὄρη πόρρωθεν ἀεροειδῆ φαίνεται καὶ λεῖα, ἐγγύθεν δὲ τραχέα. — Οὐ κρεῖττον, πενιχρόν μὲν, ἀσφαλῆ δὲ καὶ ἀδεῆ βίον ἀσπάσασθαι, ἢ πλούσιον καὶ ἐπικίνδυνον; — Ἐλευθέρου ἀνδρός ἐσιν, αἰεὶ τ' ἀληθῆ λέγειν. — Νικοκρέων ὁ Κύπριος *τετράκερων* ἔλα-

φον εἶχεν. — Ἐν τινι ναῷ Διὸς τρίκερω καὶ τετράκερω πρόβατα ἦν. — Ἀριστοτέλης ἔφη, τῆς παιδείας τὰς μὲν ῥίζας εἶναι πικράς, γλυκεῖς δὲ τοὺς καρπούς. — Τρεῖς εἰσι δικασταὶ καθ' ἄδου, οἱ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ πονηροὺς διακρίνουσι. — Δεινὸν ἔστι, τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν.

8. Ἀνάχαρσις κρεῖττον ἔλεγεν, ἓνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἀξίον, ἢ πολλοὺς μηδεὶός ἀξίους. — Ἡ μυῖα ἐξάτους οὖσα, τοῖς μὲν τέσσαρσι βαδιζει μόνους, τοῖς δὲ προσθίοις δυοῖν ὡς χερσὶ χρῆται. — Πύρρος ἐν Ἰταλίᾳ ἐπολέμησεν ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας. — Φιλίμων ὁ κωμικὸς ἔγραψε δράματα ἑπτὰ καὶ ἐννεήκορτα, βιώσας ἔτη ἐννέα καὶ ἐννεήκορτα. — Ἄνων, ὁ πρεσβύτερος, ἐκ τῆς Λιβύης ἐπέρασε μεγάλην δυνάμιν εἰς Σικελίαν, πεζῶν μυριάδας πέντε, ἵππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ἐξήκορτα. — Τοὺς Σῆρας ἱστοροῦσι μέχρι τριακοσίων ζῆν ἐτῶν, καὶ τοὺς Χαλδαίους ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη βιοῦν λόγος.

9. Ἀργανθῶνιος, ὁ Γαρτησσίων βασιλεὺς, πεντήκορτα καὶ ἑκατὸν ἔτη βιώσκει λέγεται. — Κτισθίσιος συγγραφεὺς ἑκατὸν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν ἐν περιπάτῳ ἐτελεύτησεν. — Ὁ Πλάτων ἐτελεύτησε τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, βιοὺς ἔτος ἐν πρὸς τοῖς ὀγδοήκορτα. — Σιλουίου ἐνὸς δέοντα τριάκορτα ἔτη βασιλεύσαντος, Αἰνείας, υἱὸς αὐτοῦ, ἐνὶ πλείω τριάκορτα ἐτῶν τὴν δυναστείαν εἶχεν. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς Ἀθηναίοις βοήθησαντες ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ τσσαύταις νυξὶ διακόσια καὶ χίλια στάδια διέτληθον.

Z'.

Ἄντωνυμίαι.

1. Δημήτριός τις εἶπε τῷ Νέρωνι· σὺ μὲν ἀπειλεῖς ἐμοὶ τὸν θάνατον, σοὶ δὲ ἡ φύσις. — Διδύμων ἀδελφῶν εἰς ἐτελεύτησε σχολαστικὸς οὖν ἀπαντήσας τῷ ζῶντι, ἠρώτα· σὺ ἀπέθανες ἢ ὁ ἀδελφός σου; — Τί τοῦτ' ἔστιν, ὦ γύναι, ὅτι ἐμὲ ἀπολιποῦσα ἄστυδε θαμίζεις; οὐκ ἔστι τοῦτο σωρρονεῖν οὐχ οὕτω δὲ σὶ ὁ πατήρ σου ἐμοὶ εἰς γάμον παρέδωκεν.

2. Σχολαστικὸς ἀπορῶν, τὰ βιβλία αὐτοῦ ἐπίπρασκε, καὶ γράφων πρὸς τὸν πατέρα ἔλεγε· σύγγαιρε ἡμῖν, πάτερ· ἤδη γὰρ ἡμᾶς τὰ βιβλία τρέρει. — Ἐν Λάτμῳ τῆς Καρίας σκορπίοι εἶναι λέγονται, οἱ τοὺς μὲν πολίτας σφίσι παίουσιν εἰς θάνατον, τοὺς δὲ ξένους ἰσχυῆ. — Κορώναι ἀλλήλαις εἰσι πιστόταται καὶ πάνυ σφόδρα ἀγαπῶσι σφᾶς.

3. Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινοσ, τί ἐστὶ πολέμιον ἀνθρώποις; αὐτοί, ἔφα, ἑαυτοῖς. — Ὁ Ζεὺς τὴν Ἀθηναῖν ἔρυσεν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς. — Οὐδεὶς ἐλεύθερος ἑαυτοῦ μὴ κρατῶν. — Νόμος οὗτος Περσικὸς, ὅταν εἰς ἀγροὺς ἐλαύνῃ ὁ βασιλεὺς, πάντες Πέρσαι, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἕκαστος, δῶρα αὐτῷ προσκομίζουσι. — Σχολαστικὸς οἰκίαν πωλῶν, λίθον ἀπ' αὐτῆς εἰς δεῖγμα περιέφερε. — Κριτὴς ὢν, ἀεὶ ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν γίνωσκε, οὐδὲν πρὸς χάριν ποιῶν. — Ψυχῆς ἐπιμελοῦ τῆς σεαυτοῦ. — Βούλου ἀρέσκειν πᾶσι μὴ σαυτῷ μόνον. — Πάντων μάλιστα σαυτῶν αἰσχύνου.

Η'.

Ῥῆμα ὁμολογῶν εἰς ὦ.

α) Ἑνεργητικόν.

1. Οἱ πονηροὶ εἰς τὸ κέρδος μόνον ἀποβλέπουσιν. — Ὅστις μὴ κολλάει τὰ πάθη, αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν κολάζεται. — Πᾶσα δύναμις καὶ πᾶς πλοῦτος ὑπέκει τῇ ἀρετῇ. — Ὅταν τινὰ θέλωσιν οἱ θεοὶ σώζεσθαι, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνασπῶσι βαρῆθρων. — Οὐδὲν τῆς εὐμορφίας ὄφελος, ὅταν τις μὴ φρένας ἔχη. — Εὐ θηήσοικς, ὅταν σοι τὸ χρεῶν ἔλθῃ. — Τήρης, ὁ βασιλεὺς, ἔλεγεν, ὅποτε σχολάζοι καὶ μὴ στρατεύοιτο, τῶν ἱπποκόμων οἶεσθαι μηδὲν διαφέρειν. — Ἀγασίλαος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν τις μάλιστα παρ' ἀνθρώποις εὐδοκιμοίη, εἰ λέγοι, εἶπε, τὰ ἄριστα, πράττει δὲ τὰ κάλλιστα. — Ἄγις ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν τις ἐλεύθερος διαμένοι, θανάτου καταφρονῶν, ἔφη.

2. Θάπτονσιν οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς νεκροὺς ταριχεύοντες, Ῥωμαῖοι δὲ καιόντες. — Ἀνθρώποι τὸν θάνατον φεύγοντες, διώ-

κοισι. — Φίλιππος τοὺς Ἀθηναίους εἰκάει τοὺς Ἑρμῆς, στόμα μόνον ἔχουσιν (1).

3. Διονύσιος ὁ Σικελὸς περὶ τὴν ἰατρικὴν ἐσποιάσαε, καὶ αὐτὸς ἰᾶτο, καὶ ἔτεμνε καὶ ἔκαιε, καὶ τὰ λοιπά. — Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης ἐστασιαζέτην ἔτι παῖδες ὄντε. — Θησεύς τὴν Ἀριάδην ἐν Νάξῳ κατέλιπε καὶ ἐξέπλευσε· Διονύσιος δὲ αὐτὴν ἀπήγαγεν. — Ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν. — Ἐπρωτεύουσα ἡ Λακεδαιμόνων τῆς Ἑλλάδος ἐνομία καὶ δόξα χρόνον ἐτῶν πεντακοσίων, τοῖς Λυκούργου χρωμένη νόμοις.

4. Ὁ Διογένης (2) εἰλεγει, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι κύνες τοὺς ἐχθροὺς δάκνουσιν, ἐγὼ δὲ τοὺς φίλους, ἵνα σώσω. — Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη, καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. — Κἂν μόνος ᾖς, φῶλον μᾶτε λέξης, μᾶτε ἐργάση μηδέν. — Αἰδοῦς παρὰ πᾶσιν ἄξιος ἔση, ἐὰν πρῶτον ἄρξης σαυτὸν αἰδεῖσθαι.

5. Ἀδύνατον ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων θεωρίας γεωγραφῆσαι. — Χαλεπὸν τὸ παιεῖν, τὸ δὲ κελεῦσαι ἥχδιον. — Διογένης λόγῳ μεθ' ἡμέραν ἄψας, ἄνθρωπον, φησί, ζητῶ. — Οἱ Λάκωνες τὴν τῆς πλαιῆς διαίτης σκληρότητα καταλύσαντες, ἐξώκειλαν εἰς τρυφὴν. — Ὁ Θησεύς μετὰ τὴν Αἰγέως τελευτὴν στροικίσας τοὺς τὴν Ἀττικὴν κατοικοῦντας εἰς ἓν ἄστυ, ἓνα δῆμον ἀπέφηγεν.

6. Τὸ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ φύσις ἀπέμεινε. — Οὐ πρόποτε ἐγὼ κατὰ τὴν Ἀττικὴν ἐπέμεινα τοσοῦτον χειμῶνα. — Ἐξ οὗ φιλοσοφεῖν ἐπερόησας, σεμνὸς τις ἐγένου, καὶ τὰς ὀφρῦς ὑπὲρ τοὺς κροτάφους ἐπήρας. — Ἄρτι μοι τὴν ἄλω διακαθήραται ὁ δεσπότης ἐπέστη, καὶ ἐπῆναι τὴν φιλεργίαν. — Κάδμος ἀποκτείνει δράκοντα, τῆς Ἀρείας κρήνης φύλακα, καὶ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ σπείρει· τούτων δὲ σπαρέντων, ἀρέτειλαν ἐκ γῆς ἄνδρες ἐνοπιοι. — Ἀφροσύνης ἐστὶ τὸ κρῖναι κακῶς τὰ πράγματα. — Οὔτε πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι δυνατόν, οὔτε αἰσχρὸν ἁμάρτημα χρόνω.

(1) Οἱ λεγόμενοι Ἑρμῆαι, ἐκτὸς τῆς κεφαλῆς, καὶ αὐτῆς συγνάκις κακῶς κατεσκευασμένης, δὲν εἶχον κἀνὲν ἄλλο μέλος τοῦ σώματος διακεκριμένον.

(2) Διογένης ὁ φιλόσοφος ἐπεκαλεῖτο κύνων. Ἰδε Περίοδ. Β', 2. 17.

7. Σχολαστικός μαθὼν, ὅτι ὁ κόραξ ὑπὲρ τὰ διακόσια ἔτη ζῇ, ἀγοράσας κόρακα εἰς ἀπόπειραν ἔτρεφε. — Φιλεῖ τῷ κάμνοντι συγκάμνειν θεός. — Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν. — Ὁ Ἡρακλῆς τὸ βόπαλον, ὃ ἐφόρει, αὐτὸς ἔτεμεν ἐκ Νεμεάς (1). — Δημοσθένους εἰπόντος πρὸς τὸν Φωκίωνα, ἀποκτενοῦσί σε Ἀθηναῖοι, ἐάν μανῶσι, καί, εἶπεν, ἐμὲ μὲν, ἐάν μανῶσι, σὲ δὲ, ἐάν σωρονῶσι.

8. Πλάτων λοιδορούμενος ὑπὸ τινος, λέγει, ἔφη, κακῶς, ἐπεὶ καλῶς οὐ μεμιάθηκας. — Ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ὑποτέταχε τῷ διοικούντι τὰ ὅλα, καθάπερ οἱ ἀγαθοὶ πολῖται τῷ νόμῳ τῆς πόλεως. — Τὸν εὐτυχοῦντα χρὴ σοφὸν πεφυκέναι. — Σχολαστικός κατ' ὄναρ δοκῶν ἦλον πεπατηκέναι, τὸν πόδα ὑπὸ περιεδύσατο ἕτερος δὲ μαθὼν τὴν αἰτίαν, ἔφη, διὰ τί γὰρ ἀνυπόδικτος καθεύδεις; — Βίων ὁ σοφιστὴς ἰδὼν θηονερὸν σφόδρα κεκυφῶτα, εἶπεν ἢ τούτῳ μέγα κακὸν συμβέβηκεν, ἢ ἄλλῳ μέγα ἀγαθόν. — Οἱ πρὸς τὴν δόξαν κεχηρότεροι σπανίως ἐνδοξοὶ γίνονται. — Εἰρήκασί τινες, τὸν ἥλιον λίθον εἶναι καὶ μύδρον διάπυρον. — Δαίδαλος, ἀργιπέκτων ὢν, ἐν Κρήτῃ κατασκεύασε Λαθύρηνθον, πεφευγῶς ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ φόνῳ.

9. Ἀταλάντη ἐπεφύκει οὐκίστη τὸς πόδας. — Ἐπέπνεον οἱ ἄνεμοι καὶ ἐπεφύκει ὁ πόντος καὶ ὁ ἀερός τοῦ ὕδατος ἐξηγήθει. — Δημοσθένους πρὸς κλέπτην εἰπόντα, οὐκ ἤδειν ὅτι σὸν ἔστιν, ὅτι δὲ, ἔφη, σὸν οὐκ ἔστιν ἡδεῖς. — Τῆς τῶν παιδῶν τελευτῆς προσαγγελθείσης Ἀναξαγόρου, εἶπεν, ἡδεῖν αὐτοὺς θνητοὺς γεννήσας. — Ὁ χρῆσμι' εἰδώς, οὐχ ὁ πόλλ' εἰδώς σοφός.

β) Παθητικόν.

1. Ἐπὶ τῆς κολακείας, ὡς ἐπὶ μνήματος, αὐτὸ μόνον τὸ ὄνομα τῆς φιλίας ἐπιγράφεται. — Ὑπὸ τοῦ πλείθους τῶν παρόντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διατετάραγμαί τὴν γνώμην, καὶ ὑπότρομός εἰμι, καὶ

(1) Νεμεά, τόπος μεταξύ Κλεωνῶν καὶ Φλίουῦντος ἐν τῇ Ἀργείᾳ, καὶ τὸ ὄνομα, ἐν ᾧ καὶ τὰ Νεμεαὶ ἐγίνοντο.

ἡ γλῶττά μοι πεπεδημένη ἔοικε, καὶ ἐπιλέλκυσμαι τὸ προσήμιον τῶν λόγων, ὃ παρεσκευασάμην. —

Εἰ τοῖς ἐν οἴκῳ χρήμασιν *λελείμεθα*,
ἢ δ' εὐγένεια καὶ τὸ γενναῖον μένει.

2. Οὐδεμία ἔτι τῶν πόλεων ἀκέραιός ἐστιν, ἥτις οὐχ ὁμόρους ἔχει τοὺς κακῶς ποιήσαντας, ὡς τετριῆσθαι μὲν τὰς χώρας, πεπορθῆσθαι δὲ τὰς πόλεις, ἀναστάτους δὲ γεγενῆσθαι τοὺς οἴκους τοὺς ἰδίους, ἀνεστράφθαι δὲ τὰς πολιτείας, καὶ καταλελύσθαι τοὺς νόμους. — Ἄνθρωπος ὢν, μέμησο τῆς κοινῆς τύχης. — *Μέμησο* ὅτι θνητός εἶ. — Εὐριπίδης ἐν Μακεδονίᾳ τέθαιπται.

3. Ὁ Σαρδανάπαλος ἐκεῖνος, ὃ τὸ σῶμα ἐντετριμμένος, καὶ τὴν χεῖρην διαπεπλεγμένος, καὶ ἐν πορφυρίᾳ κατορωρυγμένος, καὶ ἐν βυσιλείῳ κατακεκλεισμένος, οὐδὲν ἄλλο ἐδίωκεν ἢ εὐδαιμονίαν καὶ ἡδονήν. — Οἱ Πυθαγορικοὶ ἔλεγον, ἐνδεδέσθαι τῷ σώματι τὰς ἀνθρώπων ψυχὰς τιμωρίας χάριν. — Τυφὼν, Γῆς υἱός καὶ Ταρτάρου, *μεμιγμένην* εἶχε φύσιν ἀνδρός καὶ θηρίου.

4. Τοῦ μὲν ἀνθρώπου ἡ καρδία τῷ μαζῷ τῷ λαυῷ προσήσθηται, τοῖς δὲ ἄλλοις ζώοις ἐν μέσῳ τῷ στήθει προσπέπλασται. — Ῥωμαίων αἱ πολλαὶ γυναικες τὰ αὐτὰ ὑποδήματα φορεῖν τοῖς ἀνδράσιν εἰθισμέται εἶσι. — Σοφοκλῆς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἔτι παῖς ὢν, περὶ τρόπαιον γυμνὸς ἀληλιμμένος ἐχόρευσε. — Διογένης ἰδὼν ποτε γυναῖκα ἀπ' ἐλαίας ἀπηγγουισμένης, εἶθε γάρ, ἔφα, πάντα τὰ δένδρα τοιοῦτον καρπὸν ἔνεγκεν. — Οἱ περὶ τὸν Θεμιστοκλέα Ἕλληνας διεσπαρμένοις τοῖς Πέρσαις συνεπλέκοντο. — Τὸ *εἰμαρμένον* διαφυγεῖν ἀδύνατον. — Ζήνων δούλον ἐμαστίγου ἐπὶ κλοπῇ τοῦ δὲ εἰπόντος· *εἰμαρτό μοι* (1) κλέψαι καὶ δαρῆναι, Ζήνων ἔφα. — Ἐν τοῖς Δράκοντος νόμοις μία ἅπασιν ὄριστο τοῖς ἁμαρτάνουσι ζημία, θάνατος. — Οἱ γίγαντες ἰκόντιζον εἰς οὐρανὸν πέτρας καὶ δρῦς ἡμέτερας.

5. Πυθαγόρας πρῶτον ἑαυτὸν φιλόσοφον ὠνόμασεν· οἱ δὲ πα-

(1) Ζήνων ὁ φιλόσοφος ἐδόξαζεν, ὅτι ὅλα γίνονται κατὰ τινα ἀπαραίτητον ἀνάγκην, τὴν εἰμαρμένην. Ὅθεν εἰς τὴν δόξαν ταύτην ἀναφερόμενος ὁ δούλος λέγει· εἰμαρτό μοι. *

λαιότεροι, σοφοὶ ὠνομάσθησαν. — Πυθαγόρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ὤφθη ἐν Μεταποντίῳ καὶ ἐν Κρότωνι. — Οἱ εὐεργέται τῶν ἀνθρώπων ἀθανάτων τιμῶν ἠξιώθησαν. — Ἦν Ἀθηναῖοι ποτὲ πάτριον, ἠγεῖσθαι τῆς Ἑλλάδος (1), καὶ τοῖς τυράννοις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀνταγωνίζεσθαι. Οὗτος ὁ νόμος ἤρξατο μὲν ἀπὸ Μιλτιάδου, ἤκμασε δὲ ἐπὶ Θεμιστοκλέους, κατέβη δὲ εἰς Κίμωνα, ἐφυλάχθη δὲ ὑπὸ Περικλέους, καὶ ἐθανυμάσθη ὑπὸ Ἀλκιβιάδου. — Πτολεμαῖος, ὁ Μακεδονίας βασιλεὺς, ὑπὸ Γαλατῶν ἐσφάγη, καὶ πᾶσα ἡ Μακεδονικὴ δύναμις κατεκόπη καὶ διεφθάρη. — Δουρὶς ὁ Σάμιός φησι, Πολυσπέρχοντα, τὸν Μακεδόνων στρατηγόν, εἰ μεθυσθεῖη, καὶ τοι πρὸς ὑπὲρ ὄντα, ἐν δαίπνῳ ὀρχεῖσθαι. — Αἱ τιθῆναι ἐμπτύουσι τοῖς παιδίσι, ὡς μὴ βασκανθῶσιν.

6. Νέος ὢν ὁ Πλάτων οὕτως ἦν αἰδήμων καὶ κόσμιος, ὥστε μηδέποτε ἀφθῆναι γελῶν ὑπερέχων. — Λόγος τις ἐστὶ, Ῥοδίου ἐσθῆναι χρυσῶ, χρυσῆν ἐπ' αὐτοὺς τοῦ Διὸς νεφέλῃν ῥήζαντος. — Ἡρόδοτος λέγει, ἐπὶ Ἄτυος διὰ λιμὸν εὐρεθῆναι τὰς παιδιάς. — Ἀριάδην οἱ μὲν φασὶν ἀπάγξασθαι ἀπολειφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θεσέως, οἱ δὲ εἰς Νάξον κομισθεῖσαν Διονύσῳ γαμηθῆναι. — Ἡρακλῆς ἐν Θήβαις τραφεὶς καὶ παιδευθεὶς, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς γυμνασίοις διαπορηθεὶς, περιβόητος ἐγένετο. — Ἀπόλλων, καταδικασθεὶς ἐπὶ τῷ τῶν Κυκλώπων θανάτῳ καὶ ἑοστρακισθεὶς διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, κατεπέμφθη εἰς γῆν, καὶ ἐθήτευσεν ἐν Θεαταλίᾳ παρ' Ἀδμήτῳ καὶ ἐν Φρυγίᾳ παρὰ Λαομέδοντι. — Πόνου μεταλλάχθέντος οἱ πόνου γλυκεῖς.

7. Ὁ μέλλεις πράττειν, μὴ πρόβλεψις ἀποτυχῶν γὰρ γελασθήσῃ. — Βασιλεὺς ὢν, σκόπει, ὅπως οἱ βέλτιστοι μὲν τὰς τιμὰς ἔξουσιν, οἱ δὲ ἄλλοι μηδὲν ἀδικηθήσονται. — Αἰδοῦ σαυτὸν, καὶ ἄλλον οὐκ αἰσχυρθήσῃ. — Ἄπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἐὰν παρκαυτίκα κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσῃ.

8. Ὅτι ὁ Θεοδῶμαντος παῖς, ἐν Μουσικῇ ἀποσταλείς ὑδρεύσα-

(1) Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πολὺν καιρὸν τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἠνωμένων εἰς συμμίχραν.

σθαι, διὰ κάλλος ὑπὸ Νυμφῶν ἠρπάγη. — Σοφοκλῆς ὁ τραγωδοποιός, βῆγα σταφυλῆς καταπιὼν ἀπεπνίγη. — Ἡφαιστος ἐρβήθη ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐξ οὐρανοῦ, ὅθεν χλωλὸς ἐγένετο. — Σχολαστικὸς ἰατρῶ συναντήσας, ἐκρύβη πυθομένου δέ τις τὴν αἰτίαν, ἔφη, καιρὸν ἔγω μὴ ἀσθενήσας, καὶ αἰσχύνομαι εἰς ὄψιν ἐλθεῖν τοῦ ἰατροῦ. — Λέγεται, τὸν Κινεάν, ἐπεὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρετὴν κατενόησε, τῷ Πύρρῳ εἰπεῖν, ὡς ἡ σύγκλιτος αὐτῷ βασιλέων πολλῶν συνέδριον φανεῖη. — Συγκρινομένων τῶν τριῶν ἡπείρων πρὸς ἀλλήλας, μεγίστη μὲν φανεῖη ἂν ἡ Ἀσία, εἴτα ἡ Λιβύη, τελευταία δὲ ἡ Εὐρώπη.

γ) Μέσοι.

1. Θεόκριτος (1) ἐρωτηθεὶς, διὰ τί οὐ συγγράφει, ὅτι, εἶπεν, ὡς μὲν βοῦλομαι, οὐ δένεμαι, ὡς δὲ δένεμαι, οὐ βοῦλομαι. — Οὐκ ἀμίσθον τὸ εὖ ποιεῖν, κἄν μὴ παραχρῆμα τῆς εὐεργεσίας ἢ ἀντιδοσις φαίνεται. — Πάντων μάλιστα στυτὸν αἰσχύνεο. — Οὐ τὸ πένεσθαι αἰσχρὸν, ἀλλὰ τὸ διὰ αἰσχρὰν αἰτίαν πένεσθαι ὄνειδος. — Τὸν ὀργιζόμενον νόμιζε τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν. — Ἀντίγονος ὑποχωρῶν ποτε τοῖς πολεμίοις ἐπερχομένοις, οὐκ, ἔφη, φεύγειν, ἀλλὰ διώκειν τὸ συμφρονὸν ὀπίσω κείμενον. — Οἱ πάλοι Ἀθηναῖοι ἀλουργῆ ἡμετείχοντο ἱμάτια, ποικίλους δὲ ἐνέδυνον χιτῶνας. — Ἐρωτήσαντός τις τὸν Ἀνταλκίδαν, πῶς ἂν τις μάλιστα ἀρέσκει τοῖς ἀνθρώποις; εἰ ἤδιστα μὲν, ἔφη, αὐτοῖς διαλέγοιτο, ὠφελιμώτατα δὲ προσφέρειτο.

2. Γεγόραμεν ἀπαξ· δις δ' οὐκ ἔστι γενέσθαι. — Ἐοικεν ὁ βίος θεάτρῳ. — Αἱ καμηλοπαρδάλεις κατὰ τὴν ῥάχιν κύρτωμα παρεμφερές ἔχουσι καμήλῳ, τῷ δὲ χρώματι καὶ τῇ τριχώσει παρδάλεσιν εἰκόασιν. — Δεδόικασιν αἱ μέλισσαι οὐ τοσοῦτον τὸ κρύος, ὅσον τὸν ὕμβρον. — Οὐκ ἀκήκοας, ὡς οἱ τέττιγες, ὄντες ἄνθρωποι τὸ παλαιόν, εἰς ὄρνιθας μετέβαλον; — Ἐλπίς ἐρηγορότος ἐνύπνιον. — Πίνδαρος εἶπε, τὰς ἐλπίδας εἶναι ἐρηγορότων ἐνύπνια.

3. Δημόναξ ἐρωτηθεὶς, πότε ἤρξατο φιλοσοφεῖν, ὅτε, ἔφη,

(1) Ὅχι ὁ ποιητής, ἀλλ' ἕτερός τις σοφιστής καὶ ῥήτωρ.

καταγινώσκειν ἑμαυτοῦ ἠρξάμην. — Ἀρίστιππος ἔφη πρὸς τὸν ἀδελφόν, μέμνησο, ὅτι τῆς μὲν διαστάσεως σὺ ἠρξῶ, τῆς δὲ διαλύσεως ἐγώ. — Φιλόξενος, ὁ γαστρίμαργος ἐπιμεμφόμενος τὴν φύσιν, ἠρξάτο γεράνου τὴν φάρυγγα ἔχειν. — Κῦρος ὁ μέγας Πυθάρχω τῷ Κυζικηνῷ, φίλω ὄντι, ἐχαρίσατο ἑπτὰ πόλεις.

4. Λόγισαι πρὸ ἔργου. — Διογένης πρὸς τὸν ἐνεσίσαντα αὐτῷ δοκόν, εἶτα εἰπόντα, φίλαξαι, πλήξας αὐτὸν τῇ βακτηρίᾳ, εἶπε, φίλαξαι. — Τοιοῦτος γίνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἷους ἂν εἶξαι περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας. — Λέγεται Ἴω ἡ Ἰνάχου, εἰς βοῦν μεταμορφωθείσα, τὸν Βόσπορον νήξασθαι, καὶ δοῦναι τῷ πορθητῷ τὸ ὄνομα. — Σχολαστικὸς κολυμβᾶν βοιλόμενος, παρὰ μικρὸν ἐπνίγη· ὤμοσεν οὖν μὴ ἄψασθαι ὕδατος, ἐὰν μὴ πρῶτον μάθῃ κολυμβᾶν.

5. Γράψιν τινὰ φασὶ μόνον μικρὸν ἀραμένην, καὶ τοῦτο καθ' ἡμέραν ποιοῦσαν λαθεῖν βοῦν φέρουσαν. — Μίλων, ὁ ἐκ Κρότωνος ἀθλητὴς, ταῦρον ἀράμενος ἔφερε διὰ τοῦ σταδίου μέσου. — Λεύκουλος ὁ Ῥωμαίων στρατηγός, ὁ τὸν Μιθριδάτην καὶ Τιγράνην καταγωνισάμενος, πρῶτος διεκόμεσεν εἰς Ἰταλίαν τὸν κέραιον.

6. Ἐπειδὴ θεοὶ σωτῆρες κυμάτων καὶ κινδύνου ἐμὲ ἐξείλοντο, ἐπ' ἐργασίαν τρέψομαι, καὶ βαδιοῦμαι ἐν τῷ ἀγρῷ διατρέβων. — Λεωνίδης ἀκούσας τὸν ἥλιον ἐπισκιάζεσθαι τοῖς Περσῶν τοξόμασι, χάριεν, ἔφη, ὅτι καὶ ὑπὸ σκιᾷ μαχοίμεθα. — Θεόκριτος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀδολέσχου, ὅπου αὐτὸν ἄβριον ὄψοιτο; ἔφη, ὅπου ἐγὼ σὲ οὐκ ὄψομαι.

Θ'.

Ῥήματα συνηρημένα.

α) Ἐνεργητικόν.

1. Ὁ φθορέων, ἑαυτὸν ὡς ἐχθρὸν λυπέει. — Ἀγαθοῖσιν ὀμίλει. — Θάρσος σὺν λόγῳ αἶνει, τὸ δὲ μετὰ ἀλογίης ὃν ἀποστύγει. — Πολλοὶ δοκέοντες ἑαυτοὺς φιλέειν, οὐκ ἀληθῶς φιλοῦσιν (1). — Μηδενὶ φθόρει. — Νόει καὶ τότε πράττει.

(1) Τὰ ἔως ἔδω εἰς τὸν § τοῦτον παραδείγματα εἰλήφθησαν ἐξ Ἰωνῶν συγ-

2. Ἡ Φωκίωνος γυνὴ ἐρωτηθεῖσα, διὰ τί μόνη τῶν ἄλλων οὐ φορεῖ χρυσοῦν κόσμον, ἔφη, ὅτι αὐτάρκης κόσμος μοι ἐστίν ἢ τοῦ ἀνδρός ἀρετή. — Ὁ οἶνος

τὸν ταπεινὸν μέγα φροεῖν ποιεῖ,

τὸν τὰς ὀφρῦς αἶροντα συμπεῖθει γελᾶν,

τὸν δ' ἀσθενῆ τολμᾶν τι, τὸν δειλὸν θρασεῖν.

— Ἡ συνθήεια κόρον γεννᾷ· οἰκοῦντες γῆν ζητοῦμεν θάλασσαν, καὶ πλέοντες πάλιν περισκοποῦμεν τὸν ἀγρόν. — Οἱ πλεονεκτοῦντες πολεμοῦσιν αἰεὶ, τὸ ἐπιβουλεύειν καὶ φθορεῖν ἔμφυτον ἔχοντες. — Κausιανοὶ τοὺς μὲν γεννωμένους θρηγοῦσι, τοὺς δὲ τελευτήσαντας μακαρίζουσιν. —

Οἶνου γὰρ εὖροις ἂν τι πρακτικώτερον;

Ὅρας; ὅταν πίνωσιν ἄνθρωποι, τότε

Πλουτοῦσι, διαπράττουσι, ρικῶσιν δίκας,

Εὐδαιμονοῦσιν, ὠφελοῦσι τοὺς φίλους.

3. Αἰσχύλος, ὡς λέγουσι, τὰς τραγωδίας μεθῶν ἐποίει. — Ὅρφεὺς ἄδων ἐκίρει λίθους τε καὶ δένδρα. — Οἱ Σαρδοῖοι τοὺς ἤδη γεγρακότας τῶν πατέρων βροπάλαις ἀνήθουρ. — Οἱ ἄνθρωποι τὸ παλαιὸν ἐν ἄντροις ὄκουν. — Τὴν Σικελίαν τὸ παλαιὸν, ταμεῖον τῆς Ῥώμης ἐκάλουρ οἱ Ῥωμαῖοι.

4. Ὁ μηδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. — Κυβερνήτου κοσοῦντος ὄλον συμπάσχει τὸ σκάφος. — Σχολαστικὸς ναυαγεῖν μέλων πινακίδας ἤτει, ἵνα διαθήκας γράψῃ· τοὺς δὲ οἰκέτας ὄρων ἀλγοῦντας διὰ τὸν κίνδυνον, ἔφη, μὴ λυπεῖσθε· ἐλευθερῶ (1) γὰρ ἕμας. — Οὐ μόνος ὁ πλοῦτος τυφλός, ἀλλὰ καὶ ἡ ὁδηγοῦσα αὐτὸν τύχη. — Τὴν Ἀχιλλέως ἀσπίδα Ὅμηρος ἐποίησε (2) φέρουσαν ὄλον τὸν οὐρανόν, καὶ γεωργοῦντας καὶ γαμοῦντας καὶ δικαζομένους καὶ πολεμοῦντας.

γραφῶν, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὅποια κοινῶς συναῖρουνται ῥήματα φαίνονται ἐνταῦθα ἀσυναίρετα.

(1) Πολλάκις οἱ κύριοι ἀποθνήσκοντες ἠλευθέρου τοὺς δούλους των διὰ τῆς διαθήκης.

(2) Ἴδε τὴν περιγραφὴν τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀχιλλέως ἐν Ὁμήρῳ Ἰλιάδος Σ, στ' σ. 478. κ. ἐξ.

5. Ὁ Βάκχος καὶ Ἀθναῖος καλεῖται ἀπὸ τοῦ πατῆσαι τὰς σταφυλὰς ἐν ληνῷ. — Ὁ Θαλῆς λέγεται πρῶτος ἀστρολογῆσαι. — Ἐν Μακεδονίᾳ οὐκ ἔθος ἦν κατακλίνεσθαι (1) τινα ἐν δειπνῷ, εἰ μὴ τις ἐξω λίνων ὦν ἄγριον κεντήσειεν. — Ἐπίκουρος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν τις πλουτήσειεν; οὐ τοῖς οὔσι προστιθεὶς, ἔφη, τῆς δὲ χρείας τὰ πολλὰ περιτέμνων. — Σχολαστικὸς ἰατρῷ συναντήσας, συγχώρησόν μοι, εἶπε, καὶ μὴ μοι μέμψη ὅτι οὐκ ἐνόσησα. — Μηδέποτε φρονήσης ἐπὶ σεαυτῷ μέγα, ἀλλὰ μηδὲ καταφρονήσης σεαυτοῦ. — Πλάτων τὴν φιλοσοφίαν θανάτου μελέτην ἐκάλεσεν.

6. Ὡ παῖ, σιώπα πόλλ' ἔχει σιγῇ καλῇ. — Μὴ κακοῖς ὀμίλει θεοὺς τίμα τὰ σπουδαῖα μελέτα μὴ ψεύδου. — Γελά δ' ὁ μωρὸς κἄν τι μὴ γελοῖον ᾗ. — Ὁ Σαλμωνεὺς ἀντιβροτῶν ἐτόλμα τῷ Διί. — Καλὸν τὸ γηρᾶν, καὶ τὸ μὴ γηρᾶν καλόν. — Νικίας οὕτως ἦν φιλόπονος, ὥστε πολλάκις ἐρωτᾶν τοὺς οἰκέτας, εἰ ἠρίστηκεν. — Ἀναξαγόρας πρὸς τὸν δυσφοροῦντα ὅτι ἐπὶ ζένης τελευτᾷ, πανταχόθεν, ἔφη, ὁμοία ἐστὶν ἢ εἰς ἄδου κατάβασις.

7. Οἱ πολυπόδες ἐλλοχῶσι τοὺς ἰχθῦς τὸν τρόπον τοῦτον ὑπὸ ταῖς πέτραις κἀθιναί, καὶ ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐκείνων μεταμορφοῦσι χροῖαν, καὶ πέτραι εἶναι δοκοῦσιν. Οἱ τοίνυν ἰχθῦς προσνέουσιν, οἱ δὲ πολυπόδες αὐτοὺς ἀφυλάκτους ὄντας περιβάλλουσι ταῖς ἑαυτῶν πλεκτάναις. — Ἴππειον Ποσειδῶνα τιμῶσιν Ἕλληνες καὶ θύουσιν αὐτῷ ἐπὶ Ἴσθμῳ. — Οἱ Κόλχοι τοὺς νεκροὺς ἐν βύρσαις θάπτουσι καὶ ἐκ τῶν δένδρων ἐξαρτῶσιν. — Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον φασὶ μὴ γελῶντά ποτε ὀρθῆναι, μήτε μειδιῶντα. — Διογένης ἰδὼν ποτε μαιράκιον ἐρυθριῶν, θάρρει, ἔφη, τοιοῦτόν ἐστι τῆς ἀρετῆς τὸ χρώμα. — Οἱ ἄνθρωποι οὐδὲ τὸν ἀέρα τοῖς ὄρονισιν εἶων ἐλεύθερον.

8. Μάτρις ὁ Ἀθηναῖος, ὃν ἐβίω χρόνον, οὐδὲν ἐσιτεῖτο ἢ μυρρίνης ὀλίγον, οἴνου δὲ καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἀπέχετο, πλὴν ὕδατος. — Ὀδυσσεὺς τὸν Κύκλωπα μεθύσαντα ἐξετίφλωσεν. — Ὀμηρος τὸν οἶνον ἀπογοινοῦν λέγει. — Βέβαιον οὐδὲν ἐστὶν ἐν θνητῶν βίῳ βιωῖ ἄλλο οὐδεὶς ὃν προαριεῖται τρόπον.

(1) Οἱ παλαιοὶ ἔθρον συνήθως κατακλιμένοι περὶ τῆν τράπεζαν.

β) Παθητικόν.

1. Οἱ μὴ κολάζοντες τοὺς κακοὺς βούλονται ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς. — Οἱ καλῶς ἀγωνισάμενοι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀποθανόντες θαλλοῖς ἀνεδοῦντο. — Κλεάνθης διεβοήθη ἐπὶ φιλοπονίᾳ· πένης γὰρ ὢν, νύκτωρ μὲν ἐν τοῖς κήποις ἦντλει, μεθ' ἡμέραν δὲ ἐν τοῖς λόγοις ἐγυμνάζετο. — Κόλαζε τὰ πάθη, ἵνα μὴ ὑπ' αὐτῶν τιμωρῇ. — Ἰππόλυτος ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἐτιμᾶτο καὶ ἐν λόγοις ἦν. — Ὅταν αἱ μέλισσαι σκιρτήσωσιν ἢ πλαγῆθῶσιν, οἱ σκηνοργοὶ κροτοῦσι κρότον τινὰ ἐμμελῆ, οὗ ἀκούουσαι αἱ μέλισσαι ὑποστρέφουσιν. — Ἀγάθων ἔφη, τὸν ἄρχοντα τριῶν δεῖν μεμνηθῆναι· πρῶτον μὲν, ὅτι ἀνθρώπων ἄρχει· δεύτερον, ὅτι κατὰ νόμους ἄρχει· τρίτον, ὅτι οὐκ αἰεὶ ἄρχει. — Παρ' Ἰνδοῖς ὁ τεχνίτου πηρώσας χεῖρα ἢ ὀφθαλμὸν, θανάτῳ ζημιοῦται. — Φινεύς ὁ μάντις τὰς ὄψεις πεπηρωμέντος ἦν· πηρωθῆναι δὲ φασιν αὐτὸν ὑπὸ θεῶν, ὅτι προὔλεγε τοῖς ἀνθρώποις τὰ μέλλοντα. — Πλάτων πρὸς τινα τῶν παιδῶν, μεμαστίγωσο ἄν, ἔφη, εἰ μὴ ὠργιζόμεν.

γ) Μέσον.

1. Μᾶλλον εὐλαβοῦ φόγον ἢ κίνδυνον. — Παρὰ Ἀντιόχῳ, τῷ Μεγάλῳ προσαγορευθέντι, ἐν τῷ δειπνῷ πρὸς ὅπλα ὠρχοῦντο οὐ μόνον οἱ βασιλέως φίλοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς. — Οἱ Ταραντινοὶ ἐβουλεύοντο ποιεῖσθαι Πύρρον ἡγεμόνα, καὶ καλεῖν ἐπὶ τὸν πόλεμον. — Ἐμπεδοκλῆς τὴν βασιλείαν αὐτῷ διδομένην παρητήσατο, τὴν λιτότητα δηλονότι πλέον ἀγαπίσας. — Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ. — Λάμπις ὁ ναύκληρος, ἐρωτηθεὶς, πῶς ἐκτήσατο τὸν πλοῦτον; οὐ χαλεπῶς, ἔφη, τὸν μέγαν, τὸν δὲ βραχὺν ἐπιπόνως. — Οὕτω πειρῶ ζῆν, ὡς καὶ ὀλίγον καὶ πολὺν χρόνον βιωσόμενος. — Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, γρηῷ δὲ τοῖς βελτίστοις. — Εἰ σὺ ἐθεάσω ἄπερ ἐγὼ, εὖ οἶδα ὅτι οὐκ ἂν ἐπαύσω γελῶν. — Πάντων ἐστὶν ἡδιστον καὶ λυσιτελέστατον, πιστοὺς ἅμα καὶ χρησίμους φίλους κτῆσθαι ταῖς εὐεργεσίαις.

I.

Ῥήματα εἰς μι.

α) Ἑνεργητικόν.

1. Ζεὺς πάντα τίθησιν ὅπη θέλει. — Τί τὸν νεκρὸν ὁ κωκυτὸς *ὀνίτησι*; — Λέοντα νοσοῦντα οὐδὲν ἄλλο *ὀνίτησι* φάρμακον, εἰ μὴ βρωθεὶς πίθηκος. — Χίλων ἐρωτηθεὶς, τί χαλεπώτατος τὸ γινώσκειν ἑαυτὸν, ἔφη: πολλὰ γὰρ ὑπὸ φιλαυτίας ἕκαστον ἑαυτῷ *προσθιθέται μάτην*. — Σόλων τοῖς ἐν Πρωτανείῳ σιτουμένοις *μάζαν* παρέχειν κελεύει, ἄρτον δὲ ταῖς ἐορταῖς *προσπαρατιθέται*.

2. Τοῦτον τὸν νόμον ὁ θεὸς *τέθεικεν*: εἴ τι ἀγαθὸν θέλεις, παρὰ σεαυτοῦ *λαβέ*. — Οἱ παλαιοὶ τοῖς ἀποθανοῦσιν ὄβολόν εἰς τὸ στόμα *κατέθηκαν*. — Ῥῥῆδιον ἐξ ἀγαθοῦ *θεῖται* κακόν, ἢ ἐκ κακοῦ ἐσθλόν. — Ἀθηνᾶ ἐν μέσῃ τῆ ἀσπίδι τὴν τῆς Γοργόνος κεφαλὴν *ἀνέθηκε*. — Νόμος ἐστὶ Θηβαϊκός, ὅτι οὐκ ἐξεστὶν ἀνδρὶ Θηβαίῳ *ἐκθεῖται* παιδίον. — Φασὶ τοὺς Φοίνικας οὐκ ἐξ ἀρχῆς εἶρεῖν τὰ γράμματα, ἀλλὰ τοὺς τύπους *μεταθεῖται* μόνον. — Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς, Διόνυσον πάντα ἐμμειτο, κισσὸν *περιτιθεῖς* τῆ κεφαλῇ ἀντὶ διαδήματος, καὶ ὑρσον ἀντὶ σκήπτρου φέρων. — Λυκοῦργον, τὸν θέντα Λακεδαιμονίοις νόμους, *μάλιστα* θαυμάζω καὶ σοφώτατον εἶναι ἠγοῦμαι.

3. Εἰ ἀπθὼν ἤμην, ἐποίουν ἂν τὰ τῆς ἀπθόνος· εἰ κύκνος, τὰ τοῦ κύκνου· νῦν δὲ λογικὸς εἰμὶ ὑμνεῖν με δεῖ τὸν θεόν· τοῦτό μου τὸ ἔργον *ἐστίν*. — Οὐκ ἀγαθὸν πολυκυραννίη· εἰς κοίρανος ἔστω, εἰς βασιλεὺς. — Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔσῃ πολυμαθής. — Οἱ Λουσιταννοὶ παιᾶνας ἄδουσιν, ὅταν ἐν μάχῃ ἐπίωσι τοῖς ἀντιτεταγμένοις. — Εὐκόλον ἔρασκεν ὁ Βίων τὴν εἰς ἄδου ὁδὸν *καταρμόντας* γὰρ αὐτὴν *ίεται*. — Μαρτίου μὲν τὸν πατέρα οὐκ ἴσμεν, αὐτὸν δὲ θαυμάζομεν διὰ τὰ ἔργα.

4. Ὁ Τάνταλος ἐν τῇ λίμνῃ αἴδος ἔστηκε. — Τριπολέμῳ μὲν ἱερὰ καὶ βωμοὺς *ἀνέστησαν*, ὅτι τὰς ἡμέρας τροφὰς ἡμῖν ἔδωκε· τῷ δὲ τὴν ἀλήθειαν εὐρόντι τίς ἡμῶν βωμὸν ἰδρύσατο; — Ἀρι-

στῶντι Διογένει ἐν ἀγορᾷ οἱ περιεστῶτες συνεχῆς ἔλεγον· κύν, κύν· ὁ δὲ, ὑμεῖς, εἶπεν, ἐστὲ κύνες, οἳ με ἀριστῶντα περιεστήκατε. — Οὐδὲ τὸν ἀέρα οἱ ἄνθρωποι τοῖς ὄρνισιν εἶον ἐλεύθερον, παγίδας καὶ νεφέλας *ιστάρτες*. — Τὸν Κρόνον λέγουσι τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπους ἐξ ἀγρίας διαίτης εἰς βίον ἡμερον μεταστῆσαι.

5. Οὐδὲν τῶν μὴ καλῶν δίδωσι θεός· ἀλλ' ἔστι ταῦτα δωρεὰ τύχης ἀλόγου. — Ἀπλῆν Ὀμηρος θεοῖς δίαιταν ἀποδίδωσι. — Δίδου παρρησίαν τοῖς εὖ φρονοῦσι. — Τένθης τις δακτυλήθρας ἔχων ἤσθιε τὸ ὄψον, ἔν' ὡς θερμότατον ἀναδιδοίη τῇ γλώττῃ. — Ἡ φύσις τὰ δάκρυα ἔδωκεν ἡμῖν παραμυθίαν ἐν ταῖς τύχαις. — Προμηθεὺς, Ἰαπετοῦ υἱός, τὸ πῦρ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκεν. — Οἱ φοῖνικες τοῖς Ἑλλήσι τὰ γράμματα παραδεδόκασι. — Φασὶν Εὐριπίδην Σωκράτει, ἀποδόντά τι Ἡρακλείτου σύγγραμμα, ἔρῃσθαι, τί δοκεῖ; τὸν δὲ φάναι, ἂ μὲν συνῆκα, γενναῖα, οἶμαι δὲ καὶ ἂ μὴ συνῆκα.

6. Ὁ οἶνος μέτριος μὲν ληθθεὶς βίωννυσι, πλείων δὲ παρήσει. — Ἡ πλαστικὴ δείκνυσι τὰ εἶδη τῶν θεῶν, τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐνίοτε καὶ τῶν θηρῶν. — Ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ. — Οὐδὲν θαλάσσης ἀπιστότερον πλοῦτον γὰρ διδοῖσα, αὐτὸν πάλιν ἀφαιρεῖται, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀφαιρεῖται τὰς ψυχὰς καὶ τις ἀναχθεὶς μετὰ πολλῶν χρημάτων, ἢ συγκατέδυ τοῖς χρήμασιν ἢ ἀπεσώθη γυμνός. — Ἡ σαλαμάνδρα, ὡς φασι, διὰ τοῦ πυρὸς βαδίζουσα κατασβέννυσι τὸ πῦρ.

β) Παθητικόν.

1. Ἐωράκαμεν ἀνθρώπους, οἳ καὶ κυνῶν θανάτῳ καὶ ἵππων αἰσχυρῶς ὑπὸ λύπης διετέθησαν. — Δάφνιν τὸν βουκόλον λέγουσι τεχθέντα ἐκτεθῆναι ἐν δάφνῃ, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβεν. — Οἱ ἐστιῶντες τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τῶν φίλων, τὸ μέλλον παρατεθήσεσθαι τῶν τραχημάτων περιεχύρουν. — Τοῦ Καράνου ἐν Μακεδονίᾳ γάμους ἐστιῶντος, τοῖς συγκεκλημένους εὐθέως ἐδόθησαν φιάλαι ἀργυρεῖ, ἐκάστῳ μία, δωρεά. — Ἡρακλῆς τὸν Ἐρμάνθιον κάπρον διώξας μετὰ κρουγῆς εἰς χιόνα πολλήν, παρεμμένον ἐνεβρόχησεν.

2. Πλάτων πρὸς Ἀρίστιππον εἶπε· σοὶ μόνῳ δέδοται καὶ χλαμύδα εἶ φορεῖν καὶ βράχος (1).— Πυθαγόρας ἔλεγε, δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις δεδύσθαι κάλλιστα, τὸ τε ἀληθεύειν καὶ τὸ εὐεργετεῖν. — Ταῖς Μούσαις λέγουσι παρὰ Διὸς τὴν γραμμάτων εὐρεσιν δοθῆναι. — Ὁ οἶνος εἰς τὴν ἱατρικὴν χρῆσιμώτατος· πολὺ λάκις γὰρ τοῖς ποτοῖς φαρμάκοις κεράννυται. — Νεῶς ἐν Ῥώμῃ δείκνυται οὐ πρόσω τῆς ἀγορᾶς, ἐν ᾧ αἱ εἰκόνες τῶν τρωϊκῶν θεῶν (2) κεῖνται.

γ) Μέσσοι.

1. Ὅτε εἶλε τὴν Θηβαίων πόλιν Ἀλέξανδρος, ἀπέδοτο τοὺς ἐλευθέρους πάντας. — Ἡρακλεῖ ἡ ἀρετὴ τὴν προσηγορίαν ἔθετο· Ἡρακλῆς γὰρ προσηγορεύθη, ὅτι δι' Ἡραν κλέος ἔσχευ. — Ὁ νόμος λέγει· ὃ μὴ κατέθου, μὴ λάμβανε. — Ξενοφῶντι θύοντι ἦκέ τις ἐκ Μαντινείας ἄγγελος, λέγων, τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τὸν Γρύλλον, τεθνάναι· κάκεινος ἀπέθετο μὲν τὸν στέφανον, διετέλει δὲ θύων· ἐπεὶ δὲ ὁ ἄγγελος προσέθηκε καὶ ἐκεῖνο, ὅτι νικῶν τέθνηκε, πάλιν ὁ Ξενοφῶν ἐπέθετο τὸν στέφανον. — Ἡρακλῆς χειρωσάμενος τὸν λέοντα (3), τὴν μὲν δορὰν ἠμφιέσατο, τῷ χάσματι δὲ ἐχρήσατο κόρυθι. — Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Πειραιᾶ ἐμπόριον ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος κατεστήσαντο. — Κακὸν οὐδὲν φύεται ἐν ἀνδρὶ, θεμέλια θεμέλῳ τοῦ βίου σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν.

2. Ἀρετὴ, κἂν θάνῃ τις, οὐκ ἀπόλλυται. — Ἐν Τήνῳ κρήνη ἐστίν, ἧς τῷ ὕδατι οἶνος οὐ μίγνυται. — Ὅσον ἐν πολέμῳ σίδηρος δύναται, τοσοῦτον ἐν πολιτείαις ἰσχύει λόγος. — Οὐκ ἂν δύναται μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν. — Οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο, Αἰγινήτων ἐκάστῳ τὸν μέγαν ἀποκόψαι τῆς χειρὸς δάκτυλον τῆς δεξιᾶς, ἵνα δόρυ μὲν βαστάξῃ μὴ δύνηται, κώπην δὲ ἐλαύνειν δύνηται.

(1) Ἡ χλαμὺς σημαίνει ἐνταῦθα τὸν εὐπορον καὶ εὐγενῆ, καὶ τὸ βράχος τὸν ἄπορον καὶ πένητα.

(2) Αἱ εἰκόνες τῶν παρὰ τοῦ Αἰνείου ἐκ τῆς φλογὸς τῆς πυρπολουμένης Τροίας διασωθέντων καὶ εἰς Ἱταλίαν μετακομισθέντων θεῶν, αἱ ὁποῖαι ἐφυλάττοντο ἐν Ῥώμῃ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἑστίας. (3) Τὸν Νεμαῖον.

— Μέγα κακὸν τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν κακόν. — Σχολαστικὸς οἰκίαν *πριάμενος*, τῆς θυρίδος προκύψας, ἤρῳτα τοὺς παριόντας, εἰ πρέπει αὐτῷ ἡ οἰκία. — Τὰ *Τέμπη* χῶρός ἐστι *κείμενος* μεταξὺ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὀσσης.

ΙΑ΄.

Ἀνώμαλά τινα ῥήματα.

1. Κρεῖττον εἰς κόρακας ἢ εἰς κόλακας *ἐμπεσεῖν*· οἱ μὲν γὰρ νεκροὺς, οἱ δὲ ζῶντας ἐσθίουσιν. — Ἀπέκειρεν ἡμῶν ἡ *γάλαζα* βαρέως *ἐμπεσοῦσα* τὰ κῆρα, καὶ λιμοῦ φάρμακον οὐδέν. — Εἰπόντος τινὸς τῶν στρατιωτῶν πρὸς Πελοπίδαν, *ἐμπεπτώκαμεν* εἰς τοὺς πολεμίους, τί μάλλον, εἶπεν, ἢ εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνοι; — Νῖνος *Σερμίραμιν ἐγήμηε*, τὴν ἐπιφανεστάτην ἀπασῶν τῶν γυναικῶν, ὣν *παρελήφαμεν*. — Ὁ Κάτων φησὶν, αὐτὸς πλείονας *εἰληφέναι* πόλεις, ὣν διήγαγεν ἡμερῶν ἐν Ἰβηρίᾳ. — Πολλὸς ὁ χειμῶν πάντα ἡ χιῶν *κατέληφε*, καὶ λευκανθίζουσιν οὐχ οἱ λόφοι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ κοῖλα τῆς γῆς. — Ὡ δαῖμον, ὅς με *εἴληχας* (1), ὡς πονηρὸς εἶ, καὶ λυπεῖς, αἶε τῇ *πενία* συνδέων.

2. Εἰς τοῦτό τινες ἀνοίας *εληλύθασιν*, ὥσθ' *ὑπειλήφασιν*, τὴν μὲν ἀδικίαν ἐπονείδιστον μὲν εἶναι, κερδαλέαν δὲ, τὴν δὲ δικαιοσύνην εὐδόκιμον μὲν, ἀλυσιτελῆ δέ. — Ἐὰν τὰ *παρεληλυθότα* μνημονεύης, ἀμείνων καὶ περὶ τῶν μελλόντων βουλεύσῃ. — Μαρσύας *εἴρων* αὐλοῦς, οὗς ἐῤῥίψεν Ἀθηνᾶ, *ἤλθεν* εἰς ἔριν περὶ μουσικῆς Ἀπόλλωνι. — Σχολαστικὸς, βουλόμενος περάσαι ποταμὸν, *ἀνῆλθεν* εἰς τὸ πλοῖον ἔριππος· πυθομένου δὲ τινος τὴν αἰτίαν, *ἔφη*, σπουδάζειν. — Γαλατῶν στρατιὰ Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν *ἐπέδραμε*, καὶ πολλὰ *λεηλατοῦντες* εἰς τὴν Ἀσίαν *διέβησαν*.

3. Μακαριώτατον ἐν ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα *ἀποθαεῖν*. — Ὁ Ἑλλήσποντος *ἐκλήθη* ἀπὸ τῆς Ἑλλης ἐν αὐτῷ *θαρούσης*. — Πε-

(1) Οἱ ἄνθρωποι παριστάνονται διακληρωμένοι εἰς τὴν Εἰμαρμένην, ἐξ ἧς προέρχεται καὶ ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ κακοδαιμονία.

ρικλῆς τοὺς ἐν Σάμῳ τεθνηκότας ἐγκωμιάζων ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀθανάτους ἔλεγε γεγονέναι, καθάπερ τοὺς θεοὺς. — *Τεθνήναι* πολλὸ κρείττον ἢ δι' ἀκρασίαν τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι. — Ἡρακλῆς τυγῶν ἀθανασίας, καὶ διαλλαγῆς Ἡρα, τὴν ἐκείνης θυγατέρα ἔβηεν ἔργημε. — Τὸ κάλλος ἢ χρόνος ἀνήλωσεν, ἢ νόσος ἐμάρανεν ἢ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις συγγράσκει. — Τίς οὐκ οἶδεν οἷα ἔπαθεν ὁ Προμηθεὺς, διότι καθ' ὑπερβολὴν φιλόανθρωπος ἦν; — Δίκαια δράσας συμμάχου τεύξεθ θεοῦ.

4. Πολλὰ λυπηρὰ ὁ βίος ἐν ἐαυτῷ φέρει. — Ἄνθρωπος σοφὸς τὰς ἐν βίῳ συμφορὰς ῥᾶτον οἶσει τῶν ἄλλων. — Μέγιστον μὲν καὶ θεοῦ μόνον τὸ ἀναμάρτητον γενναίων δὲ, μετὰ τὸ ἀμάρτημα ὡς τάχιστα ἀνετεργεῖν. — Θάμυρις κάλλιε διετεργῶν καὶ κιθαρωδίᾳ, περὶ μουσικῆς ἤρισε Μούσαις. — Ὅτε οἱ Γαλάται κατέδραμον τὴν Ἰωνίαν καὶ τὰς πόλεις ἐπόρθουν, ἐν Μιλήτῳ Θεσμοφορίων (1) ὄντων, καὶ συνθηροισμένων γυναικῶν ἐν τῷ ἱερῷ, ὁ βραχὺ τῆς πόλεως ἀπέχει, μέρος τι τῶν βαρβάρων διῆλθεν εἰς τὴν Μιλησίαν, καὶ ἐξαπιναιῶς ἐπιδραμὸν εἶλε τὰς γυναῖκας. — Ἡ Σφιγξ, Οἰδίποδος τὸ αὐτῆς αἰνίγμα εὐρόντος, ἐκ σκοπέλου ἐαυτὴν ῥίψασα ἀνεῖλεν. — Ἀδμήτου μέλλοντος θανεῖν, Ἄλκιστις εἶλετο ὑπὲρ αὐτοῦ θάνατον. — Λέγεται ὅτι ὁ Λερναῖος ὄφις πεντήκοντα κεφαλάς εἶχε, σῶμα δὲ ἓν καὶ ὁπότε Ἡρακλῆς ἀφέλοιτο κεφαλὴν μίαν, δύο ἀνεφύετο.

5. Γλαῦκος, ὁ Σισύρου υἱός, ὑπ' ἵππων κατεβρώθη. — Φασὶν Ἀκταίωνα μὲν ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν καταβρωθῆναι· πολλοὶ δὲ ὑπὸ κολάκων καὶ παρασίτων καταβρωσκόονται. — Κύνος ὑπ' Ἀχιλλέως πληγῆς λίθῳ οὐκ ἐτρώθη ὅθεν ἄτρωτος γεγονέναι λέγεται. — Μίνως, ὁ Κρήτης βασιλεὺς, Δαίδαλον καὶ Ἴκαρον καθειρῆξε· Δαίδαλος δὲ ποιήσας πτέρυγας προσθετὰς ἐξέπη μετὰ τοῦ Ἰκάρου. Ὁ δὲ Ἴκαρος τελευταῖα ἐν τῷ πελάγει ὅθεν ἀπ' ἐκείνου Ἰκάριον πέλαγος ἐκλήθη. — Φοῖβος μαθὼν ὅτι ὁ πατὴρ αὐτὸν μέλλει θύειν, λαβὼν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ ἀναβάς σὺν αὐτῇ ἐπὶ κριόν, διὰ τῆς θαλάσσης ἀφίκετο εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.

(1) Τὰ Θεσμοφρία ἐτελοῦντο παρὰ μόνων τῶν γυναικῶν εἰς τιμὴν τῆς Δῆμητρος.

6. Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλιπε λήσειν· καὶ γὰρ, ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σαυτῷ γε συνειδήσεις. — Πύρρος, ἐπεὶ συμβαλὼν τοῖς Ῥωμαίοις δις ἐνίκησε, πολλοὺς τῶν φίλων καὶ ἡγεμόνων ἀπολέσας, ἂν ἐπι μίαν, ἔφη, μάχην Ῥωμαίους νικήσωμεν, ἀπολώλαμεν. — Θεμιστοκλῆς τῆς Ἑλλάδος ἐκπεσὼν, πλούσιος γενόμενος, πρὸς τοὺς παῖδας εἶπεν ὦ παῖδες, ἀπωλόμεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπολώλειμεν.

7. Οὐδέεις ἀνθρώπων ἠξιώθη τοῖς θεοῖς ὁμιλεῖν, πλὴν ὅσοι μετεσχήκασι κάλλους· Πέλοψ γὰρ τοῦτου χάριν ἀμβροσίας μετέσχε, καὶ Γανυμήδης, καὶ ἄλλοι τινές. — Ὁ Θησεύς τὴν Ἑλένην ἤρπασε, Πειρίθουον παραλαβὼν κοινωνοῦντα, καὶ μεγίστην ἔσχεν αὐτῷ χάριν τῆς συμμαχίας ταύτης· ἡ γὰρ Ἑλένη πλείστον μέρος μετέσχεκε κάλλους. — Δαναὸς ἐξ Αἰγύπτου φυγὼν Ἄργος κατέσχε.

ΙΒ΄.

Σύμμικτα παραδείγματα τῶν Ῥημάτων.

1. Οἱ Πέρσαι θέουσι πυρὶ, καὶ ἐπιφοροῦντες αὐτῷ τὴν πυρὸς τροφὴν, λέγουσι πῦρ, δέσποτα, ἔσθιε. — Οἱ Αἰγύπτιοι θηρία τιμῶσι, καὶ οἱ αὐτῶν θεοὶ ἀποθηνήσκουσι, καὶ περθεοῦνται, καὶ δείκνυνται τάφοι θεῶν. — Τοῖς μὲν διὰ τοῦ ἡλίου πορευομένοις ἔπιται κατ' ἀνάγκην σκιά· τοῖς δὲ διὰ τῆς δόξης βραδίζουσι ἀκολουθεῖ φθόνος. — Τὸ ἐσθίειν πολλὰ τοὺς μὲν λογισμοὺς ἐξαιρεῖ, καὶ τὰς ψυχὰς ποιεῖται βραδυτέρας, ὀργῆς δὲ καὶ σκληρότητος ἐμπίπλησιν. — Ὁ Ἀθάμας, δυναστεύων Βοιωτίας, ἐκ Νεφέλης τεκνοῖ μὲν παῖδα Φριζόν, θυγατέρα δὲ Ἑλένην· αὐτὸς δὲ Ἰνώ γαμεῖ, ἐξ ἧς αὐτῷ Λέκτρος καὶ Μελικέρτης ἐγένοντο.

2. Ἀριστοφάνης λέγει περὶ τοῦ Περικλέους, ὅτι ἠστραπτεν, ἐβρόντα, ἔννεκα τὴν Ἑλλάδα. — Ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ εἰς ἀνὴρ, ὁ Περικλῆς, ἐξώρθου τὴν πόλιν, καὶ ἀνίστη, καὶ ἀντετάττετο καὶ τῷ λοιμῷ καὶ τῷ πολέμῳ.

3. Ἀλέξανδρος, ὅτε ἐνίκησε Δαρεῖον, ἀπέστειλε τοῖς Ἑλλήσι θεὸν αὐτὸν ψιφίσασθαι. — Ἦρα δύο δράκοντας ἀπέστειλεν, ἀ-

ναλώσοντας Ἡρακλέα, ἔτι βρέφος ὄντα· ὁ δὲ παῖς οὐ καταπλαγείς, ἑκατέρω τῶν χειρῶν τὸν αὐχένα σφίγγας, ἀπέπριξε τοὺς δράκοντας. — Κόνων τῇ περὶ Κνίδον ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίους, ἐκατόμην θύσας, πάντας Ἀθηναίους εἰσίασε. — Τίς λοιμὸς ἢ σεισμὸς τοσαύτας πόλεις ἐκένωσεν, ἢ τοσαῦτα γένη ἀνθρώπων ἠράνισεν ἢ κατέδυσεν, ὅσα ἢ τῶν βασιλέων φιλοτιμία; — Ἀθηνᾶ Κἀδμῶ βασιλείαν κατεσκεύασε· Ζεὺς δὲ ἔδωκεν αὐτῷ γυναῖκα Ἀρμονίαν, καὶ πάντες θεοί, καταλιπόντες τὸν οὐρανόν, ἐν τῇ Καδμείᾳ (1) τὸν γάμον εὐωχούμενοι ἀνίμνησαν. — Ὁ Εὐρέξης τῷ στρατοπέδῳ ἐπλευσε μὲν διὰ τῆς ἡπείρου, ἐπέλευσε δὲ διὰ τῆς θαλάσσης, τὸν μὲν Ἑλλάσποντον ζεύξας, τὸν δὲ Ἄθω διορξας.

4. Ὁ Ζεὺς τοῖς θεοῖς ἀπειλήσας, ἦν ἐθελήσω, ἔρη, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σειρὰν καθήσω, ὑμεῖς δ', ἦν ἀποκρεμασθέντες βιάζισθέ με, μάτην ποθήσετε· οὐ γὰρ δὴ καθελκίσετε· εἰ δ' ἐγὼ ἐθελήσαιμι, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα καὶ τὴν θάλασσαν συναρστήσας μετεωριῶ. — Πυθαγόρας ὁ Σάμιος πρῶτος ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὅτι τὸ μὲν σῶμα τεθνήσκειται, ἢ δὲ ψυχὴ ἀναπτᾶσα οἰχθήσεται ἀθάνατος καὶ ἀγήρω. — Ἐμπεδοκλῆς τὴν τῶν Ἀκραγαντίνων τρυφὴν ἰδὼν, ἔλεγεν Ἀκραγαντινοὶ τρυφῶσι μὲν ὡς αὔριον ἀποθαροῦμενοι, οἰκίας δὲ κατασκευάζονται ὡς πάντα τὸν χρόνον βιωσόμενοι. — Ἡρακλῆς τὴν Ἡσιόνην ἰδὼν κῆτει ἐκκειμένην, ὑπέσχετο σώσειν αὐτήν, εἰ τὰς ἵππους τοῦ Λαομέδοντος λήψεται.

5. Τῷ Ἀλωεύῳ παιδὲ, ἀτασθάλω ὄντι, δίκας ἐτισίατην, ἢ κλίμακα ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἐποιήσασθην. — Πολλὰ ἦσαν ἐν τοῖς παλαιαῖς χρόνοις θεῶν ἀγάλματα, ὧν τὰ μὲν δι' ἐκπληξίν ἐσελεύσθη, τὰ δὲ διὰ τὸ κάλλος ἐπηνέθη. — Μηδέποτε ἐπὶ μηδενὸς εἶπης, ὅτι ἀπώλεσα αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἀπέδωκα· τὸ παιδίον ἀπέθανεν ἀπεδόθη· τὸ χωρίον ἀφηρέθη· οὐκ οὖν καὶ τοῦτο ἀπεδόθη. — Ἀκταίων τραφεὶς παρὰ Χείρωνι, κυνηγὸς ἐδιδάχθη, καὶ ὕστερον κατεβρώθη ἐν τῷ Κιθαιρώνι ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν.

(1) Ἐν τῇ παρὰ τοῦ Κἀδμου κτισθείσῃ καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἱερονουμασίῃ ἀκροπόλει τῶν Θεβῶν.

6. Τὰ χρέματα τοῖς πλουσίοις ἢ τύχη οὐ δεδωρήται, ἀλλὰ δεδάεικεν. — Ἀλεξάνδρου ἡ σκηνὴ πολυτελής ἦν χρυσοὶ γὰρ κίονες διειλήφασαν αὐτήν, καὶ τὸν ὄρορον διάχρυσος ἦν, καὶ ἐκπεπὸνητο ποικίλμασι πολυτελέσι. Καὶ πρῶτοι μὲν Πέρσαι πεντακόσιοι περὶ αὐτὴν εἰστήκεισαν, πορφυρᾶς καὶ μπλίνας ἠσθημένοι στολάς· ἐπ' αὐτοῖς δὲ τοξόται χίλιοι, φλόγινα ἐνδεδυκότες καὶ ὑσγινόβαφῃ.

7. Γνώθι στυτὸν μὴ πολλὰ λάλει· τὸν τετελευτηκότα μακάριζε· τοὺς πρεσβυτέρους σέβου· ἢ γλώσσά σου μὴ προστρεχέτω τοῦ νοῦ θυμοῦ κράτει· ἀδικούμενος διαλλάσσον, ὑβριζόμενος δὲ τιμωροῦ. — Φίλων παρόντων καὶ ἀπόντων μέμησο.

Ἀγάπα τὸν πλησίον νόμῳ πείθου· θεοὺς σέβου· γονεῖς αἰδοῦ· ἄρχε σεαυτοῦ· πρόνοιαν τίμα· κακίας ἀπέχου· χρόνου φείδου· ὅρα τὸ μέλλον· σοφοῖς χρῶ. — Λαβῶν ἀπόδος· τὸ συμπέρον θηρῶ· ἐπὶ βώμης μὴ κανχῶ· κακοῖσι μὴ προσομίλει ἀνδράσιν, ἀλλ' αἰετῶν ἀγαθῶν ἔχου· θεοὺς δείδιθι· ἐπίορκον μὴ ἐπίμνηθι.

ΜΙΝΩΣ (1). Ὁ μὲν ληστής οὗτος εἰς τὸν πυρισλεγέθοντα ἐμβελήσθω· ὁ δὲ ἱερόσυλος ὑπὸ τῆς Χιμαίρας διασπασθήτω· ὁ δὲ τύραννος ὑπὸ τῶν γυπῶν κειρέσθω τὸ ἦπαρ· ὑμεῖς δὲ οἱ ἀγαθοὶ ἄπιτε εἰς τὸ Ἰηλῦσιον πεδίον, καὶ τὰς μακάρων νίσους κατοικεῖτε, ἀνθ' ὧν δίκαια ἐποιεῖτε κατὰ τὸν βίον.

8. Σωκράτης ἔλεγε, τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ζῆν, ἵνα ἐσθίωσι, αὐτὸν δὲ ἐσθίειν, ἵνα ζῶῃ. — Ὁ αὐτὸς ἠξίου τοὺς νέους συνεχῶς κατοπτρίζεσθαι, ἵν', εἰ μὲν καλοὶ εἶεν, ἀξιοὶ γίγνοιτο· εἰ δὲ αἰσχροὶ, παιδείᾳ τὴν δυσείδειαν ἐπικαλύπτωσι. — Σόλων ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν μὴ γίγνοιτο ἀδίκημα ἐν τῇ πόλει, εἶπεν, εἰ ὁμοίως ἀγαρακτοῖεν οἱ μὴ ἀδικούμενοι τοῖς ἀδικουμένοις. — Πυθαγόρας ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν οἰνόφυλξ τοῦ μεθύειν παύσαιο, εἰ συνεχῶς, ἔφη, θεωροῖη τὰ ὑπ' αὐτοῦ πρασσόμενα. — Ἀνάχαρσις ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν τις μὴ μεθύσκοιτο, εἰ, ἔφη, ὁρῶῃ τοὺς μεθύοντας οἷα ποιῶσι. — Θεόπομπος πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, πῶς ἂν τις ἀσφαλῶς τηροῖη τὴν βασιλείαν, εἰ τοῖς μὲν φίλοις, ἔφη, μεταδιδοίη παρρη-

(1) Μίνως, ὁ δικαστὴς τοῦ ἔθους, ἐκδίδει ἐνταῦθα ἀποφάσεις κατὰ τινῶν νεκρῶν.

σίαις δικαίαις, τοὺς δὲ ἀρχομένους κατὰ δύναμιν μὴ περιορῶν ἀδικουμένους.

Εὐαγόρας τοσοῦτον τῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς διήνεγκεν, ὥστε, ὅποτε μὲν αὐτὸν ἠρώων οἱ τότε βασιλεύοντες, ἐκπλήττεσθαι καὶ φοβεῖσθαι περὶ τῆς ἀρχῆς ὅποτε δὲ εἰς τοὺς τρόπους ἀποβλέψαιεν, οὕτω σφόδρα πιστεύειν, ὥστε, καὶ εἴ τις ἄλλος τολμῶν περὶ αὐτοὺς ἐξαμαρτάνειν, νομίζειν Εὐαγόραν αὐτοῖς ἔσεσθαι βοηθόν. — Οἱ ποιηταὶ τοιοῦτους λόγους περὶ τῶν θεῶν εἰρήκασιν, οὓς οὐδεὶς ἂν περὶ τῶν ἐχθρῶν τολμήσειε λέγειν.

Εὐκλείδης ὁ Σωκρατικός, ἀκούσας τοῦ ἀδελφοῦ λέγοντος, ἀπολομένην, εἰ μὴ σε τιμωρησαίμην, ἐγὼ δὲ, εἶπεν, εἰ μὴ σε φιλεῖν ἡμᾶς πείσομαι. — Εἴ τις τὸν τῆς εὐκλείας ἔρωτα ἐκβάλοι ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἂν τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ἐπιθυμήσειεν; — Τῷ αὐτῷ φροσύματι τὸ μὲν πῦρ ἀνακαύσειαι ἂν, καὶ μειζρον ποιήσεις ἐν βραχέϊ, καὶ τὸ τοῦ λόγου φῶς ἀποσβέσειαι.

Μάλιστα ἂν εὐδοκίμοις, εἰ φαίνουσιν ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῶν. — Εἰ ἅπαντες μιμησαίμεθα τὴν Λακεδαιμονίων ἀργίαν καὶ πλεονεξίαν, εὐθὺς ἂν ἀπολοίμεθα εἰ δὲ τοῖς τῶν Αἰγυπτίων χρῆσθαι νομίμοις βουληθείμεν, εὐδαιμόνως ἂν τὸν βίον διατελοίμεν.

9. Σωκράτης λέγει τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρειν, καθόσον οἱ μὲν ζῶσιν, ἢ ἐσθίωσιν, αὐτὸς δὲ ἐσθίει, ἢ ζῆ. — Θεώρει ὡς περ ἐν κατόπτρῳ τὰς σκαυτοῦ πράξεις, ἢ αὐτὸς μὲν καλὰς ἐπικοσμῆς, τὰς δὲ αἰσχρὰς καλύπτει. — Ὁ Πυττακὸς τῷ μεθύνοντι, ἐν ἀμάσθῃ, διπλὴν ζημίαν ἔθηκεν, ἵνα μὴ μεθύοιεν οἱ πολῖται. — Τὸν οἶνον ἦν πίνῃ τις μετρίως, τὸ σῶμα ὤνησε, τὴν δὲ ψυχὴν οὐκ ἔβλαψεν ἦν δὲ πίνῃ πρὸς ὑπερβολὴν, καὶ ἤδη μεθύσκηται, αἰσχρὰ πάσχει καὶ γελοῖον θέαμα τοῖς ἄλλοις παρέχει.

Ἀπόλλων ἠτήσατο παρὰ τῶν Μοιρῶν, ἵνα, ὅταν Ἄδμητος μέλλῃ τελευτᾶν, ἀπολυθῆῃ τοῦ θανάτου, ἂν ἐκούσιώς τις ὑπὲρ αὐτοῦ θνήσκαι ἐλθῆται. — Πομπηίου καὶ Καίσαρος διαστάντων, ὁ Κικέρων ἔφη, γινώσκω ὃν φέρω, μὴ γινώσκων πρὸς ὃν φέρω. — Οἱ δραπέται, κἂν μὴ διώκωνται, φοβῶνται, οἱ δὲ ἄφρονες, κἂν μὴ κακῶς πράττωσι, ταχέστατονται.

Οἱ Κρηῆτες τοὺς παῖδας μανθάνειν τοὺς νόμους κελεύουσι μετὰ τινος μελωδίας, ἵνα ἐκ τῆς μουσικῆς ψυχαγωγῶνται, καὶ εὐκολώτερον αὐτοὺς τῆ μνήμῃ παραλαμβάνωσι. — Διογένης ἰδὼν τοξότην ἀφυῆ, παρὰ τὸν σκοπὸν ἐκάθισεν, εἰπὼν, ἵνα μὴ πληγῶ. — Χωρὶς τῶν ἀναγκάων κακῶν

αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν
 λυπούμεθ', ἦν πτάρη τις (1) ἦν εἶπη κακῶς,
 ὀργιζόμεθ' ἦν ἴδη τις ἐνύπνιον, σφόδρα
 σφοδρούμεθ' ἦν γλαυξ ἀνακράγη, δεδοίκαμεν.

10. Ἐδιδάχθη Ἑρακλῆς ἀρματηλατεῖν μὲν ὑπὸ Ἀμφιτρόωνος· παλαίειν δὲ ὑπὸ τοῦ Αὐτολύκου· τοξείειν δὲ ὑπὸ Εὐρύτου· ὀπλομαχεῖν δὲ ὑπὸ Κάστρος· καθαρωδεῖν δὲ ὑπὸ Λίνου· οὗτος δὲ ὑπὸ Ἑρακλέους τῆ κηθάρᾳ πληγεὶς ἀπέθανεν· ἐπιπλήξαντα γὰρ αὐτὸν ὀργισθεὶς ἀπέκτεινεν.

Πυθαγόρας λέγεται παρεγγυᾶν τοῖς μαθηταῖς, τοὺς προσβυτέρους τιμᾶν, μὴ ἀρνύναι θεοὺς, ἀνομίᾳ πολεμεῖν, οὗτον ἡμέρον μίτε φθείρειν, μίτε σίρεσθαι, μνήμην ἀσχεῖν, ἐν ὄργῃ μίτε τι λέγειν, μίτε πρῶσσειν. — Χεῖλων, εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, προσέταπτε, γλώττης κρατεῖν, μὴ κακολογεῖν τοῖς πλησίον, γῆρας τιμᾶν, ζυμίαν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἢ κέρδος αἰσχρὸν, ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγελαῖν, νόμοις πείθεσθαι.

Κάδμωσιν φησὶ τὸν Ἀγίνωρος ἐκ Φοινίκης ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποσταλῆναι πρὸς ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, ἐντολὰς λαθόντα, ἢ τὴν παρθένον ἀγαγεῖν, ἢ μὴ ἀνακάμπτειν εἰς τὴν Φοινίκην. Μὴ δυνάμενον δὲ ἀνερεῖν, ἀπογινῶναι τὴν εἰς οἶκον ἀνακομιδὴν, καὶ κατὰ τινα χρῆσμον κτίσαι τὰς Θήβας. Ἐνταῦθα δὲ κατοικήσαντα γῆμαι μὲν Ἀρμονίαν, γεννηῆσαι δὲ ἐξ αὐτῆς Σεμέλην, καὶ Ἰνώ, καὶ Αὐτονόην, καὶ Ἀγαύην.

11. Λέγεται Ἐμπεδοκλῆς εἰς τοὺς κρατῆρας τῆς Αἴτης ἐνάλασθαι, καὶ ἀγαρισθῆναι, βουλόμενος τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην βεβαιῶσαι, ὅτι γεγόνοι θεοί· ὕστερον δὲ γνωσθῆναι, ἀναρρίπισθείς αὐτοῦ μιᾶς τῶν κρηπίδων χαλκῆς γὰρ εἶθιστο ὑποδεῖσθαι.

(1) Ὁ παρμὸς ἐνομιζέτο κατὰ τὰς περιστάσεις ποτὲ μὲν ἀγαθόν, ποτὲ δὲ κακὸν σημεῖον· ὅθεν καὶ πρὸς τὸν παρῶν ἐλέγετο «Ζεῦ, σῶσον.»

Τὸ μὲν ἐγκαλέσαι καὶ ἐπιτιμῆσαι ῥάδιον· τὸ δὲ, ὅπως τὰ παρὼντα βελτίω γένηται, συμβουλεύσαι, τοῦτ' ἔμφορον συμβούλου ἔργον.— Θεὸν μὲν νοῆσαι χαλεπὸν, φράσαι δὲ ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἀσώματον σώματι σημῆναι ἀδύνατον.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἐριχθόνιον ἐκ τῆς γῆς ἀναδοθῆναι φασί, καὶ τοὺς πρώτους ἀνθρώπους ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναφῆναι· οἱ Θηβαῖοι δὲ ἐξ ὕψους ὀδόντων ἄνδρας ἀναβελβλαστηκέναι λέγουσιν.— Οἱ Νάξιοι μυθολογοῦσι τὸν Διόνυσον παρ' αὐτοῖς τραφῆναι, καὶ διὰ τοῦτο τὴν νῆσον αὐτῷ γεγονέναι προσφιλεστάτην.

Λόγος ἐστὶ Δῆλον τὴν νῆσον, πρὶν μὲν ἀνθρώποις φανῆναι τὸν Ἀπόλλωνα, τῷ πελάγει κρέπτεσθαι, φανέντος δὲ τοῦ θεοῦ ἀναδραμεῖν ἐκ τῶν βυθῶν καὶ στήναι ἐν μέσοις τοῖς κύμασι.

12. Ἀναξαγόρας λέγεται ἀσεβείας κριθῆναι, διότι τὸν ἥλιον μύδρον ἔλεγε διάπυρον ἀπολογισαμένου δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Περικλέους, πέντε ταλάντοις ἱμνωθῆναι καὶ φυγαδευθῆναι. — Σχολαστικὸς νοσοῦντα ἐπισκεπτόμενος, ἴσῳτα περὶ τῆς ὑγείας· ὁ δὲ οὐκ ἔδύνατο ἀποκριθῆναι ὀργισθεὶς οὖν, ἐλπίζω, ἔφη, καμὲ νοσήσεις, καὶ ἐλθόντι σοὶ μὴ ἀποκριεῖσθαι. — Λέγεται, τὴν Χίμαιραν τραφῆναι μὲν ὑπὸ Ἀμισωδάρου, γετηθῆναι δὲ ἐκ Τυφῶνος καὶ Ἐχιδνῆς.

Ξέρξης, ὡς ἐπίθετο τὸν Ἑλλάσποντον ἐξεῖχθαι, καὶ τὸν Ἄθω διεσχάφθαι, προῆγεν ἐκ τῶν Σάρδεων.— Ὁ Πλάτων τοῖς μεθύουσι συνεβούλευε κατοπτρίζεσθαι ἀποστήσεσθαι γὰρ τῆς τοιαύτης ἀσχημοσύνης.

Καὶ ζῶν ὁ φάλλος καὶ θανὼν κολάζεται. — Οἱ δεληρίνες ἀνασκιρτῶντες χειμῶνα ἐπίοτα μινύουσιν. — Οἱ περὶ τὴν Σαλαμίνα διατρίβοιτες Ἀθηναῖοι, θεωροῦντες τὴν Ἀττικὴν πυρπολομένην, καὶ τὸ τέμενος τῆς Ἀθηνᾶς ἀκοοῦντες κατεσκάφθαι, δεινῶς ἰθῆμον.

Δαΐδαλος πρῶτος τῶν ἀγάλματων τὰ σκέλη διαβληκότα, καὶ τὰς χεῖρας διατεταμέναις ποιῶν, ζῶντα ἀγάλματα κατασκευάζεσθαι ἐλέγετο. Οἱ γὰρ πρὸ αὐτοῦ τεχνίται κατασκευάζον τὰ ἀγάλματα τοῖς μὲν ὄμμασι μεμικῶτα, τὰς δὲ χεῖρας ἔχοντα καθεμένας, καὶ τὰς πλευραῖς κεκολλημένας.

13. Βασκάνου τινός ἐσκυθρωπακότος, ὁ Βίων, ἢ τούτῳ, ἔφη, κακὸν γέγονεν ἢ ἄλλῳ ἀγαθόν. — Ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν τὰ χωρία κατεδηδοκότα, τὸν μὲν Ἀμφιάραον, ἔφη, ἢ γῆ κατέπιε, σὺ δὲ τὴν γῆν. — Τὸν Μίνω, βεβασιλευκότα νομιμώτατα, καὶ μάλιστα δικαιοσύνης πεφροτικότα, δικαστὴν καθ' ἄδου ἀποδεδειχθαι λέγουσι. — Τὰ παιδία, ἄχρι γένηται τετταράκοντα ἡμερῶν, ἐρηγορότα μὲν οὐ γελᾷ, οὐδὲ δακρύει, ὑπνοῦντα δὲ ἀμφοτέρα.

14. Λάμαχος ἐπετίμα τινὶ τῶν λοχηγῶν ἀμαρτάνοντι τοῦ δὲ φήσαντος, μικέτι τοῦτο ποιήσεις, οὐκ ἔστιν, εἶπεν, ἐν πολέμῳ δις ἀμαρτάνειν. — Δημοσθένης, λοιδορουμένου τινός αὐτῷ, οὐ συγκαταβαίνω, εἶπεν, εἰς ἀγῶνα, ἐν ᾧ ὁ ἡττώμενος τοῦ νικῶντος ἔστι κρείττων.

Εἴ τις οἴεται τερπνότερον εἶναι τὸν ἐν ἄστει βίον τοῦ ἐν ἀγοραῖς, ἐνθυμηθῆτω πρὸς ἑαυτὸν, οἷον μὲν ἔστι βότρυς ὄρῃν ἐξ ἀμπέλου κρεμασμένους, οἷον δὲ ἰδεῖν λήϊα ζεφύρων αὔραις κινούμενα, οἷον δὲ ἀκοῦσαι βοῶν μωκωμένων καὶ προβάτων βληχλωμένων, οἷον δὲ θέαμα δαμάλεις σκιρτῶσαι καὶ ἔλκουσαι γάλα· ἐμοὶ γὰρ δεκεῖ τὰ ἐν τοῖς θεάτροις δεικνύμενα μῆδὲν εἶναι πρὸς τὴν ἀπ' ἐκείνων ἡδονήν.

Μυθολογοῦσι τὴν Δήμητραν, μὴ δυναμένην εὑρεῖν τὴν θυγατέρα, λαμπάδας ἐκ τῶν κατὰ τὴν Αἴτνην κρατήρων ἀναψάμενην, ἐπελθεῖν ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς οἰκουμένης· τῶν δ' ἀνθρώπων τοὺς μάλιστα πύστην προσδεξαμένους εὐεργετῆσαι, τὸν τῶν πυρῶν κερπὸν ἀντιδωρησαμένην.

Τοῦ Κρόνου τὰ ἑαυτοῦ τέκνα κατεσθίοντος, ὁ Ζεὺς κλαπεῖς ὑπὸ τῆς Ῥέας, καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἐκτεθείς, ὑπ' αἰγὸς ἀνετρέφη. — Ὁ Ἰκαρος, ὁ τοῦ Δαιδάλου υἱός, τακέντος αὐτῷ τοῦ κηροῦ (1), καὶ τῶν πτερῶν περιβρέντων, εἰς τὸ πέλαγος ἐνέπιπτεν.

(1) Ὁ Δαίδαλος κατασκευάσας πτέρυγας ἐκ κηροῦ προσῆψεν αὐτὰς τῷ Ἰκάρῳ, διὰ τὴν διαφύγην οὗτος πετῶν ὑπεράνωθεν τοῦ πελάγους. *16. ΙΑ' 5.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

Α'.

ΑΙΣΩΠΕΙΟΙ ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

— 0 —

1. Αἰσώπειοι μῦθοι.

1. Λίκος καὶ Ποιμένες.

(Μῦθ. Αἰσώπ. ἐκ τῆς ἐκδ. Κοραῆ, ἀριθ. 318.)

Λίκος, ἰδὼν ποιμένας ἐσθίωντας ἐν σκηνῇ πρόβατον, ἐγγύς προσελθὼν, Ἠλίκος ἂν ἦν ὑμῖν θόρυβος, ἔφη, εἰ ἐγὼ τοῦτο ἐποίουν!

2. Λάαινα καὶ Ἀλώπηξ.

(Μῦθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 215.)

Λάαινα, ὄνειδιζομένη ὑπὸ ἀλώπεκος, ἐπὶ τῷ διὰ παντός ἕνα τίκτειν, Ἔνα, ἔφη, ἀλλὰ λέοντα.

3. Κώνωψ καὶ Βοῦς.

(Μῦθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 213.)

Κώνωψ ἐπὶ κέρατος βοῦς ἐκαθέσθη καὶ κῦλαι εἶπε δὲ πρὸς τὸν βοῦν, εἰ βαρῶ σου τὸν τένοντα, ἀναχωρήσω. Ὁ δὲ ἔφη, Οὔτε, ὅτε ἴλθες, ἔγνων, οὔτε, ἐὰν μένης, μελήσει μοι.

4. Γεωργὸς καὶ Ὅφις.

(Μῦθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 170.)

Γεωργός, χειμῶνος ὥρα, ὄφιν εὐρὼν ὑπὸ κρήνους πεπηγότα, τοῦτον λαβὼν, ὑπὸ κόλπου κατέθετο. Θερμανθεὶς δὲ ἐκεῖνος, καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φάσιν, ἐπληξέ τὸν εὐεργέτην.

5. *Αλώπηξ καὶ Βότρυς.*

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 156.)

Βότρυς πεπείρους ἀλώπηξ κρεμαμένους ἰδοῦσα, τούτους ἐπειράτο καταπραγεῖν. Πολλὰ δὲ καμουῖσα, καὶ μὴ δυναθεῖσα ψαῦσαι, τὴν λύπην παραμυθουμένη, ἔλεγεν, "Ομοραγες ἔτι εἰσίν.

6. *Ἐριφος καὶ Λύκος.*

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 139.)

Ἐριφος ἐπὶ τινος δώματος ἐστῶς, ἐπειδὴ λύκον παριόντα εἶδεν, ἑλοιδόρει καὶ ἔσκωπεν αὐτόν. Ὁ δὲ λύκος ἔφη ἼΩ οὗτος, οὐ σύ με λοιδωρεῖς, ἀλλ' ὁ τύπος.

7. *Παῖς λουόμενος.*

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 310.)

Παῖς λουόμενος ἐν ποταμῷ ἐκινδύνευε πνιγῆναι καὶ ἰδὼν τινα παροδίτην, ἐπερώνει, Βοήθησον. Ὁ δὲ ἐμέμφετο τῷ παιδί τὴν τολμηρίαν. Τὸ δὲ παιδίον εἶπεν Ἄλλὰ νῦν μοι βοήθησον, ὕστερον δὲ σωθέντι μέμψου.

8. *Κύων καὶ Αλώπηξ.*

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 211.)

Κύων θεραπευτικὸς λέοντα ἰδὼν, τοῦτον ἐδίωκεν ὡς δὲ ἐπιστραφεῖς ἐκείνος ἐβρυχήσατο, ὁ κύων φοβηθεὶς εἰς τὰ ὀπίσω ἔφυγεν. Ἀλώπηξ δὲ θεασαμένη αὐτόν, ἔφη ἼΩ κακὴ κεφαλή, σὺ λέοντα ἐδίωκες; οὐ τινός οὐδὲ τὸν βρυχηθῆν ὑπήνεγκας.

9. *Λύκος καὶ Ἄγριος.*

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 228.)

Λύκος ἀρνὸν ἐδίωκεν. Ὁ δὲ εἰς ἱερόν κατέφυγε. Προσκαλουμένου δὲ αὐτόν τοῦ λύκου, καὶ λέγοντος, ὅτι θυσιάσει αὐτόν ὁ ἱερεὺς τῷ θεῷ, ἐκείνος ἔφη πρὸς αὐτόν Ἄλλ' αἰρετώτερόν μοι ἐστὶ θεῷ θυσίαν εἶναι, ἢ ὑπὸ σοῦ διαφθαρῆναι.

10. *Ὄρος καὶ Λεορτῆ.*

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 253.)

Ὄρος, θορὰν λέοντος ἐπενδυθεὶς, λέων ἐνομίζετο πᾶσι. Καὶ φυγῆ

μὲν ἦν ἀνθρώπων, φυγή δὲ ποιμνίων. Ὡς δὲ ἀνέμου πνεύσαντος ἢ δορὰ περιηρήθη, καὶ γυμνὸς ὁ ὄνος ἦν, τότε πάντες ἐπιδραμόντες ζύλοις καὶ ροπάλοις αὐτὸν ἔπαιον.

11. Γυνή καὶ Ὅρνις.

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 24.)

Γυνὴ τις χήρα ὄρνιν εἶχε, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὠὸν αὐτῇ τίκτουσαν. Νομίσασα δὲ, ὡς εἰ πλείους τῇ ὄρνιθι κριθᾶς παραβάλοι, δις τέζεται τῆς ἡμέρας, τοῦτο πεποίθηκεν. Ἡ δ' ὄρνις, πιμελής γενομένη, οὐδ' ἅπαξ τῆς ἡμέρας τεκεῖν ἠδύνατο.

12. Ταῶς καὶ Κολοῖός.

(Μύθ. Αἰσώπ. ἀριθ. 53.)

Τῶν ὄρνιθων βουλομένων ποιῆσαι βασιλέα, ταῶς ἑαυτὸν ἠξίου, διὰ τὸ κάλλος, χειροτονεῖν. Αἰρουμένων δὲ τοῦτον πάντων, κολοῖός ὑπολαβὼν ἔφη· Ἄλλ' εἰ, σοῦ βασιλεύοντος, ἀετὸς ἡμᾶς καταδιώκειν ἐπιχειρήσει, πῶς ἡμῖν ἐπαρκέσεις;

2. Ἀνέκδοτα φιλοσόφων.

Ζήνωνος.

1. Ζήνων δούλον ἐπὶ κλοπῇ ἐμαστίγου. Τοῦ δὲ εἰπόντος, εἴμαρτό μοι κλέψαι, καὶ δαρῆναι (1), ἔφη. — 2. Πρὸς τὸ (2) φλυαροῦν μειράκιον, διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὄτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἥττονα δὲ λέγωμεν. — (Διογ. Λαερ. Ζ'. § 28).

3. Νεανίσκου πολλὰ λαλοῦντος, Ζήνων ἔφη, τὰ ὄτά σου εἰς τὴν γλῶσσαν συνερέψυκε. — (Διογ. Λαερτ. Ζ'. §. 21.)

(1) Ἡ πρόφασις καὶ ἀπολογία τοῦ δούλου ἀνεφέρετο εἰς τῆς φιλοσοφίας τοῦ κυρίου του τὸ ἀξίωμα, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἀναποφεύκτου εἰμαρμένης.

(2) Τὸ ὁριστικὸν ἄρθρον τίθεται ἐνίστα ἀντὶ τοῦ ἀορίστου, τις, τι, καὶ μάλιστα ἐπὶ διηγήσεων, ὅτε καὶ προϋποτίθεται προηγουμένη τις γνώσις τοῦ ἀντικειμένου.

4. Ζήνων, Ἀντιγόνου πρέσβεις Ἀθήναζε πέμψαντος, κληθεὶς ὑπ' αὐτῶν σὺν ἄλλοις φιλοσόφοις ἐπὶ δεῖπνον, κάκεινων παρὰ πότον σπευδόντων ἐπιδεικνυσθαι τὴν αὐτῶν πολυμαθίαν, αὐτὸς εἰσιγα. Τῶν δὲ πρέσβεων ζητούντων, τί ἀπαγγείλωσι περὶ αὐτοῦ πρὸς Ἀντιγόνον; τοῦτ' αὐτὸ, ἔφη, ὃ βλέπετε, φιλόσοφον εἶναι ἐν Ἀθήναις σιγᾶν ἐπιστάμενον. — (Στοβ. Ἀνθολ. Λόγ. ΔΓ'· σελ. 214).

Ἀριστοτέλους.

5. Ἀριστοτέλης ὀνειδιζόμενός ποτε, ὅτι πονηρῷ ἀνθρώπῳ ἐλεημοσύνην ἔδωκεν, οὐ τὸν τρόπον, ἔφη, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπον ἠλέησα. — 6. Τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκεν εὐρῆκεναι πυροὺς καὶ νόμους· ἀλλὰ πυροῖς μὲν χρῆσθαι, νόμοις δὲ μή. — 7. Πρὸς τὸν καυχώμενον, ὡς ἀπὸ μεγάλης πόλεως εἴη, οὐ τοῦτο, ἔφη, δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' εἴ τις μεγάλης πατρίδος ἀξίος ἐστίν. — 8. Ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν προκόπτοιεν οἱ μαθηταί, ἔφη, ἐὰν τοὺς προέχοντας διώκοντες, τοὺς ὑστεροῦντας μὴ ἀναμένωσιν. — 9. Ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν τοῖς φίλοις προσφεροίμεθα, ἔφη, ὡς ἂν εὐζαίμεθα αὐτοὺς ἡμῖν προσφέρεισθαι. — (Διογ. Λαερτ. Ε'· §. 17—21).

10. Ἀριστοτέλης ἐνοχλούμενος ὑπὸ ἀδολέσχου, καὶ κοπτόμενος ἀτόποις τιαὶ διηγήμασι, πολλάκις αὐτοῦ λέγοντος, οὐ θαυμαστὸν ὅ,τι λέγω; οὐ τοῦτο, φησὶ, θαυμαστὸν, ἀλλ' εἴ τις πόδας ἔχων σὲ ὑπομένει. — (Πλουτ. Τόμ. Β'. σελ. 503. Β').

Πλάτωνος.

11. Πλάτων, θρασυόμενον ἰδὼν τινα πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, οὐ παύση, μειράκιον, εἶπε, τούτου καταφρονῶν, δι' ἂν μέγα φρονεῖν ἀξιοῖς; — (Στοβ. Ἀνθολ. Λόγ. ΟΖ'. σελ. 456). — 12. Πλάτων, ὀργιζόμενός ποτε τῷ οἰκέτῃ, ἐπιστάντος Ξενοκράτους, Λαβῶν, ἔφη, τοῦτον, μαστίγωσον· ἐγὼ γὰρ ὀργίζομαι. — (Ὁ αὐτὸς Λόγ. Κ'. σελ. 174).

Σωκράτους.

13. Σωκράτης πρὸς Ξανθίππην, πρότερον μὲν λοιδορούσαν, ἔσε-

ρον δὲ καὶ περιχέασαν αὐτῷ, οὐκ ἔλεγον, εἶπεν, ὅτι Ξανθίππη βροντῶσα, καὶ ὕδωρ ποιήσει (1);—14. Πρὸς Ἀλκιβιάδην εἰπόντα, οὐκ ἀνεκτὴ ἡ Ξανθίππη λοιδοροῦσα, οὐ καὶ σὺ, εἶπε, χιτῶν βροῶντων ἀνέχῃ;—(Διογ. Λαερτ. Β'. §. 36). — 15. Ἡ Ξανθίππη ἔφη, μυρίων μεταβολῶν τὴν πόλιν καὶ αὐτοὺς (2) κατασχουσῶν, ἐν πάσαις ὁμοίον τὸ Σωκράτους πρόσωπον θεάσασθαι, καὶ προϊόντος ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐπανιόντος. — (Στοβ. Ἀνθολ. ΡΓ'. σελ. 570).

Διογένους.

16. Διογένης πρὸς τὸν εἰπόντα, κακὸν εἶναι τὸ ζῆν, οὐ τὸ ζῆν, εἶπεν, ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν.—(Διογ. Λαερτ. Γ' §. 55). — 17. Διογένης ὁ Σινωπεύς, ὁ κύων ἐπικαλούμενος, παντὶ τόπῳ ἐχρήτο εἰς πάντα (3), ἀριστῶν τε καὶ καθεύδων, καὶ διαλεγόμενος. Βακτηρία ἐπιηρείσατο ἀσθενήσας ἔπειτα μὲν τοι καὶ διὰ παντός ἐφόρει αὐτήν. Καὶ πῆραν ἐκομίσατο, ἐνθα αὐτῷ τὰ σιτία ἦν. Ἐπιστείλας δὲ τινι οἰκίδιον αὐτῷ προνοήσασθαι, καὶ βραδύνοντος, πίθον τινα ἔσχεν οἰκίαν.—(Ὁ Αὐτ. Γ'. §. 22).

18. Διογένης ἤνικα ἀπέλιπε τὴν πατρίδα (4), εἰς αὐτῷ τῶν οἰκετῶν ἠκολούθει, ὄνομα Μάνης ὅς, οὐ φέρων τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβὴν, ἀπέδρα. Προτρεπόντων δὲ τινῶν ζητεῖν αὐτὸν, ἔφη, οὐκ αἰσχρὸν ἐστὶ, Μάνην μὲν μὴ δεῖσθαι Διογένους, Διογένην δὲ Μάνους;—(Αἴλιαν. Ποικ. Γσ. ΗΓ'. κή). — 19. Θεασάμενός ποτε παιδίον ταῖς χερσὶ πίνον, ἐξέβριψε τῆς πήρας τὴν κοτύλιν, εἰπὼν, Παιδίον με νενίκηκεν εὐτελείᾳ. Ἐξέβαλε δὲ καὶ τὸ τριβλίον, ὁμοίως παιδίον θεασάμενος, ἐπειδὴ κατέαξε τὸ σκεῦος, τῷ κοίλῳ ἄρπῳ τὴν φακὴν ὑποδεχόμενον. — (Διογ. Λαερτ. Γ'. §. 37).

20. Λύγγον μεθ' ἡμέραν ἄψας, ἄνθρωπον, φησὶ, ζητῶ.—(Διογ. Λαερτ. Γ'. §. 41). — 21. Ὅτε ἀλόως καὶ πωλούμενος ἠρωτήθη, τί

(1) Ὡς ἄλλος Ζεὺς, εἰς ὃν ἀπεδίθετο τὸ βροντᾶν καὶ βρέχειν (ὕδωρ ποιεῖν).

(2) Αὐτὴν δηλαδὴ, τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τοὺς οἰκίους αὐτῶν.

(3) Πρὸς πάσας αὐτοῦ τὰς χρείας καὶ πράξεις, τῶν ὁποίων φέρονται τινα παραδείγματα διὰ τῶν ἐπομένων μετοχῶν.

(4) Σινώπην, ἐν τῇ ἐλάττει Ἀσίᾳ κατὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον κειμένην.

οἶδε ποιεῖν, ἀπεκρίνατο, Ἄνδρῶν ἄρχειν καὶ πρὸς τὸν κήρυκα (1), κήρυσσε, ἔφη, εἰ τις ἐθέλει δεσπότην αὐτῷ πρῆσθαι. — 22. Ἐλεγε τῷ Ξενιάδῃ, τῷ πριαμένῳ αὐτόν, Δεῖν πείθεσθαι αὐτῷ, εἰ καὶ δούλος εἴη· καὶ γὰρ ἰατρός ἢ κυβερνήτης εἰ δούλος εἴη, πεισθῆναι δεῖν αὐτῷ (2). — (Ὁ αὐτ. ς'. §. 29—30.)

23. Μοχθηροῦ τινος ἀνθρώπου ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μηδὲν εἰσὶτω κακόν· Ὁ οὖν κύριος τῆς οἰκίας, ἔφη, ποῦ εἰσέλθοι ἄν; — 24. Ἐκ τοῦ βαλανείου ἐξιὼν, τῷ μὲν πυθομένῳ, εἰ πολλοὶ ἄνθρωποι λούνται, ἠρνήσατο· τῷ δὲ, εἰ πολὺς ὄχλος, ὠμολόγησε. — 25. Πρὸς τοὺς ἐρπύσαντας ἐπὶ τὴν τράπεζαν μῦς, Ἰδοῦ, φησὶ, καὶ Διογένης παρασίτους τρέφει. — 26. Πρὸς τὸν πυθόμενον, ποία ὥρα δεῖ ἀριστᾶν, Εἰ μὲν πλούσιος, ἔφη, ὅταν θέλῃ, εἰ δὲ πένης, ὅταν ἔχη. — 27. Πλάτωνος ὀρισσαμένου, ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον δίπου, ἄπτερον, καὶ εὐδοκιμοῦντος, τίλας ἀλεκτρούνα εἰσήνεγκεν εἰς τὴν σχολὴν αὐτοῦ, καὶ ἔφη, Οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνος ἄνθρωπος. — (Διογ. Λαερτ. ς'. §. 40.)

28. Διογένης ἄσωτον ἦται μνᾶν τοῦ δὲ εἰπόντος, διὰ τί τοὺς μὲν ἄλλους τριβόλα, ἐμὲ δὲ μνᾶν αἰτεῖς; ἔφη, Παρὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐλπίζω πάλιν λαβεῖν, παρὰ δὲ σοῦ οὐκέτι. — (Στοβ. Ἀνθολ. Λογ. ΙΕ'. σελ. 152). — 29. Ἀττικῷ τινος ἐγκαλοῦντος αὐτῷ, διότι Λακεδαιμονίους μᾶλλον ἐπαινῶν, παρ' ἐκείνους οὐ διατριβεί· οὐδὲ γὰρ ἰατρός, εἶπεν, ὑγιείας ὦν ποιητικὸς, ἐν τοῖς ὑγιάνουσι τὴν διατριβὴν ποιεῖται. — (Ὁ αὐτ. Λογ. ΙΙ'. σελ. 146). — 30. Διογένης τὴν εἰς Ἀθήνας ἐκ Κορίνθου, καὶ πάλιν εἰς Κόρινθον ἐκ Θήβων μετάβασιν (3) αὐτοῦ παρέβαλε ταῖς τοῦ βασιλέως (4), ἕαρος μὲν ἐν Σούσις, καὶ χειμῶνος ἐν Βαβυλῶνι, θέρους δ' ἐν Μηδίᾳ διατριβαῖς. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Β' σελ. 78. D).

(1) Τὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τοὺς εἰς πώλησιν διωρισμένους δούλους κηρύττοντα.

(2) Καὶ γὰρ ἰατρῷ δεῖν πεισθῆναι (τὸν νοσοῦντα), ἢ κυβερνήτῃ (τὸν πλεόντα), εἰ καὶ δούλοι εἴησαν οὗτοι, ὁ ἰατρός καὶ ὁ κυβερνήτης.

(3) Ὁ Διογένης διέτριβε ποτὲ μὲν εἰς Ἀθήνας, ποτὲ δὲ εἰς Κόρινθον, καὶ ἄλλοτε εἰς Θήβας.

(4) Βασιλεὺς κατ' ἐξοχὴν, ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας.

Ἀρισθένους.

31. Ἀντισθένης ποτὲ ἐπαινούμενος ὑπὸ πονηρῶν, Ἀγωνιῶ, ἔφη, μὴ τοι κακὸν εἴργασμαι.— 32. Ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι ἑαυτῷ ὀμιλεῖν.— 33. Ἐρωτηθεὶς, τί τῶν μαθημάτων ἀναγκασιότατον, ἔφη, Τὸ κακὰ ἀπομαθεῖν.— 34. Συνεβούλευεν Ἀθηναίοις, τοὺς ὄνους ἵππους ψηφίσασθαι. Ἄλογον δὲ ἡγουμένων, Ἀλλὰ μὴν καὶ στρατηγοὶ, φησί, γίνονται παρ' ὑμῶν, μηδὲν μαθόντες, μόνον δὲ χειροτονηθέντες (1). — (Διογ. Λαερτ. ζ'. §. 5.—8).

35. Αἰρετώτερον εἶπεν εἶναι, εἰς κόρακας ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας· τοὺς μὲν γὰρ ἀποθανόντος τὸ σῶμα, τοὺς δὲ ζῶντος τὴν ψυχὴν λυμαίνεσθαι.— (Στοβ. Ἀνθολ. Λόγ. ΙΔ'. σελ. 149).

Ἀριστίππου.

36. Ἀριστίππος ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι πᾶσι θαρρόντως ὀμιλεῖν.— 37. Ἐρωτηθεὶς ποτε, τί πλέον ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἔφη, Ἐὰν πάντες οἱ νόμοι ἀναιρεθῶσιν, ὁμοίως βιώσομεν (2). — 38. Ἐρωτηθεὶς ποτε, τίμι διαφέρει ὁ σοφὸς τοῦ μὴ σοφοῦ, ἔφη, Εἰς ἀγνώτα τόπον τοὺς δύο γυμνοὺς ἀπόστειλον, καὶ εἴση.— 39. Ἐρωτηθεὶς, τίμι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδευτῶν, ἔφη, ὅπερ οἱ δεδαμασμένοι ἵπποι τῶν ἀδαμάστων.— 40. Ἐρωτηθεὶς, τίνα ἐστίν, ἃ δεῖ τοὺς παῖδας μανθάνειν, ἔφη, Οἷς ἄνδρες γενόμενοι χρῆσονται.— 41. Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τίνος, τί αὐτοῦ ὁ υἱὸς ἀμείνων ἐστὶ παιδευθεὶς, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, εἶπεν, ἐν γοῦν τῷ θεάτρῳ οὐ καθεδήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ (3).— 42. Συνιζάντος τινὸς αὐτῷ υἱόν, ἤτησε πεν-

(1) Ἐν Ἀθήναις ἐχειροτονοῦντο παρὰ τοῦ δήμου κατ' ἔτος δέκα στρατηγοὶ, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀνετίθεντο τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, καὶ πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα πράγματα τῆς πόλεως.

(2) Καὶ τῶν νόμων πάντων ἀναιρεθέντων, ἡμεῖς οἱ φιλόσοφοι βιώσομεν ὁμοίως, ὡς ὑπαρχόντων δηλαδὴ καὶ ἰσχυόντων τῶν νόμων.

(3) Ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκαθεζόντο ἐπὶ λιθίνων καθισμάτων.

τακοσίας δραχμάς· τοῦ δὲ εἰπόντος, τοσούτου δύναμαι ἀνδράποδον ὠνήσασθαι. Πρίω, ἔφη, καὶ ἕξεις δύο. (1)— 43. Τοῦ θεράποντος ἐν ὁδῷ βασιτάζοντος ἀργύριον, καὶ βαρυνομένου, Ἀπόχεε, ἔφη, τὸ πλεόν, καὶ, ὅσον δύνασαι, βάσταζε.— 44. Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Διονυσίου, διὰ τί οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐπὶ τὰς τῶν πλουσιῶν θύρας ἔρχονται, οἱ δὲ πλούσιοι ἐπὶ τὰς τῶν φιλοσόφων οὐκέτι, ἔφη, Ὅτι οἱ μὲν ἴσασιν ὧν δέονται, οἱ δὲ οὐκ ἴσασι.— 45. Διογένης ποτὲ λάχανα πλύνων, Ἀρίστιππον παριῶντα ἔσκωψε, καὶ ἔφη· Εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες· ὁ δὲ, καὶ σὺ, εἶπεν, εἴπερ ἦδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες.— 46. Εἰς Κόρινθον αὐτῷ πλεοντί ποτε, καὶ χειμαζομένω, συνέβη παραχθῆναι· πρὸς οὖν τὸν εἰπόντα, ἡμεῖς μὲν οἱ ἰδιῶται οὐ δεδοίκαμεν, ὑμεῖς δὲ οἱ φιλόσοφοι δειλιάτε· Οὐ γὰρ περὶ ὁμοίας, ἔφη, ψυχῆς ἀγωνιῶμεν ἕκαστοι (2).— (Διογ. Λαερτ. Β'. §. 69—80).

Σόλωνος καὶ Γοργίου.

47. Σόλων ἀποβαλὼν υἱὸν ἔκλαυσεν. Εἰπόντος δὲ τινος πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐδὲν προὔργου ποιεῖ κλαίων· Δι' αὐτὸ γὰρ τοι τοῦτο, ἔφη, κλαίω.— 48. Γοργίας ὁ Λεοντίνος ἐρωτηθεὶς, ποίᾳ διαίτη χρώμενος εἰς μακρὸν γῆρας ἦλθεν, Οὐδὲν οὐδέποτε, ἔφη, πρὸς ἡδονὴν οὔτε φαγῶν, οὔτε δράσας.— (Στοβ. Ἀνθολ. Λόγ. ΡΚΑ'. σελ. 611).

49. Γοργίας ἤδη γηραιὸς ὑπάρχων, ἐρωτηθεὶς, εἰ ἡδέως ἀποθνήσκει, Μάλιστα, εἶπεν· ὥσπερ γὰρ ἐκ σαπροῦ καὶ βέοντος οἰκιδίου ἀσμένως ἀπαλλάττομαι.— (Στοβ. Ἀνθολ. Λόγ. 4Θ'. σελ. 546).— 50. Ὁ αὐτὸς ἐπὶ τέρματι ὦν τοῦ βίου, ὑπ' ἀσθενείας καταληφθεὶς, κατ' ὀλίγον εἰς ὕπνον ὑπολισθαίνων ἔκειτο. Εἰ δέ τις αὐτὸν τῶν ἐπιτηδείων ἔρετο, τί πράττει; ὁ Γοργίας ἀπεκρίνατο· Ἦδη με ὁ ὕπνος ἄρχεται παρακατατίθεσθαι τῷ ἀδελφῷ (3).— (Ὁ αὐτ. Λόγ. ΡΙΖ'. σελ. 598).

(1) Ἀνδράποδα, τὸν ἀνηθησόμενον δηλαδὴ δοῦλον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ.

(2) Ἡμεῖς, δηλ. οἱ φιλόσοφοι, καὶ ὑμεῖς οἱ ἰδιῶται, οἱ ἀπαίδευτοι.

(3) Τῷ θανάτῳ δηλ. ὡς ἀδελφῷ τοῦ ὕπνου.

Πιπτακοῦ καὶ Ξενοφῶντος.

51. Πιπτακὸς ἀδικηθεὶς ὑπὸ τινος, καὶ ἔχων ἐξουσίαν αὐτὸν κολάσαι, ἀφῆκεν, εἰπὼν, Συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων· τὸ μὲν γὰρ ἡμέρου φύσεώς ἐστι, τὸ δὲ θηριώδους.—(Στοβ. Λόγ. ΙΘ'. σελ. 169)
- 52. Γρύλλος, ὁ Ξενοφῶντος υἱός, ἐν τῇ μάχῃ περὶ Μαντινείαν ἰσχυρῶς ἀγωνισάμενος ἐτελεύτησεν. Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ Ἐπαμινώνδας ἔπεσε. Τηρικαῦτα δὴ καὶ τὸν Ξενοφῶντά φασὶ θύειν ἐσεμμένον ἀπαγγελθέντος δὲ αὐτῷ τοῦ θανάτου τοῦ παιδός, ἀποστεφανώσασθαι· ἔπειτα μαθόντα ὅτι γενναίως, πάλιν ἐπιθέσθαι τὸν στέφανον. Ἔνιοι δὲ οὐδὲ δακρῦσαι φασὶν αὐτὸν, ἀλλὰ γὰρ, εἰπεῖν, ἔδειν θνητὸν γεγεννηκώς.—(Διογ. Λαερτ. Β'. §. 54—55).

3. Ἀνέκδοτα Ποιητῶν καὶ Ῥητόρων.

53. Ἀνακρέων δωρεὰν παρὰ Πολυκράτους (1) λαβὼν πέντε τάλαντα, ὡς ἐφρόντισεν ἐπ' αὐτοῖς δυοῖν νυκτοῖν, ἀπέδωκεν αὐτὰ, εἰπὼν· Μισῶ δωρεάν, ἥτις ἀναγκάζει ἀγρυπνεῖν. (Στοβ. Λόγ. 4Α' σελ. 508. κ. 511.)—54. Σιμωνίδης ἔλεγεν, ὅτι καλήσας μὲν πολλὰκις μετενόησε, σιωπήσας δὲ, οὐδέποτε. (Πλουτάρχ. Τομ. Β' σελ. 515. D.)
55. Αἰσχύλος ὁ τραγωδὸς ἐκρίνετο ἀσεβείας ἐπὶ τινὶ δράματι (2). Ἐτοίμων οὖν ὄντων Ἀθηναίων βάλλειν αὐτὸν λίθοις, Ἀμεινίας ὁ νεώτερος ἀδελφός, διακαλυψάμενος τὸ ἱμάτιον, ἔδειξε τὸν πῆχυν ἔρημον τῆς χειρός. Ἐτυχε δὲ ἀριστεύων ἐν Σαλαμῖνι ὁ Ἀμεινίας, ἀποβεβληκῶς τὴν χεῖρα, καὶ πρῶτος Ἀθηναίων τῶν ἀριστείων ἔτυχεν (3). Ἐπεὶ δὲ εἶδον οἱ δικασταὶ τοῦ ἀνδρός τὸ πάθος, ὑπεμνή-

(1) Πολυκράτης, τύραννος τῆς Σάμου, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν αὐλὴν διέτριβεν ὁ Ἀνακρέων.

(2) Ὁ Αἰσχύλος κατηγορήθη ὡς προδοὺς ἐν τινὶ τῶν αὐτοῦ δραμάτων τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια, καὶ τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς ἀσέβεια.

(3) Ὁ Ἀμεινίας ἔτυχε τῶν ἀριστείων πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων, τῶν τυχόντων τῶν ἀριστείων.

σθησαν τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ ἀφῆκαν τὸν Αἰσχύλον. (Αἰλιαν. Ποικ. Ἰς. Ε', ιθ'.)

56. Φιλόξενος παραδοθεὶς ὑπὸ Διονυσίου ποτὲ εἰς τὰς λατομίας (1), διὰ τὸ φραυλίζειν τὰ ποιήματα αὐτοῦ, καὶ ἀνακληθεὶς, ἔπειτα πάλιν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν αὐτῶν ἐκλήθη. Μέχρι δὲ τίνος ὑπομείνας ἀνέστη. Πυθόμενου δὲ τοῦ Διονυσίου, ποῖ δὴ σύ; εἰς τὰς λατομίας, εἶπε. (Στοβ. Λόγ. ΙΓ'. σελ. 145.)— 57. Σοφοκλῆς, ὁ τραγωδοποιός, ὑπὸ τοῦ Ἰσοφῶντος τοῦ υἱέος ἐπὶ τέλει τοῦ βίου παρανοίας κρινόμενος, ἀνέγνω τοῖς δικασταῖς Οἰδίπου τὸν ἐπὶ Κολωνῷ (2), ἐπιδεικνύμενος διὰ τοῦ δράματος, ὅπως τὸν νοῦν ὑγιαίνει ὡς τοὺς δικαστὰς τὸν μὲν ὑπερθαυμάσαι, καταψήφισασθαι δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μανίαν. (Λουκιαν. Τόμ. Η'. σελ. 129.)

58. Φιλήμων, ὁ κωμικός, ἑπτὰ πρὸς τοῖς ἐννεήκοντα ἔτη βιώσας, κατέκειτο μὲν ἐπὶ κλίνης ἡμερῶν θεασάμενος δὲ ὄνον τὰ παρεσκευασμένα αὐτῷ (3) σῦκα κατεσθίοντα, ὥρμησε μὲν εἰς γέλωτα, καλέσας δὲ τὸν οἰκέτην, καὶ σὺν πολλῷ καὶ ἀθρόῳ γέλῳτι εἰπὼν, προσδοῦναι τῷ ὄνῳ ἀκράτου (4) ῥοφεῖν, ἀποπνιγείς ὑπὸ τοῦ γέλωτος ἀπέθανε. (Λουκιαν. Τόμ. Η'. σελ. 129.)— 59. Φιλήταν λέγουσι τὸν Κῶον λεπτότατον γενέσθαι τὸ σῶμα. Ἐπεὶ τοίνυν ἀνατραπῆναι ῥάδιος ἦν ἐκ πάσης προφάσεως, μολίβδου, φασί, πεποιημένα εἶχεν ἐν τοῖς ὑποδήμασι πέλματα, ἵνα μὴ ἀνατρέπαιτο ὑπὸ τῶν ἀνέμων, εἶποτε σκληροὶ κατέπνεον. (Αἰλιαν. Ποικ. Ἰς. Θ', ιδ'.)

60. Φιλιππίδης, ὁ κωμωδοποιός, φιλοφρονουμένου τοῦ βασιλέως αὐτὸν Λυσιμάχου, καὶ λέγοντος, τίνος σοι μεταδῶ τῶν ἐμῶν; Οὐ βούλει, φησὶν, ὦ βασιλεῦ, πλὴν τῶν ἀποβρόχτων. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 508. C.)— 61. Ἰσοκράτης, ὁ ῥήτωρ, νεανίου τινὸς λάλου σχολάζειν αὐτῷ βουλομένου, διττοὺς ἤτησε μισθοὺς. Τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν πυθόμενου, Ἔνα, ἔφη, μὲν, ἵνα λαλεῖν μάθης, τὸν δ' ἕτερον, ἵνα σιγᾷν. (Στοβ. Λόγ. ΑΓ'. σελ. 218.)— 62. Λυσίας τινί

(1) Εἰς τὰς λατομίας τὰς ἐν Σικελίᾳ, αἱ ὁποῖαι ἐχρησίζεον ὡς τόπος καταδικῆς.

(2) Οἰδίπους ὁ ἐπὶ Κολωνῷ, μία τῶν ἐπι σωζομένων τραγωδιῶν τοῦ Σοφοκλέους.

(3) Αὐτῷ, τῷ Φιλήμονι δηλαδὴ.

(4) Οἴνου. Μετὰ τὰ ἐπιδορπίσματα ἔπινον οἱ παλαιοὶ ἀκράτου οἴνου.

δίκαν ἔχοντι λόγον συγγράψας ἔδωκεν· ὁ δὲ πολλάκις ἀναγνούς, ἔκε πρὸς τὸν Λυσίαν ἀθυμῶν καὶ λέγων, τὸ μὲν πρῶτον αὐτῷ διεξιόντι θαυμαστὸν φανῆναι τὸν λόγον, αἴθις δὲ καὶ τρίτον ἀναλαμβάνοντι παντελῶς ἀμβλῦν καὶ ἄπρακτον· ὁ δὲ Λυσίας γελάσας, Τί οὖν, εἶπεν, οὐχ ἅπαζ μέλλεις λέγειν αὐτὸν ἐπὶ τῶν δικαστῶν; (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 504. C.)

4. Ἀνέκδοτα Πολιτικῶν καὶ Βασιλέων.

Ἀρχελαίου καὶ Διονυσίου.

63. Χαριέντως ὁ βασιλεὺς Ἀρχέλαος, ἀδολέσχου κούρεως περιβαλόντος αὐτῷ τὸ ὠμόλινον, καὶ πυθομένου, πῶς σε κείρω, βασιλεῦ; σιωπῶν, ἔφη. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 509. A.)— 64. Ὁ νεώτερος Διονύσιος ἔλεγε πολλοὺς τρέφειν σοφιστάς, οὐ θαυμάζων ἐκείνους, ἀλλὰ δι' ἐκείνων θαυμάζεσθαι βουλόμενος. (Ὁ Αὐτ. αὐτόθι σελ. 176. C.)

Φιλίππου, Βασιλέως τῆς Μακεδονίας.

65. Φίλιππος ἔλεγε, κρεῖττον εἶναι στρατόπεδον ἐλάφων, λέοντος στρατηγούντος, ἢ λεόντων, ἐλάφου στρατηγούντος. (Στοβ. NB'. σελ. 366.)— 66. Φίλιππος, ὁ Ἀλεξάνδρου πατήρ, Ἀθηναίους μακαρίζειν ἔλεγεν, εἰ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν αἰρεῖσθαι δέκα στρατηγούς εὐρίσκουσιν· αὐτὸς γὰρ ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἓνα μόνον στρατηγὸν εὐρήκεναι, Παρμενίωνα. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 177. C.)— 67. Φίλιππος ἐρωτώμενος, οὓς τινὰς μάλιστα φιλεῖ, καὶ οὓς τινὰς μάλιστα μισεῖ, τοὺς μέλλοντας, ἔφη, προδιδόναι μάλιστα φιλῶ, τοὺς δ' ἤδη προδεδοκότας μάλιστα μισῶ(1). (Στοβ. NB'. σελ. 366.)

68. Νεοπτόλεμον, τὸν τῆς τραγωδίας ὑποκριτὴν, ἤρετό τις, τί θαυμάζοι τῶν ὑπ' Αἰσχύλου λεχθέντων, ἢ Σοφοκλέους, ἢ Εὐριπί-

(1) Ὁ Φίλιππος ἐννοεῖ διὰ τούτου τοὺς μεταξὺ τῶν πρὸς αὐτὸν ἔφερε πόλεμον ἔχοντες προδότας.

δου; οὐδὲν μὲν τούτων, εἶπεν, ὃ δ' αὐτὸς ἐθεάσατο ἐπὶ μείζονος σκηνῆς, Φίλιππον ἐν τοῖς τῆς θυγατρὸς Κλεοπάτρας γάμοις πομπεύσαντα, καὶ τρισκαιδέκατον θεὸν ἐπικληθέντα, τῇ ἐξῆς ἐπισφαγέοντα ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ ἐρριμμένον (1). (Στοβ. Λόγ. 45. σελ. 532.)—69. Τριῶν Φιλίππῳ προσαγγελθέντων εὐτυχημάτων ὑπ' ἓνα καιρὸν, πρώτου μὲν, ὅτι τεθρίππῳ νενίκηκεν Ὀλύμπια(2); δευτέρου δέ, ὅτι Παρμενίων ὁ στρατηγὸς μάχῃ Δαρδανεῖς ἐνίκησε; τρίτου δ', ὅτι ἄρρεν αὐτῷ παιδίον ἀπεκύησεν Ὀλυμπιάς; ἀνατείνας ἐς οὐρανὸν τὰς χεῖρας, ὦ δαίμων, εἶπε, μέτριόν τι τούτοις ἀντίθεος ἐλάττωμα! εἰδὼς ὅτι τοῖς μεγάλοις εὐτυχήμασι φθονεῖν πέφυκεν ἡ Τύχη. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 105. Α).—70. Ἐν Χαιρωνείᾳ τοὺς Ἀθηναίους μεγάλην νίκη ἐνίκησε Φίλιππος. Ἐπαρθεῖς δὲ τῇ εὐπραγίᾳ, ὤετο δεῖν αὐτὸν ὑπομιμνήσκεισθαι, ὅτι ἀνθρωπὸς ἐστί, καὶ προσέταξέ τινα παιδί τοῦτο ἔργον ἔχειν. Τρις δὲ ἐκάστης ἡμέρας ὁ παῖς ἔλεγεν αὐτῷ· Φίλιππε, ἀνθρωπος εἶ. (Αἰλιαν. Ποικ. Ἰστ. Η', ιε).

Ἀλεξάνδρον.

71. Ὁ Ἀλέξανδρος Διογένει εἰς λόγους ἐλθὼν, οὕτω κατεπλάγη τὸν βίον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρός, ὥστε πολλάκις αὐτοῦ μιμημονεύων λέγειν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογένης ἂν ἤμην. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 331. F.).—72. Ἀλέξανδρος μόνον ἐκέλευε Λύσιππον (3) εἰκόνας αὐτοῦ δημιουργεῖν· μόνος γὰρ οὗτος κατεμήνυε τῷ χαλκῷ τὸ ἦθος αὐτοῦ, καὶ συνεξέφερε τῇ μορφῇ τὴν ἀρετὴν· οἱ δὲ ἄλλοι, τὴν ἀποστροφὴν τοῦ τραχήλου, καὶ τῶν ὀμμάτων τὴν ὑγρότητα μιμνεῖσθαι θέλοντες, οὐ διεφύλαττον αὐτοῦ τὸ ἄρρενωπὸν καὶ λεοντώδες. (Ὁ Αὐτ. Τόμ. Β'. σελ. 335. B.).—73. Ἀλέ-

(1) Ὁ Νεοπτόλεμος ἐφρὸνει, ὅτι τὸ συμβᾶν τοῦτο ἦτο τραγικώτερον, καὶ διὰ τὴν αἰφνίδιον μεταβολὴν τῆς τύχης ἀξιωματικώτερον ἢ πᾶν ἄλλο τῶν παρὰ τῶν μεγάλων τραγωδοποιῶν, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους, καὶ τοῦ Εὐριπίδου, πραγματευθέντων.

(2) Τὸ νικᾶν Ὀλύμπια (ἀγωνίσματα δηλ.) ἐνομιζέτο μεγάλη τιμὴ καὶ δόξα.

(3) Τὸν ἀγαλαματοποιόν.

Ξανδρος Ἀναξάρχου (1) περὶ κόσμων ἀπειρίας ἀκούων ἐδάκρυε, καὶ τῶν φίλων ἐρωτησάντων αὐτὸν, τί δακρύει, Οὐκ ἄξιον, ἔφη, δακρύειν, εἰ κόσμων ὄντων ἀπειρῶν, ἐνὸς οὐδέπω κύριοι γεγονάμεν; (Ὁ Αὐτ. αὐτ. σελ. 466. C.)

Τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου.

74. Πτολεμαῖόν φασὶ τὸν Λάγου (2), καταπλουτίζοντα τοὺς φίλους αὐτοῦ ὑπερχαίρειν ἔλεγε δὲ, ἄμεινον εἶναι πλουτίζειν ἢ πλουτεῖν. (Αἰλιαν. Π. Ἰς. Π'. ιγ'.)—75. Ἀντίγονος (3) πρὸς τινα μακαρίζουσαν αὐτὸν γραῦν, Εἰ γῆδεις, ἔφη, ὦ μῆτερ, ὅσων κακῶν μεστόν ἐστι τοῦτι τὸ βράχος, δείξας τὸ διάδημα, οὐκ ἂν ἐπὶ κοπρίας κείμενον αὐτὸ ἐβάστασας. (Στοβ. ΜΖ'. σελ. 344.)—76. Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς, ἐρωτήσαντος αὐτὸν τοῦ υἱοῦ, πηνίκα μέλλουσιν ἀναζευγνύειν, Τί δέδοικας, εἶπε, μὴ μόνος οὐκ ἀκούσης τῆς σάλπιγγος; (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 506. C.)

Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου.

77. Ἀλέξανδρος ὁ Φεραίων τύραννος, θεώμενος τραγωδῶν, ἐμπαθέστερον διετέθη πρὸς τὸν οἶκτον ἀναπιδῆσας οὖν ἐκ τοῦ θεάτρου ἀπιὼν ὄχθητο, Δεινὸν εἶναι λέγων, εἰ τοσοῦτους ἀπασφάξας πολίτας (4), ὀφθήσεται τοῖς Ἐκάβης καὶ Πολυξένης πάθειν ἐπιδακρύων. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 334. A.)

Κροίσου.

78. Ὅτε Κροίσος ἤρχε Λυδῶν, τὸν ἀδελφὸν μεθ' αὐτοῦ κατέστησεν ἄρχοντα. Προσελθὼν δὲ τις τῶν Λυδῶν, ὃ βασιλεῦ, εἶπε, πάντων τῶν ἐπὶ γῆς καλῶν ὁ ἥλιος τοῖς ἀνθρώποις αἰτίος ἐστί,

(1) Τοῦ φιλοσόφου.

(2) Υἱόν. Ἀπὸ τοῦ Πτολεμαίου τούτου ἄρχεται ἡ σειρά τῶν Πτολεμαίων, τῶν μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον βασιλευσάντων τῆς Αἰγύπτου.

(3) Βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, εἰς τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(4) Χωρὶς τινος συμπαθείας δηλονότι.

καὶ οὐδὲν ἂν εἶη τῶν ἐπὶ γῆς, μὴ τοῦ ἡλίου ἐπιλάμποντας· ἀλλ' εἰ θέλουσι δύο ἡλιοὶ γενέσθαι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διασφραρῆναι. Οὕτως ἓνα μὲν βασιλέα δέχονται Λυδοὶ, καὶ σωτῆρα πιστεύουσιν εἶναι, δύο δὲ ἅμα οὐκ ἂν ἀνάσχοιντο. (Στοβ. ΜΕ'. σελ. 323.)

Θεμιστοκλέους.

79. Θεμιστοκλῆς, ἔτι μειράκιον ὢν, ἐν πότοις ἐκυλινδαίτο· ἐπεὶ δὲ Μιλτιάδης στρατηγῶν ἐνίκησεν ἐν Μαραθῶνι τοὺς βαρβάρους, οὐκ ἔτι ἦν ἐντυχεῖν ἀτακτοῦντι Θεμιστοκλεῖ. Πρὸς δὲ τοὺς θαυμαζόντας τὴν μεταβολὴν ἔλεγεν, Οὐκ ἔχ' με καθεύδειν, οὐδὲ ὀχθυεῖν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον.— 80. Ἐρωτηθεὶς δὲ, πότερον Ἀχιλλεὺς ἐβούλετ' ἂν εἶναι ἢ Ὀμηρος; Σὺ δὲ αὐτὸς, ἔφη, πότερον ἦθελες, ὁ νικῶν ἐν Ὀλυμπιάσιν ἢ ὁ κηρύσσων τοὺς νικῶντας εἶναι; —(Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 184.)

81. Θεμιστοκλῆς πρὸς τὸν Εὐρυβιάδην τὸν Λακεδαιμόνιον ἔλεγεν τι ὑπερπαντίον, καὶ ἀνέτεινεν αὐτῷ τὴν βακτηρίαν ὁ Εὐρυβιάδης. Ὁ δὲ, Πάταξον μὲν, ἔφη, ἄκουσον δέ. Ἦδει δὲ ὅτι ἂ μέλλει λέγειν τῷ κοινῷ λυσιστελεῖ. (Αἴλιαν. Π. Ἰσ. Π'. μ'.)—82. Σερφίου τινὸς πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, ὡς οὐ δι' αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν ἐνδοξός ἐστιν, Ἀλιθῆ λέγεις, εἶπεν, ἀλλ' οὐτ' ἂν ἐγὼ Σερφίος ὢν ἐγενόμην ἐνδοξός, οὔτε σὺ, Ἀθηναῖος. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 185. C.)—83. Πρὸς δὲ Σιμωνίδην (1) ἐξαιτούμενόν τινα κρίσιν οὐ δικαίαν, ἔφη, μήτ' ἂν ἐκείνον γενέσθαι ποιητὴν ἀγαθόν, ἄδοντα παρὰ μέλος, μήτ' αὐτὸν ἄρχοντα χρηστὸν, δικάζοντα παρὰ τὸν νόμον. (Ὁ αὐτ. αὐτ. σελ. 183. D.)—84. Ἀπεικάζεν αὐτὸν ταῖς πλατάνοις, αἷς ὑποπρέχουσι χειμαζόμενοι, γενόμενης δὲ εὐδίας τίλλουσιν οἱ παρερχόμενοι καὶ κολούουσιν. (Ὁ αὐτ. αὐτ. σελ. 185. E.)

Ἐπαμινώνδου.

Ἐπαμινώνδης ἓνα εἶχε τρίβωνα· εἰ δὲ ποτε αὐτὸν ἔδωκεν εἰς

(1) Τὸν Λυρικὸν ποιητὴν.—Οἱ Λυρικοὶ ποιηταὶ συνεβίβων ἢ ἦθων αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰς ᾠδὰς τῶν.

γναφείον, αὐτὸς ὑπέμεινεν οἴκοι δι' ἀπορίαν ἐτέρου. (Αἰλιαν. Π. Ἰς. Ε', ε').— 86. Ἐπαμινώνδας, ὁ Θηβαῖος, ἰδὼν στρατόπεδον μέγα καὶ καλόν, στρατηγὸν οὐκ ἔχον, Ἠλίον, ἔφη, θηρίον, καὶ κεφαλὴν οὐκ ἔχει. (Στοβ. ΝΒ'. σελ. 365).— 87. Ἐλεγε πρὸς Πελοπίδαν, μὴ πρότερον ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἀγορᾶς (1) ἡμέρα, πρὶν ἢ φίλον τοῖς ἀρχαίοις τινὰ προσπορίσαι νεώτερον. (Αἰλιαν. Π. Ἰς. ΙΔ'. λή).— 88. Τὸν Ἐπαμινώνδαν ὁ Σπίνθαρος ἐπαινῶν, ἔφη, μήτε πλείονα γινώσκοντι, μήτε ἐλάττονα φθεγγομένῳ ῥαδίως ἐντυχεῖν ἐτέρῳ. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 39. Β.)

Πελοπίδου καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν.

89. Πελοπίδας, ἀνδρείου στρατιώτου διαβληθέντος αὐτῷ, ὡς βλασφημήσαντος αὐτόν, Ἐγὼ τὰ μὲν ἔργα, ἔφη, αὐτοῦ βλέπω, τῶν δὲ λόγων οὐκ ἤκουσα. (Στοβ. Μ'. σελ. 238).— 90. Ἰρικράτης τὸ στρατεύμα οὕτως ἔφασκε δεῖν συντετάχθαι, ὡς ἐν σώμα· θώρακα μὲν ἔχον τὴν φάλαγγα, χεῖρας δὲ τοὺς ψιλούς, πόδας δὲ τοὺς ἰππέας, κεφαλὴν δὲ τὸν στρατηγόν. (Ὁ αὐτ. ΝΒ'. σελ. 366).— 91. Ὁ Περικλῆς ἐν τῷ λοιμῷ τοὺς παῖδας ἀποβαλὼν, ἀνδρείοτάτα τὸν θάνατον αὐτῶν ἤνεγκε, καὶ πάντας Ἀθηναίους ἔπεισε τοὺς τῶν φιλιτάτων θανάτους εὐθυμότερον φέρειν. (Αἰλιαν. Π. Ἰς. Θ'. ς').— 92. Ὀδυρομένων τῶν μετὰ Φωκίωνος μελλόντων ἀποθνήσκειν, εἶπεν ὁ Φωκίων, εἶτα οὐκ ἀγαπᾶς, Θούδιππε, μετὰ Φωκίωνος ἀποθνήσκων ; (Ὁ αὐτ. ΙΓ'. μ').

5. Ἀνέκδοτα Λακεδαιμονίων.

93. Ἄγις ὁ βασιλεὺς ἔφη, τοὺς Λακεδαιμονίους μὴ ἐρωτᾶν, ὅποσοι εἰσὶν, ἀλλὰ ποῦ εἰσιν οἱ πολέμιοι ; καὶ ἐρωτῶντός τινος, πόσοι εἰσὶ Λακεδαιμόνιοι, Ὅσοι, ἔφη, ἱκανοὶ τοὺς κακοὺς ἀπερύκειν.

(1) Ἐκαστος πολίτης ἐπορεύετο καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου ἐθεωροῦντο καὶ διεπράττοντο ὅλαι αἱ ἄρμύσαι καὶ πολλαὶ ἰθιωτικαὶ ὑποθέσεις.

(Στοβ. Λόγ. Ζ' σελ. 29).— 94. Δημάρατος, ἀνθρώπου τινὸς πονηροῦ κόπτοντος αὐτὸν ἀκαίροις ἐρωτήμασι, καὶ δὴ τοῦτο πολλάκις ἐρωτῶντος, τίς ἄριστος Σπαρτιατῶν, ἔφη, Ὁ σοὶ ἀνομοιότατος. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 216. C.)— 95. Πλειστονάξ, ὁ Παισαρνίου, Ἀττικῆς τινὸς ῥήτορος τοὺς Λακεδαιμονίους ἀμαθεῖς ἀποκαλοῦντος, Ὁρθῶς, ἔφη, λέγεις· μόνοι γὰρ τῶν Ἑλλήνων ἡμεῖς οὐδὲν κακὸν μεμαθήκαμεν παρ' ὑμῶν. (Ὁ αὐτ. αὐτ. σελ. 231. D.)

96. Ἀγησίπολις, ὁ Κλεομβρότου, εἰπόντος τινὸς, ὅτι Φίλιππος ἐν ὀλίγαις ἡμέραις Ὀλυμπον κατέσκαψε, Μὰ τοὺς θεοὺς, εἶπεν, ἄλλην τοιαύτην ἐν πολλαπλασίονι χρόνῳ οὐκ οἰκοδομήσει. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 215. B.)— 97. Χαρίλαος ἐρωτηθεὶς, διὰ τί τοὺς νόμους ὁ Λυκούργος οὕτως ὀλίγους ἔθηκεν; Ὅτι, ἔφη, τοῖς ὀλίγα λέγουσιν (1) ὀλίγων καὶ νόμων ἐστὶ χρεία. (Ὁ αὐτ. αὐτ. σελ. 232. B.)

98. Ἀθηναίου τινὸς πρὸς Ἀνταλκίδαν εἰπόντος, ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Κηφισσοῦ πολλάκις ὑμᾶς ἐδιώξαμεν, Ἡμεῖς δὲ οὐδέποτε, εἶπεν, ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα (2).— 99. Ὁ αὐτὸς, σοφιστοῦ τινὸς μέλλοντος ἀναγινώσκειν ἐγκώμιον Ἡρακλέους, ἔφη, Τίς γὰρ αὐτὸν ψέγεις; (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 192. C.)— 100. Ἀρχίδαμος πρὸς τὸν ἐπαινοῦντα κιθαρωδὸν, καὶ θαυμάζοντα τὴν δύναμιν αὐτοῦ, Ἦ λῶστε, ἔφη, ποῖον γέρας παρὰ σοῦ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐσται, ὅταν κιθαρωδὸν οὕτως ἐπαινῆς; (Ὁ αὐτ. αὐτ. σελ. 218. C.)— 101. Ταῖς θυγατρᾶσιν αὐτοῦ ἱματισμὸν πολυτελεῖ διουσιῶν τοῦ τυράννου Σικελίας πέμφαντος, οὐκ ἐδέξατο, εἰπὼν, Φοβοῦμαι μὴ περιθέμεναι αἱ κόραι φανώσι μοι αἰσχυραί. (Ὁ αὐτ. αὐτ. E.)— 102. Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου, καταπελτικὸν βέλος (3) ἰδὼν τότε πρῶτως ἐκ Σικελίας κομισθῆν, ἀνεβόησεν, ὦ Ἡράκλεις, ἀπόλωλεν ἀνδρὸς ἀρετά. (Ὁ αὐτ. αὐτ. σελ. 219. A.)

103. Ἀγησίλαος, παρακαλούμενός ποτε ἀκούσται τοῦ τὴν ἀηδῶνα μιμουμένου, παρητήσατο φήσας· Αὐτῆς ἀκίχκα πολλάκις. (Πλου-

(1) Οἱ Λακεδαιμόνιοι συνείθισον ἑαυτοὺς ἐκ νεαρᾶς ἔτι ἡλικίας εἰς τὸ νὰ ᾄδωσι φειδωλοὶ εἰς τοὺς λόγους.

(2) Ὁ Εὐρώτας δηλοῖ τὴν γῆν τῆς Λακωνίας, καθὼς ὁ Κηφισσοὺς τὴν τῆς Ἀττικῆς.

(3) Βέλος διὰ τοῦ καταπέλτου, μηχανῆς τινὸς πολεμικῆς, ῥιπτόμενου.

τάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 212. F.)— 104. Κατηγοροῦσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἀγκισιάου τοῦ βασιλέως, ὡς ταῖς συνεχέσι καὶ πυκναῖς εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβολαῖς καὶ στρατείαις τοὺς Θηβαίους ἀντιπάλους τοῖς Λακεδαιμονίοις κατασκευάσαντος. Διὸ καὶ τετρωμένον αὐτὸν ἰδὼν ὁ Ἀνταλκίδας, Καλὰ, ἔφη, τὰ διδασκάλια παρὰ Θηβαίων ἀπολαμβάνεις, μὴ βουλομένους αὐτοὺς, μηδ' εἰδότες μάχεσθαι διδάξαι. (Πλούταρχ. ἐν Β. Λυκούργου κεφ. ιγ'.)— 105. Ἄνθρωπος εἰς Λακεδαίμονα ἀφίκετο Κεῖος, γέρον ἤδη ὢν, τὰ μὲν ἄλλα ἀλαζών, ἤδειτο δὲ ἐπὶ τῷ γήρῳ, καὶ διὰ ταῦτα τὴν τρίχα, πολὺν οὖσαν, ἐπειραῖτο βαρῆ ἀρρανίξειν· παρελλὼν οὖν εἶπεν ἐκεῖνα ὑπὲρ ὧν καὶ ἀφίκετο. Ἀναστὰς οὖν ὁ Ἀρχίδαμος, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, τί δ' ἄν, ἔφη, οὗτος ὑγιὲς εἶποι, ὃς οὐ μόνον ἐπὶ τῇ ψυχῇ τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ περιφέρει; (Στοβ. ΙΒ'. σελ. 140. Παρβ. καὶ Αἰλιαν. Π. Ἰγ. κ'. κ'.)

106. Ἐλεγεν ὁ Κλεομένης, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, κατὰ τὸν ἐπιχώριον τρόπον (1), τὸν Ὀμηρικὸν Λακεδαιμονίων εἶναι ποιητὴν, ὡς χρὴ πολεμεῖν λέγοντα, τὸν δὲ Ἡσιόδου τῶν Εἰλώτων (2), λέγοντα ὡς χρὴ γεωργεῖν. (Αἰλιαν. Π. Ἰγ. ΙΓ', ιθ'.)— 107. Λυκούργος, ὁ Λακεδαιμόνιος, πηρωθεὶς ὑπὸ τινος τῶν πολιτῶν ὀρθαλμῶν τὸν ἕτερον, καὶ παραλαβὼν τὸν νεανίσκον (3) παρὰ τοῦ δήμου, ἵνα τιμωρήσασκετο, ἕπως αὐτὸς βούληται, τούτου μὲν ἀπέσχετο, παιδεύσας δὲ αὐτὸν, καὶ ἀποφύνας ἄνδρα ἀγαθόν, παρήγαγεν εἰς τὸ θέατρον (4). Θαυμαζόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, τοῦτον μὲντοι λαβὼν, ἔφη, παρ' ὑμῶν ὑβριστὴν καὶ βίαιον, ἀποδίδωμι ὑμῖν ἐπισεικὴ καὶ δημοτικὴν. (Στοβ. Λόγ. ΙΘ'. σελ. 169.)— 108. Περσῶν τὴν Ἑλλάδα λεηλατούντων, Πανστανίας, ὁ τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγός, ἀπὸ Εξέρξου πεντακῆσια τάλαντα χρυσίου λαβὼν, ἔμελλε προδιδόναι τὴν Σπάρτην. Τῶν δὲ ἐπιστολῶν μεσολαβήθει-

(1) Δηλ. Λακωνικῶς· τοῦτέστι συντόμως καὶ συντόμως. *18. ὁπισθ. §. 97.

(2) Οἱ Εἰλώταις ἦσαν δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἠσχολοῦντο κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν. Ἡ δὲ κρίσις τοῦ Κλεομένου ἀναφέρεται εἰς τὸ περὶ οἰκονομίας πραγματευόμενον ποίημα τοῦ Ἡσιόδου, τὸ ἐπιγραφόμενον « Ε ρ γ α καὶ Ἡ μ ε ρ α ι ».

(3) Τὸν αἴτιον τοῦ κακοῦ.

(4) Ὅπου ὁ λαὸς συνηθροῖζετο συνήθως περὶ δημοσίων πραγμάτων.

σῶν, Ἡγησίλαος, ὁ πατὴρ τοῦ προειρημένου, περὶ τῶν συμβεβηκότων ἀκούσας, τὸν υἱὸν μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς χαλκιοίκου (1) συνεδίωξεν Ἀθηναῖς, καὶ τὰς θύρας τοῦ τεμένου πλίνθοις ἐμφράξας, μετὰ τῆς γυναικὸς τὴν εἴσοδον ἐφρούρησε, καὶ λιμῶ τὸν προδότην ἀνείλεν, ὃν ἡ μήτηρ ἀείρασα ὑπὲρ τοὺς ὄρους ἐῤῥίψεν (2). (Ὁ αὐτ. Λόγ. ΑΗ'. σελ. 228.)

109. Ὁ Βρασιδάς μὲν τινα συλλαβῶν ἐν ἰσχάσι, καὶ δηχθεὶς ἀφῆκεν εἶτα πρὸς ἑαυτὸν, ὃ Ἡράκλεις, ἔφη, ὡς οὐδὲν ἔστιν οὕτω μικρὸν, οὐδ' ἀσθενὲς, θ' μὴ ζήσεται, τολμῶν ἀμύνασθαι! (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 79. Ε.) — 110. Ὁ Λεωνίδα, ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τριακόσιοι, τὸν μαντευόμενον αὐτοῖς θάνατον εἶλοντο ἐν Πύλαις (3), καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὖ καὶ καλῶς ἀγωνισάμενοι, τέλους ἔτυγον εὐκλεοῦς, καὶ δόξαν ἑαυτοῖς ἀθάνατον ἀπέλιπον, καὶ φήμην ἀγαθὴν δι' αἰῶνος. (Αἴλιαν. Π. Ἰς. Γ'. κέ.) — 111. Λέγοντός τινος, ἀπὸ τῶν οἰστευμάτων τῶν βαρβάρων (4) οὐδὲ τὸν ἥλιον ἰδεῖν ἔστιν Οὐκοῦν, ἔφη, χαρίεν, εἰ ὑπὸ σκιάν αὐτοῖς μυχροσόμεθα. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 225. Β.) — 112. Βουλόμενος ἤδη τοῖς πολεμίοις ἐπιτίθεσθαι, τοῖς στρατιώταις παρήγγειλεν ἀριστοποιεῖσθαι, ὡς ἐν ἄθου δειπνοποιησόμενους. (Ὁ αὐτ. αὐτ. σελ. 225. C.)

Σπαρτιατῶν γυναικῶν.

113. Αἱ Λακεδαιμονίων μητέρες, ὅσαι ἐπυθάνοντο τοὺς παῖδας αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ κεῖσθαι, αὐταὶ ἀφικόμεναι, τὰ τραύματα αὐτῶν ἐπεσκόπουσαν, τὰ τε ἐμπροσθεν, καὶ τὰ ὀπισθεν. Καὶ, εἰ ἦν πλείω τὰ ἐναντία, αἶδε γαυρούμεναι τοὺς παῖδας εἰς τὰς πατρῷας ἔφερον ταφάς· εἰ δὲ ἐτέρως εἶχον τῶν τραυμάτων, ἐνταῦθα αἰδοῦ-

(1) Ἡ Ἀθηναῖα εἶχε ναὸν ἐν Σπάρτῃ χαλκίον, ὅστις ἐχρησίμευεν εἰς ἄστυον, καὶ ἐκ τούτου ὠνομάζετο χαλκιοίκος.

(2) Ἐπειδὴ εἰς τοὺς προδότας δὲν ἐσυγχωρεῖτο ἢ εἰς τὴν πάτριον γῆν ταφῆ.

(3) Ἐν Θερμοπύλαις, ὅπου μικρὸς ἀριθμὸς Σπαρτιατῶν ἀντεστάθη εἰς τὸ στρατεύμα τῶν Περσῶν, καὶ ἐμπόδιζε τὴν διόδον.

(4) Τῶν Περσῶν, ἐν τῇ κατὰ τὰς Θερμοπύλας μάχῃ.

μεναι καὶ θρηνοῦσαι, καὶ, ὡς ἐνὶ μάλιστα, λαθεῖν σπεύδουσαι ἀπηλλάττοντο, καταλιποῦσαι τοὺς νεκροὺς ἐν τῷ πολυανδρίῳ θάψαι, ἢ λάθρα εἰς τὰ οἰκεία ἤρια ἐκόμιζον αὐτούς. (Αἰλιαν. Π. 15. 1B. κ.) — 114. Λάκαινα γυνή, τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐν παρατάξει χωλωθέντος καὶ δυσσραρόντος ἐπὶ τούτῳ, Μὴ λυποῦ, τέκνον, εἶπε καθ' ἕκαστον γὰρ βῆμα τῆς ἰδίας ἀρετῆς ὑπομνησθήσῃ. — 115. Γοργῶ, ἡ Λακεδαιμονία, Λεωνίδου γυνή, τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐπὶ στρατεῖαν πορευομένου, τὴν ἀσπίδα ἐπιδιδούσα, εἶπεν Ἡ ταύταν, ἡ ἐπὶ ταῦτα (1). (Στοβ. Λόγ. Ζ' σελ. 88) — 116. Εἰπούσης τινός, ὡς ἔοικε, ξένος πρὸς Γοργῶ, τὴν Λεωνίδου γυναῖκα, ὡς μόναι τῶν ἀνδρῶν ἄρχετε ὑμεῖς αἱ Λάκαιναι, Μόναι γὰρ, ἔφη, τίκατομεν ἄνδρας. (Πλούταρχ. ἐν Β. Λυκούργου, κεφ. ιδ').

117. Ἡ Βρασιδίου μήτηρ, Ἀργιλεωνίς, ὡς ἀφικόμενοι τινες εἰς Λακεδαίμονα τῶν ἐξ Ἀμφιπόλεως (2) εἰσῆλθον πρὸς αὐτήν, ἠρώτησεν, εἰ καλῶς ὁ Βρασιδῆς ἀπέθανε, καὶ τῆς Σπάρτης ἀξίως; Μεγαλυόντων δὲ ἐκείνων τὸν ἄνδρα, καὶ λεγόντων, ὡς οὐκ ἔχει τοιοῦτον ἄλλον ἢ Σπάρτη, Μὴ λέγετε, εἶπεν, ὦ ξένοι! καλὸς μὲν γὰρ ἦν καὶ ἀγαθὸς ὁ Βρασιδῆς, πολλοὺς δ' ἄνδρας ἡ Λακεδαίμων ἔχει κείνου κρείττονας. (Πλούταρχ. ἐν Β. Λυκούργου, κεφ. κ.) — 118. Λάκαινά τις ἐκπέμψασα τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, πέντε ὄντας, ἐπὶ πολέμον, ἐν τοῖς προκαταστάσις εἰστήκει, παραδοκούσα, τί ἐκ τῆς μάχης ἀποθήσονται; ὡς δὲ παραγενόμενός τις πυθομένης ἀπήγγειλε, τοὺς παῖδας ἅπαντας τετελευτηκέναι, Ἄλλ' οὐ τοῦτο ἐπυθόμην, εἶπε, κακὸν ἀνδράποδον, ἀλλὰ τί πράσσει ἡ πατήρ; Φήσαντος δὲ, ὅτι νικᾷ, ἀσμένη τοῖνον, εἶπε, δέχομαι καὶ τὸν τῶν παίδων θάνατον. (Πλούταρχ. Τόμ. Β'. σελ. 241. C.)

119. Λάκων τρωθεὶς ἐν πολέμῳ, καὶ βαδίζειν οὐ δυνάμενος, τετραποδιστὶ ὠθεῦεν αἰσχυνομένῳ δ' αὐτῷ ἐπὶ τῷ γελοίῳ, ἡ μήτηρ, Καὶ πόσω βέλτιον, ὦ τέκνον, εἶπε, μᾶλλον ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ

(1) Ἡ κόμιζε ταύτην (τὴν ἀσπίδα) ζῶν, ἢ κομισθῆτι ἐπ' αὐτῆς φερόμενος νεκρός. — Οἱ ἐν τῇ μάχῃ πληγόμενοι ἢ ἀποθνήσκοντες ἐξεκομίζοντο ἐπὶ τῆς ἀσπίδος, καὶ ἦτον αἰσχροτάτον το ν' ἀπολέσῃ τις αὐτήν ἐν τῇ μάχῃ.

(2) Τῶν κατοίκων τῆς Ἀμφιπόλεως, ὅπου ὁ Βρασιδῆς ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐβροντήθη.

γεγηθῆναι ἢ αἰσχύνεσθαι ἐπὶ γέλωτι ἀνοήτω! — 120. Σεμνονομένης γυναικὸς τινος Ἰωνικῆς (1) ἐπὶ τινι τῶν ἑαυτῆς ὑφασμάτων, ὄντι πολυτελεῖ, Λάκαινα ἐπιδείξασα τοὺς τέσσαρας υἱούς, ὄντας κοσμιωτάτους, Τοιαῦτα, ἔφη, δεῖν εἶναι τὰ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γυναικὸς ἔργα, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπαίρεσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν. — 121. Γοργῶ, ἡ βασιλέως Κλεομένους θυγάτηρ, Ἀρισταγόρου τοῦ Μιλησίου παρακαλοῦντος αὐτὸν ἐπὶ τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ὑπὲρ Ἰώνων, ὑπισχνομένου χρημάτων πλῆθος, καὶ ὅσω ἀντέλεγε, πλείονα προστιθέντος, Καταφθερεῖ σε, ὦ πάτερ, ἔφη, τὸ ξενύλιον, ἐὰν μὴ τάχιον αὐτὸν τῆς οἰκίας ἐκβάλῃς. — 122. Τὸν δὲ Ἀρισταγόραν ὑπὸ τινος τῶν οἰκετῶν ὑποδύμενον θεασαμένη, Πάτερ, ἔφη, ὁ ξένος χειρὰς οὐκ ἔχει. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 241. F. καὶ D. καὶ σελ. 240. D).

6. Ἀνέκδοτα Σύμμικτα.

123. Ὁ Ζευξίς, αἰτιωμένον αὐτὸν τινων, ὅτι ζωγραφεῖ βραδέως, Ὁμολογῶ, εἶπεν, ἐν πολλῷ χρόνῳ γράφειν· καὶ γὰρ εἰς πολὺν. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 94. F.) — 124. Οἱ Ἐφοροὶ (2) Νυκλειίδην, τὸν Πολυβιάδου, ὑπερσαρκούντα τῷ σώματι, καὶ ὑπέρπαχυν διὰ τρυφήν γενόμενον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατήγαγον, καὶ ἠπειλήσαν αὐτῷ φυγῆς προστίμωσιν, ἐὰν μὴ τὸν βίον, ὃν ἐβίου τότε, τοῦ λοιποῦ μελαρμόσῃται φέρειν γὰρ αὐτοῦ τὸ εἶδος καὶ τὴν τοῦ σώματος διάθεσιν αἰσχύνῃ καὶ τῇ Λακεδαίμονι, καὶ τοῖς νόμοις. (Αἰλιαν. Π. Ἰσ. 1Δ', Ζ'). — 125. Δημάδης, ὁ ῥήτωρ, λαφθεῖς ἀίχμαλτος ἐν τῇ κατὰ Χαιρώνειαν μάχῃ ὑπὸ Φιλίππου, καὶ συσταθεὶς αὐτῷ, ἐκείνου παρὰ πότον σεμνονομένου, ποῦ ἡ εὐγένεια καὶ ὑπεροχὴ τῆς Ἀθηναίων πόλεως, Ἐγὼς ἄν, ἔφη, τὴν

(1) Οἱ Ἴωνες ἦσαν περίφημοι διὰ τὴν μαλακότητά καὶ πολυτελειάν των.

(2) Οἱ Ἐφοροὶ ἦσαν ἄρχοντες ἐν Σπάρτῃ, οἱ ὅποιοι ἐφρόντιζον περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἠθῶν.

τῆς πόλεως δύναμιν, εἰ Ἀθηναίων μὲν Φίλιππος, Μακεδόνων δὲ Χάρης ἐστρατήγει. (Στοβ. Λόγ. ΝΒ'. σελ. 365.)

126. Σιμωνίδης, ὁ τῶν μελῶν ποιητής, Πausανίου τοῦ βασιλέως (1) τῶν Λακεδαιμονίων μεγαλαυχουμένου συνεχῶς ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ πράξεις, καὶ κελεύοντος ἐπαγγεῖλαι τι αὐτῷ σοφὸν μετὰ χλευασμοῦ (2), συνεῖς αὐτοῦ τὴν ὑπερηφανίαν, συνεβούλευε μεμνησθαι, ὅτι ἄνθρωπός ἐστι. — 127. Θηραμένης, ὁ γενόμενος Ἀθήνησι τῶν τριάκοντα τυράννων, συμπεσοῦστος τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ μετὰ πλειόνων ἐδείπνει, μόνος σωθεῖς, καὶ πρὸς πάντων εὐδαιμονιζόμενος, ἀναρωνήσας μεγάλη τῆ ρωνῆ, ὦ τύχη, εἶπεν, εἰς τίνα με καιρὸν ἄρα φυλάττεται; μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον καταστρεβλωθεὶς ὑπὸ τῶν συντυράννων ἐτελεύτησεν. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 105.)

128. Μενεκράτους τοῦ ἱατροῦ, ἐπεὶ κατατυχὼν ἐν τισιν ἀπεγνωσμέναις θεραπείαις (3) Ζεὺς ἐπεκλήθη, φορτικῶς ταύτῃ χρωμένου τῆ προσωνυμία, καὶ δὴ πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἐπιστεῖλαι τολμήσαντος οὕτω, «Μενεκράτης Ζεὺς βασιλεῖ Ἀγησίλαφ χαίρειν» οὐκ ἀναγνοὺς τὰ λοιπὰ ἀντέγραψε, «Βασιλεὺς Ἀγησίλαος Μενεκράτει ὑγαίνειν». (Πλουτ. Τομ. Β. σελ. 213. Α.)—129. Μενεκράτης, ὁ ἱατρός, εἰς τοσοῦτον προῆλθε τύφου, ὥστε ἑαυτὸν ὀνομάζειν Δία. Εἰστίς ποτὲ μεγαλοπρεπῶς ὁ Φίλιππος, καὶ δὴ καὶ τοῦτον ἐπὶ θοίνῃ ἐκάλεσε, καὶ ἰδίᾳ καινὴν αὐτῷ ἐκέλευσε παρεσκευάσθαι, καὶ κατακλιθέντι θυμιατήριον παρέθηκε, καὶ ἐθυμιάτο αὐτῷ· οἱ δὲ λοιποὶ εἰστιῶντο, καὶ ἦν μεγαλοπρεπὲς τὸ δεῖπνον. Ὁ τοίνυν Μενεκράτης τὰ μὲν πρῶτα ἐνεκαρτέρει, καὶ ἔχαιρε τῆ τιμῇ· ἐπεὶ δὲ κατὰ μικρὸν ὁ λιμὸς περιῆλθεν αὐτὸν, καὶ ἠλέγγετο ὅτι ἦν ἄνθρωπος, καὶ ταῦτα εὐνόησας, ἐξαναστάς ἀπὼν ὤχετο, καὶ ἔλεγεν ὑβρίσθαι, ἐμμελῶς πάνυ τοῦ Φιλίππου τὴν ἄνοιαν αὐτοῦ ἐκκαλύψαντος. (Αἰλιαν. Π. Ἰγ. ΙΒ', νά.)

130. Θράσυλλός τις παράδοξον ἐνόησε μανίαν. Ἀπολιπὼν γὰρ

(1) Ὁ Πausανίας ἦτο κυρίως στρατηγὸς μόνον, καὶ ἐπίτροπος ἀνηλίκου βασιλέως, καὶ ἔχι βασιλεὺς.

(2) Κελεύοντος μετὰ χλευασμοῦ.

(3) Ἐν τισι θεραπείαις ἀπεγνωσμένων νόσων.

τὸ ἄστυ, καὶ κατελθὼν εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐνταῦθα οἰκῶν, τὰ πλοῖα τὰ καταίροντα ἐν αὐτῷ πάντα ἑαυτοῦ ἐνόμιζεν εἶναι, καὶ ἀπεγράφετο αὐτὰ, καὶ αὖ πάλιν ἐξέπεμπε, καὶ τοῖς περιωζομένοις καὶ εἰσιούσιν εἰς τὸν λιμένα ὑπερέχαιρε. Χρόνους δὲ διετέλεσε πολλοὺς συνοικῶν τῷ ἀρρώστῳ ματι τούτῳ. Ἐκ Σικελίας δὲ ἀναγχεῖς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν ἰατρῷ ἰάσασθαι, καὶ ἐπαύσατο τῆς νόσου οὕτως. Ἐμμένητο δὲ πολλὰκις τῆς ἐν μανίᾳ διατριβῆς, καὶ ἔλεγε, μηδέποτε ἴσθῃναι τοσοῦτον, ὅσον τότε ἤδετο ἐπὶ ταῖς μηδὲν αὐτῷ προσηκούσαις ναυσὶν ἀποσωζομέναις. (Αἴλιαν. Π. Ἰς. Δ', κέ.) — 131. Τίμων, ὁ μισάνθρωπος, εὐήμερήσαντα ἰδὼν τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ προπεμπόμενον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανῶς, οὐ παρήλθεν, οὐδ' ἐξέκλινεν, ὥσπερ εἰθῆι τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἀπαντήσας καὶ δεξιωσάμενος, Εὐγ', ἔφη, ποιεῖς αὐζόμενος, ὦ παῖ· μέγα γὰρ αὐξή κακὸν ἅπασι τούτοις. (Πλούταρχ. ἐν βίῳ Ἀλκιβ. κεφ. ις').

132. Σώστρατος, ὁ αὐλητὴς, ὄνειδιζόμενος ὑπὸ τινος ἐπὶ τῷ γονέων ἀσέμῳ εἶναι, εἶπε, Καὶ μὴν διὰ τοῦτο ὤφειλον μᾶλλον θαυμάζεσθαι, ὅτι ἀπ' ἐμοῦ τὸ γένος ἄρχεται. (Στοβ. Λόγ. ΠΔ'. σελ. 493.) — 133. Ψάλλης Ἀντιγόῳ ἐπεδείκνυτο τοῦ δὲ βασιλέως πολλάκις λέγοντος, τὴν νήτην ἐπίσφιζον, εἶτα πάλιν, τὴν μέσην, ὅδε ἀγανακτήσας, ἔφη· Μὴ γένοιτό σοι οὕτω κακῶς, ὦ βασιλεῦ, ὡς ἐμοῦ ταῦτα ἀκριβοῦν μᾶλλον. (Αἴλιαν. Π. Ἰς. Θ'. λς').

134. Ἡ Φωκίωνος γυνή, ἐρωτηθεῖσα διὰ τί μόνη τῶν ἄλλων ἐν συνόδῳ οὐ φορεῖ χρυσοῦν κόσμον, ἔφη, Ὅτι αὐτάρκης κόσμος μοί ἐστιν ἢ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετή. — 135. Θεανῶ, ἡ Πυθαγορικὴ φιλόσοφος, ἐρωτηθεῖσα τί πρέπον εἶη γυναικί, Τὸ τῷ ἰδίῳ, ἔφη, ἀρέσκειν ἀνδρί. (Στοβ. Λόγ. ΟΒ'. σελ. 443.) — 136. Στρατονίκη, ἡ Σελεύκου γυνή, φαλακρὰ οὔσα, ταῖς ποιηταῖς ἀγῶνα προὔθηκε περὶ ταλάντου, ὅστις ἂν ἄμεινον ἐπαινέσαι αὐτῆς τὴν κόμην. (Λουκιαν. Τόμ. ς'. σελ. 31).

Β'.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Συριακά πρόβατα.

1. Ἐν τῇ Συρίᾳ τὰ πρόβατα τὰς οὐράς ἔχει τὸ πλάτος πήχους, τὰ δὲ ὦτα αἱ αἰγες σπιθαμῆς καὶ παλαιστῆς· καὶ ἔναι συμβάλλουσι τὰ ὦτα κάτω ἀλλήλοις. (Ἀριστ. Περὶ ζώων Ἰσ. Η', κή.)

Περὶ τοῦ Ἐλέφαντος.

2. Ὀφρώδει ὁ ἐλέφας κεράστιν κριὸν καὶ χοίρου βοτῆν. Οὕτω τοίνυν, φασί, καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς σὺν Πύρρῳ τῷ Ἡπειρώτῃ ἐτρέψαντο ἐλέφαντας, καὶ ἡ νίκη σὺν τοῖς Ῥωμαίοις λαμπρῶς ἐγένετο. (Αἴλιαν. Περὶ ζώων Ἰσ. Α', λή). — 3. Τῷ ἐλέφαντι ὁ μυκτῆρ ἐστὶ μακρὸς καὶ ἰσχυρὸς, καὶ χρῆται αὐτῷ ὥσπερ χειρὶ· λαμβάνει γὰρ τούτῳ, καὶ εἰς τὸ στόμα προσφέρεται τὴν τροφήν, καὶ τὴν ὑγρὰν καὶ τὴν ξηρὰν, μόνον τῶν ζώων. (Ἀριστοτ. Περὶ ζώων Ἰσ. Α', ιά.) — 4. Οἱ ἐλέφαντες μάχονται σφοδρῶς πρὸς ἀλλήλους, καὶ τύπτουσι τοὺς ὀδοῦσι σφᾶς αὐτούς· ὁ δὲ ἠττηθεὶς δουλοῦται, καὶ οὐχ ὑπομένει τὴν τοῦ νικήσαντος φωνήν. Διαφέρουσι δὲ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ οἱ ἐλέφαντες θαυμαστὸν ὅσον. (Ὁ αὐτ. αὐτ. Θ', ε).

5. Οἱ ἐλέφαντες ζῶσιν ἔτη πλείω τῶν διακοσίων· τῶν δὲ Λιευκῶν οἱ Ἰνδικοὶ μείζους τε εἰσὶ καὶ ῥωμαλεώτεροι. Ταῖς γοῦν προβοσκίαις ἐπάλξεις καθαιροῦσι, καὶ δένδρα ἀνασπῶσι πρόρριζα, διακιστάμενοι εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας. Τοσοῦτον δὲ εἰσὶν εὐτιθάσσευτοι καὶ θυμόσοφοι, ὥστε καὶ λιθάζειν ἐπὶ σκοπὸν μανθάνουσι, καὶ ὕπλοις χρῆσθαι, καὶ νεῖν. (Στράβ. 1Ε', σελ. 705. Β. C.)

6. Ἐν Ῥώμῃ ποτὲ πολλῶν ἐλεφάντων προδιδασκομένων στάσεις τινὰς ἵστασθαι παραβόλους, καὶ κινήσεις δυσελίκτους ἀνακυκλεῖν, εἰς, ὁ δυσμαθέστατος αὐτῶν, ἀκούων κακῶς ἐκάστοτε καὶ κολαζόμενος πολλᾶκις, ὦφθη νυκτὸς αὐτὸς ἀρ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν σελήνην τὰ μαθήματα μελετῶν. — 7. Ἄλλος τις ὑπὸ τῶν παιδαρίων

προπηλακισθείς ἐν Ῥώμῃ, τοῖς γραφεῖσι τὴν προβοσκίδα κεντούτων, ἓνα αὐτῶν συλλαβῶν καὶ μετέωρον ἐξάρξας, ἐπιδοξὸς ἦν ἀποτυμπανίσαιν κορυφῆς δὲ τῶν παρόντων γενομένης, ἀτρέμα πρὸς τὴν γῆν πάλιν ἀπηρείστατο, καὶ παρήλθεν, ἀκούσαν ἠγούμενος δίκην τῷ τηλικούτῳ φρονηθῆναι. — 8. Περί δὲ τῶν ἀγρίων καὶ ἀντονόμων ἐλεφάντων ἄλλα τε θαυμασία, καὶ τὰ περὶ τὰς διαβάσεις τῶν ποταμῶν ἱστοροῦσι· προδιαθαίνει γὰρ ἐπιδοῦς ἑαυτὸν ὁ νεώτατος καὶ μικρότατος· οἱ δὲ ἐστῶτες ἀποθεωροῦσιν, ὡς, ἂν ἐκεῖνος ὑπεράρῃ τῷ μεγέθει τὸ βεῦμα, πολλὴν τοῖς μείζουσι πρὸς τὸ θαρσεῖν περιουσίαν τῆς ἀσφαλείας οὔσαν. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 968).

9. Ἡ θήρα τῶν ἐλεφάντων τοιάδε ἐστίν· ἀναβάντες ἐπὶ τινας τῶν τιθασσῶν καὶ ἀνδρείων διώκουσι, καὶ ὅταν καταλάβωσι, τύπτειν προστάττουσι τούτοις ἕως ἂν ἐκλύσωσι. Τότε δὲ ὁ ἐλεφαντιστὴς ἐπιπηδήσας κατευθύνει τῷ δρεπάνῳ· ταχέως δὲ μετὰ ταῦτα τιθασσέεται καὶ πειθαρχεῖ. Ἐπιβεβηκότας μὲν οὖν τοῦ ἐλεφαντιστοῦ ἅπαντες πρᾶξις εἰσὶν· ὅταν δ' ἀποβῆ, οἱ μὲν, οἱ δ' οὐ· ἀλλὰ τῶν ἐξαγριουμένων τὰ πρόσθια σκέλη δεσμεύουσι σειραῖς, ἢ ἰσχυράζουσιν. — (Ἄρισ. Περί Ζ. Ἰγ. Θ'. α.)

Περὶ τοῦ Ῥινόκερω.

10. Ἔστι ζῶον, ὃ καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Ῥινόκερος, ἀλλὰ καὶ βία παραπλήσιον ἐλέφαντι, τῷ δὲ ὕψει ταπεινότερον. Τὴν μὲν δορὰν ἰσχυροτάτην ἔχει· τὴν δὲ χροάν πυξοειδῆ. Ἐπὶ δ' ἄκρων τῶν μυκτήρων φέρει κέρας τῷ τύπῳ σιμῶν, τῆ δὲ στερεότητι σιδήρῳ παρεμφερές. Τοῦτο περὶ τῆς νομῆς αἰεὶ διαφερόμενον ἐλέφαντι, τὸ μὲν κέρας πρὸς τινα τῶν μειζόνων πετρῶν θίγει, συμπεσὼν δ' εἰς μάχην τῷ προειρημένῳ θηρίῳ, καὶ ὑποδύνον ὑπὸ τὴν κοιλίαν ἀναρρέπτει τῷ κέρατι, καθάπερ ξίφει, τὴν σάρκα. Ὅταν δὲ ὁ ἐλέφας, φθάσας τὴν ὑπὸ τὴν κοιλίαν ὑπόδυσιν, τῆ προβοσκίδι προκαταλάβῃται τὸν Ῥινόκερον, περιγίνεται ῥαδίως, τύπτων τοῖς ὀδοῦσι, καὶ τῆ βία πλέον ἰσχύων. — (Διόδωρ. Σιγ. Γ'. 35).

Περὶ τοῦ Ἴπποποτάμου.

11. Ὁ καλούμενος ἵππος τῷ μεγέθει μὲν ἔστιν οὐκ ἐλάττων πτηγῶν πέντε, τετράπους δ' ὢν καὶ δίχηλος παραπλησίως τοῖς βουσι, τοὺς χαυλιόδοντας ἔχει μείζους τῶν ἀγρίων ὑῶν, τρεῖς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὧτα δὲ καὶ κέρκον καὶ φωνὴν ἵππῳ παρεμμερῆ, τὸ δ' ὅλον κύτος τοῦ σώματος οὐκ ἀνόμοιον ἐλέφαντι, καὶ δέρμα πάντων σχεδὸν τῶν θηρίων ἰσχυρότατον. Ποτάμιον ὑπάρχον καὶ χειρσαῖον, τὰς μὲν ἡμέρας ἐν τοῖς ὕδασι διατρίβει, τὰς δὲ νύκτας ἐπὶ χώρας κατανέμεται τὸν τε σίτον καὶ τὸν χόρτον ὥστε εἰ πολύτεκνον ἦν τοῦτο τὸ ζῶον, καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἔτικτεν, ἐλυμαίνετο ἂν ὀλοσχερῶς τὰς γεωργίας τὰς κατ' Αἴγυπτον. — (Διόδωρ. Σικ. Α'. 35).

Περὶ τῆς Κάμηλου.

12. Αἱ κάμηλοι ἴδιον ἔχουσι παρὰ τὰ ἄλλα τετράποδα τὸν καλούμενον ὕβον ἐπὶ τῷ νώτῳ διαφέρουσι δὲ αἱ Βάκτριαι τῶν Ἀραβίων· αἱ μὲν γὰρ δύο ἔχουσιν ὕβους, αἱ δ' ἓνα μόνον. Ἡ κάμηλος κύει μὲν δέκα μῆνας, τίκτει δ' αἰεὶ ἐν μόνον. Ζῆ δὲ χρόνον πολὺ πλείω ἢ πεντήκοντα ἔτη. — (Ἀριστοτ. Περὶ Ζ. Ἰστ. Β'. α.)

Περὶ τοῦ κυνοκεφάλου Πιθήκου.

13. Οἱ ὀνομαζόμενοι κυνοκέφαλοι τοῖς μὲν σώμασιν ἀνθρώποις δυσειδέσει παρεμμερεῖς εἰσι, ταῖς δὲ φωναῖς μυγμοὺς ἀνθρωπίνους προίενται. Ἀγριώτατα δὲ ταῦτα τὰ ζῶα καὶ παντελῶς ἀτιθάσσευτά ἐστιν. — (Διόδωρ. Σικ. Γ'. 35).

Περὶ τοῦ Κροκόττα.

14. Ὁ λεγόμενος παρὰ Αἰθίοψι κροκόττας μεμιγμένην ἔχει φύσιν κυνὸς καὶ λύκου, τὴν δὲ ἀγριότητα φροδερωτέραν ἀμφοτέρων τοῖς δὲ ὁδοῦσι πάντων ὑπεράγει. Πᾶν γὰρ ὄστων μέγεθος συντρέι-

εται ῥαδίως, καὶ τὸ καταποθὲν διὰ τῆς κοιλίας πέττει παραδόξως. — (Διόδωρ. Σικ. Γ'. 35).

Περὶ τῆς Ἀλώπεκος.

15. Οἱ Θραῖκες, ὅταν παγέντα ποταμὸν διαβαίνειν ἐπιχειρῶσιν, ἀλώπεκα ποιῶνται γινώμονα τῆς τοῦ πάγου στεφρότητος. Ἡ συχὴ γὰρ ὑπάγουσα παραβάλλει τὸ οὖς· κἂν μὲν αἰσθηταὶ φόφω τοῦ βέουματος ἐγγὺς ὑποφερομένου, τεκμαιρομένη μὴ γεγονένη διὰ βάθους τὴν πῆξιν, ἀλλὰ λεπτὴν καὶ ἀβεβαίον, ἴσταται, κἂν ἔῃ τις, ἐπανέρχεται· τῷ δὲ μὴ φοφεῖν θαρρόυσα διήλθε. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 968. F.)

Περὶ τῆς Ἐλάφου.

16. Τῶν ἐλάφων αἱ θήλειαι μάλιστα τίκτουσι παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου τὰ σαρκοβόρα θηρία μὴ πρόσσειν· οἱ δὲ ἄρρενες, ὅταν αἰσθῶνται βαρεῖς ὑπὸ πιμελῆς καὶ πολυσαρκίης ὄντες, ἐκτοπίζουσι, σώζοντες αὐτοὺς τῷ λανθάνειν, ὅτε τῷ φεύγειν οὐ πεποιθασιν. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 971. E.)

Περὶ τοῦ χερσαίου Ἐχίνου.

17. Ἡ τῶν χερσαίων ἐχίνων περὶ τῶν σκυμνίων πρόνοια πάνυ γλαφυρά ἐστι. Μετοπώρου γὰρ ὑπὸ τὰς ἀμπέλους ὑποδυόμενος, καὶ τοῖς ποσὶ τὰς ῥάγας ἀποσεύσας τοῦ βότρου χαμαῖζε, καὶ περικυλισθεὶς, ἀναλαμβάνει ταῖς ἀκάνθαις· εἶτα καταδύς εἰς τὸν φωλεὸν, τοῖς σκύμοις χρῆσθαι, καὶ λαμβάνειν ἀπ' αὐτοῦ ταμειουμένους παραδίδωσι. Τὸ δὲ κοιταῖον αὐτῶν ὅπας ἔχει δύο, τὴν μὲν πρὸς νότον, τὴν δὲ πρὸς βορέαν βλέπουσαν· ὅταν δὲ προαίσθωνται τὴν διαφορὰν τοῦ ἀέρος, ἐμψράσσουσι τὴν κατ' ἄνεμον, τὴν δὲ ἐτέρην ἀνοίγουσιν. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 971. F.)

Περὶ τοῦ Κινῶς.

18. Πύρρος ὁ βασιλεὺς, ὀδύων ἐνέτυχε κινὴ φρουροῦντι σώμα παρνευμένου, καὶ πυθόμενος τρίτην ἡμέραν ἐκείνην ἄσιτον παρμένειν καὶ μὴ ἀπολιπεῖν, τὸν μὲν νεκρὸν ἐκέλευσε θάψαι, τὸν δὲ κύνᾳ μεθ' ἑαυτοῦ κομίζειν. Ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐξέτασις ἦν τῶν στρατιωτῶν, καὶ πάροδος (1) καθημένου τοῦ βασιλέως, καὶ παρῆν ὁ κύων ἡσυχίαν ἔχων· ἐπεὶ δὲ τοὺς φονεὰς τοῦ δεσπότητος παριόντας εἶδεν, ἐξέδραμε μετὰ φωνῆς καὶ θυμοῦ ἐπ' αὐτούς, καὶ καθυλάττει πολλάκις μεταστρεφόμενος εἰς τὸν Πύρρον ὥστε μὴ μόνον ἐκείνῳ δι' ὑποψίας, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσι τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι· διὸ συλληθθέντες εὐθύς καὶ ἀνακρινόμενοι, μικρῶν τινων τεκμηρίων ἔξωθεν προσγενομένων, ὁμολογήσαντες τὸν φόνον, ἐκολάσθησαν. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 969. C.)

19. Λυσίμαχος (2) κύνᾳ εἶχεν Ὑγκανόν. Οὗτος νεκρῶ τε μόνος παρέμεινεν αὐτῷ, καὶ καιομένου τοῦ σώματος ἐνδραμὼν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπέβριψε. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ τὸν Ἄστων δρᾶσαι λέγουσιν, ὃν Πύρρος, οὐχ ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἑτερός τις ἰδιώτης, ἔθρεψεν ἀποθανόντος γὰρ αὐτοῦ, περὶ τὸ σῶμα διατρέψων, καὶ περὶ τὸ κλινίδιον αἰωρούμενος ἐκφερομένου, τέλος εἰς τὴν πυρὰν ἀφῆκεν ἑαυτὸν καὶ συγκατέκαυσε. — Φασὶ τὸν πρωτεύοντα κύνᾳ τῶν Ἰνδικῶν εἰσαχθέντα πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐλάφου ἀφιεμένου καὶ κάπρου καὶ ἄρκτου, ἡσυχίαν ἔχοντα κεῖσθαι καὶ περιορᾶν ὀρθέντος δὲ λέοντος εὐθύς ἐξαναστῆναι καὶ διακονίσθαι, καὶ φανερόν εἶναι αὐτοῦ ποιούμενον ἀνταγωνιστὴν, τῶν δὲ ἄλλων ὑπερφρονοῦντα πάντων. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 970. C. F.)

Περὶ τοῦ Κόρακος.

20. Ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρον, ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς

(1) Οἱ στρατιῶται παρήρχοντο ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως.

(2) Λυσίμαχος, εἰς τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, φονευθεὶς ἐν μάχῃ πρὸς Σέλευκον.

νεοττοῦς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν· οἱ δὲ ἐσθίουσι τὸν πατέρα. Καὶ τὴν παροιμίαν ἐντεῦθεν φασὶ τὴν γένεσιν λαβεῖν, τὴν λέγουσαν· Κακοῦ κόρακος κακὸν ὄν. — (Αἰλιαν. Περὶ Ζ. Ἰς. Γ'. 43).

Περὶ τοῦ Πελεκᾶνος.

21. Φασὶ τοὺς πελεκᾶνας τὰς ἐν τοῖς ποταμοῖς γενομένας κόγχας ὀρύττοντας κατεσθίειν· ἔπειτα ὅταν πλήθος εἰσφορήσωσιν αὐτῶν ἐξεμεῖν, εἴθ' οὕτω τὰ μὲν κρέα ἐσθίειν τῶν κογχῶν, τῶν δὲ ὑστράκων μὴ ἄπτεσθαι. — (Ἀριστοτ. Περὶ θανυμ. ἀκουσμ. κεφ. 13).

Περὶ τοῦ Στρουθοκαμήλου.

22. Οἱ στρουθοκαμήλοι μέγεθος ἔχουσι νεογενεὶ καμήλω παρὰ πλείσιον· τὰς δὲ κεφαλὰς πεφυκίαις θριξὶ λεπταῖς, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς μεγάλους, καὶ κατὰ τὴν γροῦν μέλανας. Μακροτράχηλον δ' ὑπάρχον, ῥύγχος ἔχει βραχὺ παντελῶς, καὶ εἰς ὄζυ συνηγμένον. Ἐπτέρωται δὲ ταρσοῖς μαλακοῖς καὶ τετριχωμένοις, καὶ δυοὶ σκέλεσι στηριζόμενον, καὶ ποσὶ διχίλοις, χερσαῖόν ἅμα φαίνεται καὶ πτηνόν. Διὰ δὲ τὸ βῆρος οὐ δυνάμενον ἐξῆραι καὶ πέτεσθαι, κατὰ τῆς γῆς ὠκέως ἀκροβατεῖ, καὶ διωκόμενον ὑπὸ τῶν ἰππέων, τοῖς ποσὶ τοὺς ὑποπίπτοντας λίθους οὕτως εὐτόνωσ ἀποσφενδονᾶ πρὸς τοὺς διώκοντας, ὥστε πολλάκις καρτεραῖς πληγαῖς αὐτοὺς περιπίπτειν. — (Διοδώρ. Σικ. Β'. 50).

Περὶ τῆς Κίσεως.

23. Κουρσεύς τις ἐργαστήριον ἔχων ἐν Ῥώμῃ πρὸ τοῦ τεμένους, ὃ καλοῦσιν Ἑλλήνων ἀγορὰν, θαυμαστόν τι χροῖμα πολυφώνου κίττης ἔτρεφεν, ἢ ἀνθρώπου ῥήματα καὶ θηρείους φθόγγους ἀνταπεδίδου, καὶ ψόφους ὀργάνων, μηδενὸς ἀναγκάζοντος, ἀλλ' αὐτὴν ἐθίζουσα, φιλοτιμουμένη μηδὲν ἀρρήπτον ἀπολιπεῖν, μηδὲ ἀμίμητον. Ἐτυχε δὲ τις ἐκεῖ τῶν πλουσίων ἐκκομιζόμενος ὑπὸ σάλπιγγος

πολλαῖς, καὶ γενομένης, ὡσπερ εἶθε (1), κατὰ τὸν τόπον ἐπιστάσεως, εὐδοκιμοῦντες οἱ σαλπικταὶ καὶ κελυόμενοι, πολὺν χρόνον ἐνδιέτριψαν. Ἡ δὲ κίττα μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀφθογγος ἦν καὶ ἀναυδος. Τοῖς οὖν πρότερον αὐτῆς θαυμάζουσι τὴν φωνὴν, τότε θαῦμα μείζον ἢ σιωπὴ παρεῖχεν· ὑποψία δὲ φαρμάκων ἐπὶ τοῖς ὁμοτέχνους ἦσαν· οἱ δὲ πλείστοι τὰς σάλπιγγας εἰκαζον ἐκπλῆξαι τὴν ἀκοήν, τῇ δ' ἀκοῇ συγκατεσθῆσθαι τὴν φωνήν. Ἦν δὲ οὐδέτερα τούτων, ἀλλ' ἄσκησις, ὡς ἔοικεν ἀφνω γὰρ αὔθις ἀφῆκεν οὐδὲν τῶν συνήθων καὶ παλαιῶν μιμημάτων ἐκείνων, ἀλλὰ τὰ μέλη τῶν σαλπίγγων αὐταῖς περιόδῳ φθεγγομένη, καὶ μεταβολὰς πάσας διεξιούσα. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 973. Β. C.)

Περὶ τοῦ Κροκοδείλου.

24. Ὁ Κροκόδειλος ἐξ ἐλαχίστου γίνεται μέγιστος, ὡς ἂν ὠὰ μὲν τοῦ ζώου τίκτοντος τοῖς γυνεῖσι παραπλήσια, τοῦ δὲ γεννηθέντος αὐξομένου μέχρι πηγῶν ἑκκαίδεκα. Τὸ δὲ σῶμα θαυμαστῶς ὑπὸ τῆς φύσεως ὠχρῶται. Τὸ μὲν γὰρ δέρμα αὐτοῦ πᾶν σολιδωτόν ἐστι καὶ τῇ σκληρότητι διαφέρον, ὀδόντες δὲ ἐξ ἀμροτέρων τῶν μερῶν ὑπάρχουσι πολλοί, δύο δὲ οἱ χαυλιόδοντες, πολὺ τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων διαλλάττοντες. Σαρκοφαγεῖ δὲ οὐ μόνον ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζῶων τὰ προσπελάζοντα τῷ ποταμῷ. Πλῆθος δ' αὐτῶν ἀμύθητόν ἐστι κατὰ τὸν Νεῖλον καὶ τὰς παρακειμένας λίμνας, ὡς ἂν πολυγόνων τε ὄντων καὶ σπανίως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀναιρουμένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἐγγωρίων τοῖς πλείστοις νόμιμόν ἐστιν ὡς θεὸν σέβεσθαι τὸν κροκόδειλον· τοῖς δ' ἀλλοφύλοις ἀλυσιτελής ἐστὶν ἡ θήρα παντελῶς, οὐκ οὔσης ἐδωδύμου τῆς σαρκός. Ἀλλ' ὅμως τοῦ πλήθους τούτου φρομένου κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἡ φύσις κατεσκεύασε μέγα βοήθημα. Ὁ γὰρ καλούμενος Ἰγνεύμων, παραπλήσιος ὢν μικρῷ κυνί, περιέρχεται τὰ τῶν κροκοδείλων ὠὰ συντρίβων, τίκτοντος τοῦ ζώου παρὰ τὸν ποταμόν. — (Διοδώρ. Σικ. Α'. 35). — 25. Ὁ κροκόδει-

(1) Ἐπὶ ἐκφορῶν ἐγένετο συνήθως στάσις κατὰ τὰς ἀγοράς.

λος ἔχει ὀφθαλμούς μὲν ὕς, ὀδόντας δὲ μεγάλους καὶ χαυλιόδον-
τας κατὰ λόγον τοῦ σώματος· γλῶσσαν δὲ μόνον θηρίων οὐκ ἔφυ-
σεν· οὐδὲ τὴν κάτω κινεῖ γνάθον, ἀλλὰ τὴν ἄνω γνάθον προσάγει
τῇ κάτω· ἔχει δὲ ὄνυχας καρτεροῦς, καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρη-
κτον ἐπὶ τοῦ νώτου· τυρλὸν δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῇ αἰθρία ὄξυδερ-
κέστατον. — (Ἡρόδ. Β'. 68).

Περὶ τοῦ Ἐρμηέρον.

26. Περὶ τὸν Ὑπανιν ποταμὸν τὸν περὶ Βόσπορον τὸν Κιμμέ-
ριον, γίνεται ζῶον πετρωτὸν, τετράπουν. Ζῆ δὲ τοῦτο καὶ πέτε-
ται μέχρι δειλῆς καταφερομένου δὲ τοῦ ἡλίου, ἀπομακρίνεται,
καὶ ἅμα δυσμένῃ ἀποθνήσκει, βιοῦν ἡμέραν μίαν· διὸ καὶ καλεῖ-
ται Ἐρμήμερον. (Ἀριστοτ. Περὶ Ζ. Ἰστ. Ε'. ιθ'.)

Περὶ Μελισσῶν καὶ Χηρῶν.

27. Θούματος ἄζια τὰ τῶν Κρητικῶν μελισσῶν, καὶ τὰ τῶν
ἐν Κιλικίᾳ χηρῶν. Ἐκεῖναι μὲν γὰρ ἀνεμῶδες τι μέλλουσαι κάμ-
πτειν ἀκρωτήριον, ἐρματίζουσιν ἑαυτάς, ὑπὲρ τοῦ μὴ παραφέρε-
σθαι, μικροῖς λιθιδίοις. Οἱ δὲ χῆνες τοὺς ἀετοὺς δεδοικότες, ὅταν
υπερβάλλωσι τὸν Ταῦρον, εἰς τὸ στόμα λίθον εὐμεγέθη λαμβάνου-
σιν, οἷον ἐπιστομίζοντες αὐτῶν καὶ χαλινοῦντες τὸ φιλόφρονον καὶ
λάλον, ὅπως λάθωσι σιωπῇ παρελθόντες. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ.
967. Β.)

Περὶ τινῶν θαλασσίων ζώων.

28. Τῆς νάρκης ἡ δύναμις οὐ μόνον τοὺς θιγόντας αὐτῆς ἐκ-
πήγνυσι, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς σαγίνης βαρύτητα ναρκώδη ταῖς χερ-
σὶ τῶν ἀντιλαμβανομένων ἐμποιεῖ. Ἐνιοὶ δὲ ἱστοροῦσι, πείραν αὐ-
τῆς ἐπιπλέον λαμβάνοντες, ἂν ἐκπέσῃ ζῶσα, κατασκεδαννύντες
ὑδρὸς ἄνωθεν, αἰσθάνεσθαι τοῦ πάθους ἀνατρέχοντος ἐπὶ τὴν χει-
ρα, καὶ τὴν ἀρὴν ἀμβλύνοντος, ὡς εἶπκε, διὰ τοῦ ὕδατος τρεπο-

μένου και προπεπονθός (1).— 29. Ὁ πιννοτήρας ζῶων ἐστὶ καρ-
κινῶδες, καὶ τῆ πίννη σύνεστι, καὶ πυλωρεὶ τὴν κόγχην προκαθί-
μενος, ἐὼν ἀνεωγμένῃ καὶ διακεχρηυῖαν ἄχρι προσπέση τι τῶν
ἀλωσίμων αὐτοῖς ἰχθυοῖων τότε δὲ τὴν σάρκα τῆς πίννης δακὼν
παρσισῆλθεν ἢ δὲ συνέκλεισε τὴν κόγχην, καὶ κοινῶς τὴν ἄγραν
ἐντὸς ἔρκους γενομένην κατεσθίουσιν. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 978.
C. 980. B.)

Περὶ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τοῦ Κήτους.

30. Ὁ καλούμενος Ἡγεμὼν αἰεὶ σύνεστιν ἐνὶ τῶν μεγάλων κη-
τῶν, καὶ προνήχεται, τὸν δρόμον ἐπευθύνων, ὅπως οὐκ ἐνσχεθῆσε-
ται βράχεσιν, οὐδὲ εἰς τέναγος ἢ τινα πορθμὸν ἐμπεσεῖται δυσέ-
ξοδον. Ἐπεταὶ γὰρ αὐτῷ τὸ κῆτος, ὡσπερ αἶακι ναῦς, παραγόμε-
νον εὐπειθῶς· καὶ τῶν μὲν ἄλλων ὅ,τι ἂν παραλάβῃ τῷ χάσματι
ζῶων ἢ σκάφος ἢ λίθον, εὐθὺς διέφραται καὶ ἀπόλωλε, πᾶν ἐμ-
βεβουλισμένον· ἐκεῖνο δὲ γινώσκον ἀναλαμβάνει τῷ στόματι κα-
θάπερ ἄγκυραν ἐντὸς. Ἐγκαθεύδει γὰρ αὐτῷ, καὶ τὸ κῆτος ἔστι-
κεν ἀναπαυομένου καὶ ὀρμεῖ· προσελθόντος δὲ αὐθις ἐπακολουθεῖ,
μητε ἡμέρας, μητε νυκτὸς ἀπολειπόμενον, ἢ βέμβεται καὶ πλα-
νάται καὶ πολλὰ διεφάρη, καθάπερ ἀκυβέρνητα (2) πρὸς γῆν ἐ-
ξενεχθέντα. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 980. F.)

Περὶ τῆς θαλασσίου Χελώνης.

31. Θαυμαστὴ ἢ τῆς χελώνης περὶ τὴν γένεσιν καὶ σωτηρίαν
τῶν γεννωμένων ἐπιμέλεια. Τίττει μὲν γὰρ ἐκβαίνουσα τῆς θαλάτ-
της πλοσίον ἐπωάζειν δὲ μὴ δυναμένη, μηδὲ χερσεύειν πολὺν
χρόνον, ἐντίθησι τῇ ψάμμῳ τὰ ὠά, καὶ τὸ λειότατον ἐπαμᾶται τῆς
θινὸς αὐτοῖς καὶ μαλακώτατον ὅταν δὲ καταχῶσῃ καὶ ἀποκρύψῃ

(1) Τὸ ὕδωρ μεταβάλλει, φαίνεται, διὰ τῆς ἀφῆς τοῦ ἰχθύος τὴν ἑαυτοῦ
φύσιν καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ἰδιότητα ἐκείνου.

(2) Ὡς ἀκυβέρνητα—ὡς πλοῖα, τὰ ὁποῖα περιφέρονται χωρὶς κυβερνήτου.

βεβαίως, οἱ μὲν λέγουσι τοῖς ποσὶν ἀμύττειν καὶ καταστιζεῖν τὸν τόπον, εὐσημον ἑαυτῇ ποιῶσαν, οἱ δὲ, τὴν θήλειαν ὑπὸ τοῦ ἄρρενος τρεπομένην, τύπους ἰδίους καὶ σφραγίδας ἐναπολείπειν. Ὁ δὲ τούτου θαυμασιώτερόν ἐστιν, ἡμέραν ἐκφυλάττει τεσσαρακοστὴν (ἐν τσοκῦταις γὰρ ἐκπέττεται καὶ περιδρόγγυται τὰ ὠά) πρόσσεισι, καὶ γνωρίσασα τὸν ἑαυτῆς ἐκάστη θησαυρὸν, ὡς οὐδεὶς χρυσοῦ θήκην ἄνθρωπος (1), ἀσμένως ἀνοίγει καὶ προθύμως. (Πλουτάρχ. Τόμ. Β'. σελ. 982. Β.)

Περὶ τοῦ Μαγνήτου καὶ Νίτρου.

32. Ἡ λίθος, ἣν Εὐριπίδης μὲν μαγνήτιν ὠνόμασεν, οἱ δὲ πολλοὶ ἥρακλείαν, οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς δακτυλίους ἄγει τοὺς σιδηροῦς, ἀλλὰ καὶ δύνανται ἐντίθεσι τοῖς δακτυλίοις, ὥστε δύνασθαι ταῦτὸν τοῦτο ποιεῖν, ὅπερ ἡ λίθος, ἄλλους ἄγειν δακτυλίους ὡς ἐνίοτε ὀρθοῦς μακρὸς πᾶν σιδηρῶν δακτυλίων ἐξ ἀλλήλων ἔρριπται· πᾶσι δὲ τούτοις ἐξ ἐκείνης τῆς λίθου ἡ δύναμις ἀνίρτηται. — (Πλουτάρχ. Τόμ. Δ'. σελ. 186.) — 33. Ἐν τῇ Ἀσκανίᾳ λίμνῃ οὕτω νιπρωδὴς ἐστὶ τὸ ὕδωρ, ὥστε τὰ ἱμάτια οὐδενὸς ἐτέρου βύμματος προσδεῖσθαι καὶ πλείω χρόνον ἐν τῷ ὕδατι εἶσθαι τις, διαπίπτει. (Ἀριστοτ. Περὶ θαυμ. ἀκουσμ. κεφ. 54.)

(1) Μετὰ περισσοτέρας ἐπιθυμίας, προσοχῆς καὶ ἀκριβείας, ἡ ὄσση δεικνύει ὅστις ἐξετάζει καὶ ἀναγνωρίζει τὴν ἐπὶ ἀποτεθειμένων χρημάτων σφραγίδα ἢ ἄλλο τι σημεῖον.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ,

Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως,

ΛΟΓΟΙ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΛΟΓΟΣ Α΄.

(Ἐκ τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδόσεως. 4718, Τόμ. Β΄. σελ. 778—789.)

ἈΜΦΟΤΕΡΩΝ ἕνεκα προσήκει τοὺς τοῦ Θεοῦ θεράποντας μακαρί-
ζειν, καὶ θαυμάζειν, ὅτι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἐν ταῖς ἀγίαις
εἶχον εὐχαῖς, καὶ ὅτι γραφῇ φυλάττοντες τοὺς ὕμνους καὶ τὰς λα-
τρείας, ἃς τῷ Θεῷ σὺν χαρᾷ καὶ φόβῳ προσέφερον, καὶ εἰς ἡμᾶς
διέδωκαν τὸν ἑαυτῶν θησαυρόν· ἵνα πρὸς τὸν οἰκεῖον ζῆλον πᾶν
τὸ ἐπιγιγνόμενον ἐπισπάσασθαι δυνηθῶσι. Διαβαίνειν γὰρ προσήκει
τὸν τῶν διδασκάλων ἐπὶ τοὺς ὁμιλοῦντας τρόπον, καὶ τοὺς τῶν
προφητῶν μαθητὰς μιμητὰς προσήκει φαίνεσθαι τῆς ἐκεῖνων δικαιο-
σύνης· ἵνα πάντα τὸν χρόνον ταῖς προσευχαῖς, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ
λατρείᾳ καὶ μελέτῃ συζῶμεν. Τοῦτο ζῶν, τοῦτο ὑγίαν καὶ πλοῦ-
τον, τοῦτο πέρας ἀγαθῶν εἶναι νομίζοντες, τὸ προσεύχεσθαι τῷ
Θεῷ μετὰ καθαρᾶς καὶ ἀδιαφθόρου ψυχῆς. Ὡσπερ γὰρ τῷ σώμα-
τι φῶς ἥλιος, οὕτω τῇ ψυχῇ ἡ προσευχή. Εἰ οὖν τυρῶν ζῆμία
τὸ μὴ ὄραν τὸν ἥλιον, πόση ζῆμία χριστιανῷ τὸ μὴ προσεύχε-
σθαι συνεχῶς, καὶ διὰ τῆς εὐχῆς τὸ τοῦ Χριστοῦ φῶς εἰς τὴν ψυ-
χὴν εἰσάγειν; Καὶ τοι τίς οὐκ ἂν ἐκπλαγεῖν καὶ θαυμάσειε τὴν
τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, ἣν εἰς ἡμᾶς ἐπιδείκνυται, τοσαύτην τι-
μὴν ἀνθρώποις χαρίζομενος, ὡς καὶ προσευχῆς ἀξιῶσαι, καὶ ὁμι-
λίας τῆς ἑαυτοῦ; Θεῷ γὰρ ἀληθῶς λαλοῦμεν τῷ καιρῷ τῆς προ-
σευχῆς, δι' ἧς καὶ τοῖς ἀγγέλοις συναπτόμεθα, καὶ τὴν πρὸς τὰ
ἄλογα κοινωνίαν πολὺ φαινόμεθα διαφρούγοντες. Ἀγγέλων γὰρ ἔρ-
γον ἡ προσευχή, ὑπεράφουσα καὶ τὴν ἐκεῖνων ἀξίαν· εἴπερ κρεῖτ-

τόν ἐστι τῆς ἀγγέλων ἀξίας τῷ Θεῷ διαλέγεσθαι. Ἄλλ' ὅμως ὅτι γε κρεῖττόν ἐστιν, αὐτοὶ διδάσκουσιν ἡμᾶς, σὺν πολλῶ μὲν φόβῳ τὰς εὐχὰς προσφέροντες, παρέχοντες δὲ ἡμῖν εἰδέναι καὶ μανθάνειν, ὅτι προσήκει τῷ Θεῷ προσιόντας σὺν χαρᾷ καὶ φόβῳ τοῦτο ποιεῖν φόβῳ μὲν, δεδουκότες μὴ τῆς προσευχῆς ἀνάξιοι φανῶμεν, χαρᾶς δὲ μεσοῦς γινομένους ἐπὶ τῷ μεγέθει τῆς τιμῆς, ὅτι τοσαύτης καὶ τοιαύτης προνοίας τὸ θνητὸν ἤξιώθη γένος, ὡς καὶ θείας ἀπολαύειν ὁμιλίας συνεχῶς, δι' ἧς καὶ τὸ (1) θνητοὶ εἶναι καὶ πρόσκαιροι διαφεύγομεν, φύσει μὲν ὄντες θνητοὶ, τῇ δὲ πρὸς Θεὸν ὁμιλίᾳ πρὸς ἀθάνατον ζωὴν μεταβαίνοντες. Ἀνάγκη γὰρ τὸν ὁμιλοῦντα Θεῷ, κρεῖττονα γενέσθαι θανάτου καὶ πάσης διασφορᾶς. Καὶ ὡσπερ ἀνάγκη πᾶσα, τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος τὸν ἀπολαύοντα διαφεύγειν τὸ σκότος, οὕτως ἀνάγκη πᾶσα τὸν θείας ὁμιλίας ἀπολαύοντα, μικεῖτι εἶναι θνητόν· αὐτὸ γὰρ τὸ τῆς τιμῆς μέγεθος πρὸς ἀθανάσιαν ἡμᾶς μεθίστησιν. Εἰ γὰρ τοὺς βασιλεῖς διαλεγόμενους, καὶ τῆς παρ' ἐκείνου τιμῆς ἀπολαύοντας, ἀμήχανον εἶναι πένητας, πολλῶ μᾶλλον ἀδύνατον τοὺς τῷ Θεῷ προσευχομένους καὶ λαλοῦντας, θνητὰς ἔχειν ψυχὰς. Θάνατος γὰρ ψυχῆς, ἀσέβεια καὶ βίος παράνομος· οὐκοῦν καὶ ζωὴ ψυχῆς ἢ τοῦ Θεοῦ λατρεία, καὶ βίος ὁ ταύτῃ πρέπων· βίον δὲ ὅσιον, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ πρέποντα, προσευχὴ συνάγει, καὶ θησαυρίζει θαυμαστῶς ταῖς ἡμετέροις ψυχαῖς. Εἴτε γὰρ παρθενίας τις ἐραστῆς, εἴτε τὴν ἐν γάμῳ σωφροσύνην τιμᾶν ἐσπουδακῶς, εἴτε κρατεῖν ὀργῆς καὶ πράοτητι συζῆν, εἴτε φθόνου καθαρεύειν, εἴτε ἄλλο τι τῶν προσκόντων ποιεῖν, προσευχῆς ἡγουμένης καὶ προλεαινούσης τὴν τοιαύτην ὁδὸν τοῦ βίου, εὐχερῆ τε καὶ ῥαδίον ἔξει τὸν τῆς εὐσεβείας δρόμον· οὐ γὰρ ἐστίν, οὐκ ἔστι, τοὺς αἰτοῦντας παρὰ τοῦ Θεοῦ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ πράοτητα καὶ χρηστότητα, μὴ τυγχάνειν τῆς εὐχῆς· « Αἰτεῖτε γὰρ, φησὶ, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· » ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε· κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ καίτων λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται (2). » Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν· « Τίς ἐστίν, φησὶν, ἐξ ὑμῶν, ὃν

(1) Ἡ προσθήκη τὸ, ἐκ τῆς ἐν Ἐτώνῃ ἐκδόσεως. 1612. Τόμ. σ', σελ. 756.

(2) Ματθ. Ζ', 7.

»ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ ἐὰν
 »ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄριον ἐπιδώσει αὐτῷ; Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄν-
 »τες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ
 »μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰ-
 »τούσι αὐτόν (1); » Τοιούτοις μὲν λόγοις καὶ τοιαύταις ἐλπίσιν
 ἐπὶ προσευχὴν παρεκάλεισεν ἡμᾶς ὁ τῶν ὅλων Κύριος· ἡμᾶς δὲ προ-
 σήκει τῷ Θεῷ πειθουμένους αἰεὶ ζῆν ἐν ὑμνοῖς καὶ προσευχαῖς, ἀ-
 κριβεστέρον τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας ἐχομένους, ἢ τῆς ἑαυτῶν ψυ-
 χῆς. Οὕτω γὰρ ἡμῖν ὑπάρξειε ζῆν αἰεὶ τὴν πρέπουσαν ἀνθρώποις
 ζωὴν. "Ὅστις γὰρ οὐ προσεύχεται τῷ Θεῷ, οὐδὲ θείας ὁμιλίας
 ἀπολαύειν ἐπιθυμεῖ συνεχῶς, νεκρὸς ἐστὶ καὶ ἄψυχος, καὶ οὐ με-
 τέχει τοῦ φρονεῖν. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο μέγιστον ἀφροσύνης σημεῖον,
 τὸ μὴ ἐπίστασθαι τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς, μηδὲ ἐρᾶν προσευχῆς, μη-
 δὲ θάνατον ἡγεῖσθαι ψυχῆς τὸ μὴ προσκυνεῖν τῷ Θεῷ. "Ὡσπερ
 γὰρ τὸ σῶμα τοῦτο τὸ ἡμέτερον, ψυχῆς μὴ παρούσης, νεκρὸν ἐστὶ
 καὶ δυσώδης, οὕτω ψυχὴ μὴ κινουσα ἑαυτὴν εἰς προσευχὴν, νεκρά
 ἐστὶ, καὶ ἀθλία, καὶ δυσώδης. Ἄλλὰ μὴν ὅτι γε θανάτου παντὸς
 πικρότερον ἡγεῖσθαι προσήκει, στερηθῆναι προσευχῆς, διδάσκει κα-
 λῶς ἡμᾶς Δανιὴλ ὁ μέγας προσήτης, μᾶλλον ἐλόμενος ἀποθανεῖν,
 ἢ τρεῖς ἡμέρας μόνος στερηθῆναι προσευχῆς. Οὐ γὰρ ἀσεβῆσαι τού-
 τῳ προσέταξεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρας μόνον
 σκοπούμενος εὔρειν. "Ἄνευ γὰρ τῆς θείας βροπῆς οὐκ ἂν τι τῶν ἀγα-
 θῶν εἰς τὰς ἡμετέρας ἔλθοι ψυχᾶς. Θεοῦ δὲ βροπὴ συνεφέπτεται
 τῶν πόνων ἡμῖν, καὶ τούτους ἐπικουρίζει καλῶς, ἂν ἰδῆ προσευ-
 χὴν ἀγαπῶντας, καὶ συνεχῶς τοῦ Θεοῦ δεομένους, καὶ πάντα ἐκεί-
 θεν τὰ ἀγαθὰ καταβῆσθαι προσδοκῶντας. "Ὅταν οὖν ἴδω τινὰ
 μὴ φιλοῦντα προσευχὴν, μηδὲ θερμὸν ἔρωτα ταύτης ἔχοντα καὶ
 σφοδρὸν, ἤδη μοι οὗτος δῆλός ἐστιν ὡς οὐδὲν γενναῖον ἐν τῇ ψυ-
 χῇ κέκταται. "Ὅταν δὲ ἴδω τινὰ τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας ἀκορέ-
 στως ἐχόμενον, καὶ τὸ μὴ προσεύχεσθαι συνεχῶς ἐν ταῖς μεγίσταις
 ἀριθμοῦντα ζημίαις, τεκμαίρομαι τὸν τοιοῦτον πάσης ἀρετῆς ἀ-
 σκητὴν εἶναι βέβαιον, καὶ τοῦ Θεοῦ κῆν. Εἰ γὰρ «στολισμὸς ἀν-

(1) Λουκ. ΙΑ', 9 κ' ἐπέμ.

»δρός, καὶ βῆμα ποδός, καὶ γέλωσ ὀδόντων ἀναγγέλλει τὰ περὶ
 »αὐτοῦ (2)» κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα, πολλῶ μᾶλλον εὐχὴ καὶ
 ἡ λατρεία Θεοῦ σημεῖόν ἐστι δικαιοσύνης ἀπάσης, στολή τις οὔσα
 πνευματικὴ καὶ θεία, πολλὴν εὐμορφίαν καὶ κάλλος καταχέουσα
 ταῖς ἡμετέραις διανοίαις, τὸν ἐκάστου ρυθμίζουσα βίον, οὐκ ἐῴσα
 φαῦλον οὐδὲν, οὐδὲ ἄτοπον τῆς διανοίας κρατεῖν, αἰδεῖσθαι πει-
 θουσα τὸν Θεὸν καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ τιμὴν, πᾶσαν τοῦ πονηροῦ γοη-
 τείαν ἀποπέμπεσθαι παιδεύουσα, τοὺς αἰσχροὺς καὶ ἀτόπους ἐξε-
 λαίνουσα λογισμοὺς, ἐν ὑπεροφίᾳ τῆς ἡδονῆς καθιστῶσα τὴν ἐκά-
 στου ψυχὴν. Αὕτη γὰρ ἡ ὑπερηφανία μόνη πρέπει τοῖς τὸν Χρι-
 στὸν σεβομένοις, τὸ μηδενὶ δουλεύειν αἰσχρῶ, ἀλλὰ τηρεῖν ἐν ἐ-
 λευθερίᾳ τὴν ψυχὴν, καὶ βίῳ κεκαθαρμένῳ. Ὅτι μὲν οὖν παντε-
 λῶς ἀμάρτανον ἄνευ προσευχῆς ἀρετῆ συζῆν, καὶ μετὰ ταύτης πο-
 ρεῦεσθαι τὸν βίον, οἶμαι δῆλον ἅπασιν εἶναι. Πῶς γὰρ ἂν τις ἀ-
 ρετὴν ἀσκῆσει μὴ προσίων καὶ προσπίπτων συνεχῶς τῷ ταύτης
 χορηγῶ καὶ δοτῆρι; Πῶς δὲ ἂν τις ἐπιθυμήσειεν εἶναι σώφρων,
 καὶ δίκαιος, μὴ ὀμιλῶν ἡδέως τῷ ταῦτά τε καὶ πλείω τούτων
 ἀπαιτοῦντι παρ' ἡμῶν; Βούλομαι δὲ ἐπιδειῖξαι διὰ βραχέων, ὅτι
 καὶ ἀμαρτημάτων γέμοντας αἱ προσευχαὶ λάβωσιν ἡμᾶς, ταχέως
 ἀποκαθαίρουσι. Καὶ τοι τί μείζον γένοιν' ἂν προσευχῆς, ἢ θειοτέ-
 ρον, ὅταν ἀλεξιφάρμακον φανῇ τι οὔσα τοῖς τὰς ψυχὰς νοσοῦσιν;
 Οὐκοῦν πρῶτοι Νινευίται φαίνονται διὰ προσευχῆς ἀναλυσάμενοι
 τὰς πολλὰς πρὸς Θεὸν ἀμαρτίας (1). Ἄμα τε γὰρ ἔλαβεν αὐτοὺς
 ἡ προσευχὴ, καὶ δίκαιος ἐποίησε· καὶ πόλιν εἰθισμένην ἀκολασίᾳ
 καὶ πονηρίᾳ καὶ παρανόμῳ βίῳ συζῆν, ἐπανώρθωσεν ὀξέως, πα-
 λαιᾶς συνηθείας μείζον ἰσχύσασα, τῶν οὐρανίων νόμων πλήρη πε-
 ποιικυῖα τὴν πόλιν, συνεφελομένη μεθ' ἑαυτῆς καὶ σωφροσύνην,
 καὶ φιλανθρωπίαν, καὶ πραύτητα, καὶ πρόνοιαν πτωχῶν. Οὐ γὰρ
 ἀνέχεται χωρὶς τούτων ἐνδιατᾶσθαι ψυχῇ· ἀλλ' εἰς ἣν ἂν οἰκήσῃ
 διάνοιαν, πλήρη ποιεῖ δικαιοσύνης πάσης, παιδοτριβοῦσα πρὸς ἀ-
 ρετὴν, καὶ κακίαν ἐξορίζουσα. Καὶ δὴ καὶ τότε εἴ τις εἰσῆλθεν εἰς

(2) Σοφ. Σειράχ. 10', 30.

(1) Ἰων. Γ', 3-10.

Νινευῆ τὴν πόλιν, πρότερον αὐτὴν ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, οὐκ ἂν ἐπέγνω τὴν πόλιν· οὕτως ἐξείρνης ἀπὸ τοῦ φαυλοτέρου βίου πρὸς εὐσέβειαν μετεπήδησεν. Ὡσπερ γὰρ γυναίκα πτωχὴν, βάρβαρα φέρουσαν, μετὰ ταῦτά τις χρυσοῖς ἱματίοις κεκοσμημένην ἰδὼν, οὐκ ἂν ἐπιγνοίη τὸ γύναιον· οὕτως ὁ τὴν πόλιν ἐκείνην εἰδὼς πτωχεύουσαν πρότερον καὶ τῶν πνευματικῶν ἔρημον οὖσαν θησαυρῶν, ἠγνόησεν ἂν ἦτις εἴη πόλις, ἦν τοσοῦτον ἴσχυσεν εὐχὴ μεταβαλοῦσα, καὶ τρόπον καὶ βίον πρὸς ἀρετὴν ἐπαναγαγεῖν. Καὶ γυνὴ δέ τις ἐν ἀκολασίᾳ καὶ πορνείᾳ πάντα βεβιωκυῖα τὸν χρόνον, ἅμα τε προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, καὶ σωτηρίας ἔτυχεν. Οὐ τοίνυν ἀποκαθαίρει μόνον ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ κινδύνους ἀποκρούεται μεγάλους. Ὁ γέ τοι βασιλεὺς ἡμοῦ τε καὶ προσφῆτης, ὁ θαυμάσιος Δαυὶδ, τοὺς πολλοὺς καὶ χαλεποὺς πολέμους τῆ προσευχῆ διέφυγε, τοῦτο μόνον τὸ ὄπλον τῆς στρατιᾶς προβαλλόμενος, καὶ παρέχων τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις καθ' ἰσχυρίαν καὶ ἀδείαν ἀπολαύειν τῆς νίκης. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι βασιλεῖς, ἐν τῇ τῶν στρατηγῶν ἐμπειρίᾳ, καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τοξόταις καὶ ὀπλίταις καὶ ἵππευσι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας εἶχον· ὁ δὲ μέγας Δαυὶδ ταῖς ἀγίαις εὐχαῖς τὴν στρατιάν ἐτείχιζεν, οὐ βλέπων εἰς ὄφρῶν στρατηγῶν, καὶ ταξιαρχῶν, καὶ ἱπάρχων, οὐδὲ χρήματα συλλέγων, οὐδὲ ὄπλα κατασκευάζων, ἀλλὰ τὴν θείαν πανοπλίαν ἐξ οὐρανοῦ καταφέρων. Πάνοπλία γὰρ ὡς ἀληθῶς οὐράνιος, ἡ θεία προσευχή· καὶ μόνη δύναται φυλάττειν βεβαίως τοὺς δεδωκότας ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ. Τὴν μὲν γὰρ ὀπλιτῶν ἰσχύν τε καὶ ἐπιστήμην, καὶ τοξοτῶν ἐμπειρίαν, καὶ προδοσίαν, πολλάκις ἀποφαίνει (1) μάταιον καὶ βλέμματα πολεμικὰ, καὶ ἀντιπάλων εὐψυχία, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τοῦτοις· προσευχὴ δὲ ἄμαχον ὄπλον, καὶ ἀσφαλὲς φυλακτήριον, ὁμοίως μὲν στρατιώτῃ ἓνα, ὁμοίως δὲ πολλὰς ἀποκρουμένη μυριάδας. Ἐπεὶ καὶ Δαυὶδ ὁ θαυμάσιος τὸν Γολιάθ ἐκείνον, ὥσπερ δαιμόνα τινα φοβερὸν ἐπερχόμενον, οὐχ ὄπλοις οὐδὲ ξίφεσιν, ἀλλ' εὐχαῖς κατήνεγκεν (2). Οὕτως ἰσχυρὸν μὲν βασιλεῦσιν ἐν μάχαις ὄπλον ἢ προσευχὴ, ἰσχυ-

(1) Ἀποφαίνει, ἐκ τῆς ἐν Ἐτώνῃ ἐκδόσεως, ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ κειμένῳ ὁποφάνει. — (2) Α'. Βασιλ. ΙΖ', 45 κ' ἐπέμ.

ρὸν δὲ καὶ ἡμῖν πρὸς δαίμονας. Οὕτω καὶ ὁ βασιλεὺς Ἐξεκίας περιγίνεται τῷ πολέμῳ τῶν Περσῶν, στρατιᾶν μὲν οὐχ ὀπίσθας, εὐχὰς δὲ μόνας ἀντιστήσας τῷ πλῆθει τῶν ἀντιπάλων (1). Οὕτω καὶ θάνατον διέρυγε, μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαθείας τῷ Θεῷ προσπεσῶν, καὶ ἡ προσευχὴ μόνη δέδωκεν ἀναβιῶναι τῷ βασιλεῖ (2). Καὶ μὲν γε ὅτι ψυχὴν ἡμαρτηκυῖαν ἡ προσευχὴ ῥαδίως ἀποκαθαίρει, διδάσκει ἡμᾶς ὁ τελώνης, δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ τυχεῖν ἀφέσεως, καὶ τυγῶν (3). διδάσκει δὲ καὶ ὁ λεπρὸς, ἅμα τε προσπεσῶν τῷ Θεῷ, καὶ καθαρθεὶς εὐθέως (4). Εἰ δὲ σῶμα διεσθαρμένον ὁ Θεὸς ὀξέως ἰάσατο, πολλῷ μᾶλλον ψυχὴν νενοσηκυῖαν θεραπεύσει φιλανθρώπως· ὅσω γὰρ τιμιωτέρα τοῦ σώματος ἡ ψυχὴ, τοσούτω μᾶλλον εἰκὸς περὶ ταύτην πλείονα σπουδὴν ἐπιδείκνυσθαι τὸν Θεόν. Καὶ μυρία ἂν τις ἔχοι λέγειν καὶ παλαιὰ καὶ καινὰ, εἰ πάντας ἐξκριθμεῖσθαι βούλοιο τοὺς διὰ προσευχῆς σεσωσμένους. Ἴσως δὲ τις τῶν ῥαθυμοτέρων, καὶ οὐκ ἐθελόντων ἐπιμελῶς προσεῦχέσθαι, καὶ σπουδαίως, ἐκεῖνα τὰ ῥήματα ρῆσειεν ἂν εἰρηκέναι τὸν Θεόν, ὡς «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς (5).» Ἐγὼ δὲ εἰ μόνην ἐξαρκεῖν πρὸς τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τὴν προσευχὴν ἐνόμιζον, εἰκότως ἂν τις τούτοις ἐκέχρητο τοῖς λόγοις· ἐπεὶ δὲ κεφάλαιον εἶναι ἀγαθῶν τὴν προσευχὴν φημί, καὶ κρηπίδα, καὶ ῥίζαν τοῦ λυσιτελοῦντος βίου, μηδεὶς ἐπὶ προσφάσει ῥαθυμίας ἐκεῖνοις κερήσθω τοῖς λόγοις. Οὐδὲ γὰρ σωφροσύνη μόνη δύναται σώζειν ἄνευ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, οὐδὲ πρόνοια πτωχῶν, οὐδὲ χρηστότης, οὐδὲ ἄλλο τι τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ δεῖ πάντα συνδραμεῖν εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς· προσευχὴ δὲ ὡσπερ ῥίζα καὶ κρηπίς ὑπόκειται. Καὶ ὡσπερ πλοῖον καὶ οἰκίαν τὰ κάτωθεν ἰσχυρὰ ποιεῖ καὶ συνέχει, οὕτω τὸν ἡμέτερον βίον αἱ προσευχαὶ συγκρατοῦσιν· ἄνευ δὲ ταύτης οὐδὲν ἂν ἡμῖν ἀγαθὸν οὐδὲ σωτήριον γένοιτο. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἐγκεῖται συνεχῶς ἡμῖν διακελευόμενος,

(1) Δ΄. Βασιλ. ΙΘ', 4 κ' ἐπέμ. — (2) Ἡσαΐ. ΛΖ', 15 κ' ἐπ.

(3) Λουκ. ΙΗ', 13 κ' ἐπ. — (4) Αὐτόθ. 38, 39.

(5) Ματθ. Ζ', 21.

καὶ λέγων, «Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν πνεύματι» (1)» καὶ ἀλλαχού, «Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, φησὶν, ἐν παντὶ εὐχαριστοῦντες· τοῦτο γὰρ ἐστὶ θέλημα Θεοῦ (2)» καὶ ἐτέρωθι πάλιν, «Προσεύχεσθε ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες, ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει (3).» Οὕτω πολλάκις καὶ θείαις φωναῖς ἐπὶ προσευχῇ ἡμᾶς καλεῖ συνεχῶς ὁ τῶν Ἀποστόλων ἡγεμῶν. Προσθῆκει τοίνυν ὑπ' ἐκείνου παιδευμένους μετὰ προσευχῆς πορεύεσθαι τὸν βίον καὶ ταύτῃ συνεχῶς τὴν διάνοιαν ἀρθεῖν· χρῆζομεν γὰρ οἱ πάντες ἄνθρωποι ταύτης οὐχ ἥπτον, ἢ τὰ δένδρα τῶν ὑδάτων. Οὕτε γὰρ ἐκείνα δύνανται ἐκφέρειν τοὺς καρπούς, μὴ πίνοντα διὰ τῶν ῥιζῶν, οὔτε ἡμεῖς πολυτιμήτοις καρποῖς τῆς εὐσεβείας δυνησόμεθα βρῦειν μὴ προσευχαῖς ἀρδόμενοι. Δι' ὅπερ χορὴ καὶ τῆς κλίνης ἀπανισταμένους εὐθύνειν αἰεὶ τὸν ἥλιον τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ, καὶ τραπέζης ἀπτομένους, καὶ καθεύδειν μέλλοντας· μᾶλλον δὲ καὶ καθ' ἑκάστην ὥραν, μίαν εὐχὴν τῷ Θεῷ προσφέροντας, ἴσον τῇ ἡμέρᾳ δρόμον τρέχοντας. Ἐν δέ γε τῇ τοῦ χειμῶνος ὥρᾳ, καὶ τῆς νυκτὸς τὸ πλεῖστον μέρος εἰς προσευχὰς ἀναλίσκοντας, καὶ τὰ γόνατα κάμπτοντας σὺν πολλῷ τῷ φόβῳ τῇ δεήσει προσέχοντας, μακαρίζοντας ἑαυτοὺς ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ. Εἰπέ μοι πῶς ὄψει τὸν ἥλιον, μὴ προσκυνήσας τὸν πέμποντα τοῖς σοῖς ὀφθαλμοῖς γλυκύτατον φῶς; Πῶς ἀπολαύσεις τραπέζης, μὴ προσκυνήσας τὸν τοσοῦτων ἀγαθῶν δοτῆρα καὶ χορηγόν; Μετὰ ποίας ἐλπίδος ἐπὶ τὸν τῆς νυκτὸς ἤξεις καιρόν; Ποίους προσδοκᾷς ὀνειράσιν ὀμιλεῖσαι, μὴ τειγίσας σαυτὸν προσευχαῖς, ἀλλ' ἀφύλακτος ἐπὶ τὸν ὕπνον ἐλθῶν; εὐκαταφρόνητος καὶ εὐάλωτος τοῖς πονηροτάτοις δαίμοσιν ἔσῃ, οἱ (4) περιέρχονται συνεχῶς καιροφυλακτοῦντες ἡμᾶς, τίνα λαβόντες γυμνὸν προσευχῆς ἀναρπάσκειν ὀξέως. Ἄν μὲν οὖν ἴδωσιν ἡμᾶς περραγμένους ταῖς προσευχαῖς, ἀποπηδῶσιν εὐθέως, ὥσπερ λησταὶ καὶ κλοῦργοι, πρὸς τῇ κεφαλῇ τοῦ στρατιώτου ζῆφος ὀρώντες κρομάμενον. Ἄν δ' ἄρα συμβῇ τίνα γυμνὸν εἶναι προσευχῆς, οὗτος ἀνάσπαστος

(1) Κολλοσ. Δ', 2. — (2) Α'. Θεσσαλ. Ε', 17, 18. — (3) Ἐφεσ. γ', 18.

(4) Οἱ ἢ προσθήκη ἐκ τῆς ἐν Ἐτόνῃ ἐκδόστ.

ὑπὸ τῶν δαιμόνων φέρεται, εἰς ἀμαρτίας ὠθούμενος καὶ συμφορὰς καὶ κακία. Ταῦτα δεῖ πάντα φοβούμενους ἡμᾶς, προσευχαῖς καὶ ὕμνοις ἀεὶ τειγίξιν ἑαυτούς, ἵνα πάντας ὁ Θεὸς ἐλεήσας, ἀξίους ἀπεργάσκηται τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας, διὰ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΛΟΓΟΣ Β΄.

“ὍΤΙ μὲν παντὸς ἀγαθοῦ κεφάλαιόν ἐστιν ἡ προσευχή, καὶ σωτηρίας καὶ ζωῆς αἰωνίου πρόξενος, ἀγνοεῖ τῶν ἀπάντων οὐδεὶς ἀναγκαῖον δὲ ὅμως τὰ κατὰ δύναμιν λέγειν περὶ τοῦ πράγματος, ἵνα τοὺς μὲν εἰωθότας ζῆν ἐν προσευχαῖς, καὶ τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ προσέχῃν ἐπιμελῶς, σπουδαιότερους ὁ λόγος ἀπεργάσκηται οἱ δὲ ῥαθυμότερον βεβιωκότας, καὶ προσευχῆς ἔρημον τὴν ψυχὴν ἀφέντες, τὴν τε τοῦ παρελθόντος χρόνου ζημίαν μάθωσι, καὶ μὴ προσαποστερήσωσιν ἑαυτοὺς τῆς σωτηρίας τὸ λειπόμενον τοῦ βίου μέρος. Εὐθύς τοίνυν ἐκεῖνο μέγιστον περὶ εὐχῆς εἰπεῖν ἔχομεν, ὅτι πᾶς προσευχόμενος τῷ Θεῷ διαλέγεται. “Ὅσον δὲ ἐστὶν ἀνθρωπῶν ὄντα τῷ Θεῷ λαλεῖν, ἀγνοεῖ μὲν οὐδεὶς παραστήσαι δὲ λόγῳ τὴν (1) τιμὴν οὐκ ἂν τις δυναθῆι. Αὐτὴ γὰρ ἡ τιμὴ καὶ τὴν τῶν ἀγγέλων ὑπερβαίνει μεγαλοπρέπειαν ἢ καλῶς ἐκεῖνοι ἐπιστάμενοι, πάντες φαίνονται πού παρὰ τοῖς (2) Προφήταις σὺν πολλῶ τῷ φόβῳ τοὺς ὕμνους καὶ τὰς λατρείας τῷ δεσπότῃ προσάγοντες, καλύπτοντες μὲν καὶ πρόσωπα καὶ τοὺς πόδας ὑπὸ πολλῆς εὐλαθείας, τῇ δὲ πτήσῃ, καὶ τῷ μὴ δύνασθαι μένειν ἐν ἡσυχίᾳ, τὸν πολὺν ἐνδεικνύμενοι φόβον. παιδεύοντες, οἶμαι, καὶ ἡμᾶς ἐπιλανθάνεσθαι μὲν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν καιρῷ προσευχῆς, τῇ δὲ προθυμίᾳ καὶ τῷ φόβῳ συνε-

(1) Τὴν ἢ προσθήκη ἐκ τῆς ἐν Ἑτώνη ἐκδόσ. Τόμ. σ', σελ. 758.

(2) Τοῖς, αὐτόθ.

χομένους, μηδὲν τῶν παρόντων ὄρειν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων ἐστάναι νομίζειν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνοις λατρείαν ἐπιτελεῖν. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα πολὺ κεχωρισμένα τὰ τε ἐκείνων καὶ τὰ ἡμέτερα, καὶ φύσις, καὶ διαίτα, καὶ σοφία, καὶ σύνεσις καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις προσευχῆς δὲ κοινὸν ἔργον ἀγγέλων ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπων· καὶ οὐκ ἔστι μέσον οὐδὲν ἐκατέρας φύσεως, τὰ γε εἰς προσευχὴν. Αὕτη σε χωρίζει τῶν ἀλόγων, αὕτη συνάπτει τοῖς ἀγγέλοις· ταχέως δὲ τις εἰς τὴν ἐκείνων μεταστῆσεται πολιτείαν, καὶ βίον, καὶ διαίταν, καὶ τιμὴν, καὶ εὐγένειαν, καὶ σοφίαν, καὶ σύνεσιν, πάντα τὸν βίον ἐν προσευχαίᾳ, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ σπουδάζων ἐσχολακῆναι. Τί γὰρ ἂν ὀσιώτερον γένοιτο τῶν ὁμιλούντων Θεῷ; τί δὲ δικαιοτέρον; τί δὲ κοσμιώτερον; τί δὲ σοφώτερον; Εἰ γὰρ οἱ σοφοὶ ἀνδράσι λαλοῦντες, ὑπὸ τῆς συνεχοῦς ὁμιλίας εἰς ὁμοιότητα τῆς ἐκείνων φρονήσεως καθίστανται ταχέως, τί προσήκει λέγειν περὶ τῶν λαλούντων Θεῷ, καὶ προσευχομένων; Ὅσως μὲν σοφίας, ὅσως δὲ ἀρετῆς, καὶ συνέσεως, καὶ καλοκάγαθίας, καὶ σωφροσύνης, καὶ τρόπων ἐπεικειῶς ἀναπλήρῃσιν αὐτοὺς ἢ προσευχὴ καὶ ἢ δέησις. Ὡστε οὐκ ἂν τις ἀμάρτοι, πάσης ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης ἀφορμὴν εἶναι τὴν προσευχὴν ἀποραινόμενος, καὶ μηδὲν δύνασθαι τῶν συντελούντων εἰς εὐσέδειαν εἰσελθεῖν εἰς ψυχὴν, προσευχῆς καὶ δεήσεως ἔρημον. Ἄλλ' ὡσπερ ἀτείχιστος πόλις ῥαδίως ἂν ὑπὸ τοῖς πολεμίῳ γένοιτο, κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, οὕτω δὴ καὶ ψυχὴν μὴ τετειχησμένην προσευχαίᾳ, ῥαδίως ὁ διάβολος ὑπ' ἑαυτὸν ποιεῖται, καὶ πάσης ἀμαρτίας εὐχερῶς ἀναπλήρῃσιν. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅταν ἴδῃ ψυχὴν περραγμένην προσευχαίᾳ, οὐ τολμᾷ γενέσθαι πλησίον, δεδαικώς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δύναμιν ἣν αἱ προσευχαὶ παρέχουσι, μᾶλλον τρέφουσαι τὴν ψυχὴν, ἢ τὰ σώματα σίτος· ἔπειτα οἱ προσευχόμενοι σπουδαίως, οὐχ ὑπομένουσιν οὐδὲν παθεῖν τῆς προσευχῆς ἀνάξιον· ἀλλ' αἰσχυρόμενοι τὸν Θεόν, ᾧ διελέθησαν ἄρτι, πᾶσαν ἀπωθοῦνται ταχέως τοῦ πονηροῦ μηχανῆν, ἐνθυμούμενοι παρ' ἑαυτοῖς ὅσον ἐστὶ κακὸν, ἄρτι τῷ Θεῷ λαλήσαντα καὶ δεηθέντα περὶ σωφροσύνης καὶ ὀσιότητος, εὐθὺς ἐπὶ τὸν διάβολον μεταστῆναι, καὶ παραδέξασθαι τῇ ψυχῇ τὰς αἰσχρὰς ἡδονὰς, καὶ δοῦναι τῷ διαβόλῳ πάροδον ἐπὶ τὴν διά-

νοϊαν, ἣν ἄρτι Θεὸς ἐπεσκέψατο, καὶ συγχωρῆσαι τοῖς δαίμοσιν ἐμ-
 θατεῦειν εἰς ψυχάς, ἐν αἷς ἡ τοῦ Πνεύματος χάρις πολλὴν ἐπε-
 δεῖξατο φιλανθρωπίαν καὶ πρόνοιαν. Καὶ ὅπως, ἄκουσον. Ἀμήχανον
 ἀνθρώπων δυνήθηναι θείαν ἐνεργεῖν ὁμιλίαν ἄνευ τῆς ἐνεργείας
 τοῦ Πνεύματος· ἀλλὰ δεῖ ταύτης παρούσης, καὶ συνεσταπτομένης
 τῶν ἀγίων ἀγώνων, οὕτως εἰσελθεῖν, καὶ κάμψαι γόνατα, καὶ δεκ-
 θῆναι, καὶ προσεῦξασθαι. Ἐπειδὴ γὰρ κρεῖττον ἢ κατὰ ἄνθρωπον
 λαλῆσαι Θεῷ, δεῖ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ἐλθούσαν εἰς ἡμᾶς ἐ-
 πιφύρωσαι, καὶ θαρρῦναι, καὶ διδάξαι τῆς τιμῆς τὸ μέγεθος. Ὅταν
 οὖν μάθῃς ὅτι καὶ Θεῷ λαλεῖς, καὶ πνεύματος ἐνεργεῖαι ἐδέξω,
 διαλέγεσθαι μέλλον, οὐδεμίαν δώσεις τῷ διαβόλῳ πάροδον ἐπὶ
 τὴν ψυχὴν τὴν ἡγιασμένην ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. Ὡσπερ γὰρ οἱ βα-
 σιλεῖ διαλεχθέντες, καὶ λόγων ἡμέρων καὶ τιμῆς ἀπολαύσαντες,
 οὐκ ἀξιοῦσιν ἐλθεῖν εἰς ὁμιλίαν τῶν προσαίτων καὶ ἀπεφόρμιμένων·
 οὕτως ὁ Θεῷ λαλήσας καὶ προσευξάμενος οὐκ ἂν ἀξιώσειε τοῦ πο-
 νηροῦ καὶ ἀσεβοῦς ὁμιλίαν παραδέξασθαι. Καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ
 δουλεύων ἠδοναίς, δαίμοσιν ὁμιλεῖ, καὶ τὴν ἐκείνων μανίαν ἐξή-
 λωσεν· ὡσπερ ὁ σωφρονῶν καὶ δικαιοσύνην ἀσκῶν ἀγγέλοις συν-
 δικαιοῦται καὶ τὴν ἐκείνων ζηλοῖ μεγαλοπρέπειαν. Δοκεῖ δέ μοι τις
 ἂν εἰπὼν, ὅτι νεῦρα τῆς ψυχῆς εἰσιν αἱ προσευχαί, τ' ἀληθὲς εἴ-
 πεῖν. Ὡσπερ γὰρ, οἶμαι, τὸ σῶμα διὰ τῶν νεύρων συνεχεται, καὶ
 τρέχει, καὶ ἰσταται, καὶ ζῆ, καὶ πέπηγεν· ἂν δὲ ταῦτά τις ἐκτέ-
 μη, πᾶσαν τὴν ἀρμονίαν διαλύει τοῦ σώματος· οὕτως αἱ ψυχαὶ
 διὰ τῶν ἀγίων προσευχῶν ἀρμόζονται, καὶ συνεστήκασιν, καὶ τὸν
 δρόμον τῆς εὐσεβείας τρέχουσιν εὐχερώς. Ἄν δὲ τῆς προσευχῆς
 ἀποστερήσῃς σαυτὸν, ταῦτόν ποιήσεις ὡσπερ ἂν εἰ τὸν ἰχθύν ἐκ τοῦ
 ὕδατος ἐξήγαγες. Ὡσπερ γὰρ ἐκείνῳ ζωὴ τὸ ὕδωρ, οὕτω σοι προ-
 σευχή· διὰ ταύτης ἔστιν, ὡσπερ δι' ὕδατος ἀναπτῆναι, καὶ τοὺς
 οὐρανούς ὑπερβῆναι, καὶ τοῦ Θεοῦ γενέσθαι πλησίον. Ἰκανὰ μὲν
 οὖν καὶ τὰ ῥηθέντα δεῖξαι τὴν ἰσχύϊν τῆς ἀγίας προσευχῆς· βέλ-
 τιον δὲ ἴσως ἐπὶ τὰς θείας ἐλθόντα γραφάς, ἐκ τῶν ἀποφάσεων τοῦ
 Χριστοῦ μαθεῖν τὸν πλοῦτον, ὃν αἱ προσευχαὶ θησαυρίζουσι τοῖς
 βουλομένοις ἐν αὐταῖς πάντα τὸν βίον σχολάζειν. «Ἐλεγε δὲ, φη-
 σί, καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεῦξασθαι.

»Κριτής τις ἦν ἐν τινι πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπόμενος. Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα, ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον. Μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ. Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, διὰ γε τὸ παρεῖχεν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς πτελὸς ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος. Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν πτῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, τῶν βοῶντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει (1).»

Μάθωμεν ἀδελφοί, τὴν κεκοιμημένην σοφίαν ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Πνεύματος, διερευνώμενοι κατὰ δύναμιν ἡμετέραν, οὐχ ὅση ἐστίν, ἀλλὰ ὅσον ἡμῖν ἐφικτόν. Οἱ μὲν ἐν τῇ θαλάττῃ ποιούμενοι τὸν βίον, ἐπ' αὐτὸν κατιόντες τὸν βυθόν, τοὺς πολυτιμώτους λίθους τοῖς ἐν τῇ γῆ κομίζουσιν ἡμεῖς δὲ τὸ πέλμα γος τῶν θείων γραφῶν ἱστορήσοντες, εἰς αὐτὸν τὸν βυθὸν τῆς πνευματικῆς σοφίας ὅσον οἶόν τε καταδράμωμεν, ἵνα κομίσωμεν ὑμῖν θησαυρὸν ἀγαθῶν, κοσμοῦντα τὰς ψυχὰς βέλτιον ἢ τὰς κεφαλὰς τῶν βασιλέων οἱ λιθοκόλλητοι στέφανοι. Τὸ μὲν γὰρ ἐκείνων κάλλος τῷ βίῳ τούτῳ συναπαρτίζεται ὁ δὲ τοῖς λόγοις τοῦ Πνεύματος στεφανῶν τὴν ψυχὴν, καὶ νῦν μετὰ ἀσφαλείας πάσης διαπερῆ τὸν χρόνον, καὶ μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν θαρρῶν προσέρχεται τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, γέμων ἀρετῆς, καὶ καθαρεύων πάσης κακίας. Τίνα οὖν ὑμῖν θησαυρὸν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῶν γραφῶν κομίζομεν, οὐκ αὐτοῦ τοῦ βάλθους ἀπτόμενοι τῆς σοφίας, ἀλλὰ τοσοῦτον κατιόντες, ὅσον ἐγγωρεῖ; Ἐπὶ τὴν προσευχὴν ἄγων ὁ Χριστὸς, καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης ὠφέλειαν παραστῆσαι βουλόμενος ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, κριτὴν εἰσάγει πονηρὸν τίνα καὶ σκαιόν, πᾶσαν αἰδῶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπορρίψαντα, καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐκ τῆς ψυχῆς ἐξέλασαντα. Καὶ τοι γε ἤρκει δικαίου καὶ ἐλεήμονος ὑποθέσθαι πρόσωπον, καὶ παρεξετάσαντα τὴν ἐκείνου δικαιοσύνην τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Θεοῦ, δεῖξαι τὴν ἰσχὺν τῆς δεήσεως. Εἰ γὰρ ἄνθρωπος χριστός

(1) Λουκ. ΙΗ', 1-8.

καὶ πρῶτος ἡμέρως δέχεται τοὺς ἱκετηρίαν προσάγοντας, πόσῳ μάλ-
λον ὁ Θεὸς, οὗ τὸ μέγεθος τῆς φιλανθρωπίας οὐ μόνον τὴν ἡμετέ-
ραν ὑπερβαίνει διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦς (1) ;
Ἦρκει μὲν οὖν, ὅπερ ἔσθην, δικαίου πρόσωπον ὑποθέσθαι κριτοῦ-
ν ὃν δὲ ὠμὸν καὶ ἀσεβῆ καὶ μισάνθρωπον εἰσάγει κριτὴν, ἐπὶ μὲν
τῶν ἄλλων ἀνήμερον, ἐπὶ δὲ τῶν δεομένων χρηστὸν καὶ πρῶτον, ἵνα
μάθῃς, ὅτι πᾶσα δέησις καὶ φύσιν πονηρὰν εἰς οἶκτον καὶ ἔλεον
ἐπισπᾶται ῥαδίως. Τίνος οὖν ἕνεκα τοῦτο πεποιήκεν ὁ Χριστός;
Ἴνα μηδεὶς ἀγνοῇ τῶν ἀπάντων τῆς προσευχῆς τὴν ἰσχύν. Διὰ
τοῦτο τῷ πονηροτάτῳ πάντων παραστήσας τὴν χίρην, καὶ
δείξας αὐτὸν παρὰ φύσιν φιλάνθρωπον, ἀπὸ τοῦ πονηροῦ πρὸς
τὸν ἑαυτοῦ πατέρα μετέστησε τὸν λόγον (2), τὸν ἀγαθὸν, τὸν
πρῶτον, τὸν ἡμερον, τὸν φιλάνθρωπον, ὑπερβαίνοντα ἀνομίας,
συγχωροῦντα ἀμαρτίας πολλὰς, βλασφημούμενον καθ' ἐκάστην
ἡμέραν καὶ φέροντα, ἀνεχόμενον ὄραν τιμὴν εἰς δαίμονας,
ὕβριν εἰς αὐτὸν, εἰς τὸν υἱὸν βλασφημίας, ῥήτᾳ καὶ ἄρρητᾳ
μυρία δεινά· εἴτα βλασφημούμενος μὲν οὕτω πρῶτος ἀνέχεται· ἐὰν
δὲ ἴδῃ μετὰ τοῦ προσήκοντος φόβου προσπίπτοντας ἡμᾶς, οὐκ ἐ-
λεήσει ταχέως; « Ἀκούσατε, φησὶ, τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·
» Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, διὰ
» γε τὸ παρέχειν μοι κόπους ἐκδικήσω αὐτήν. » Τί λέγεις; ὅπερ
οὐκ ἴσχυσε φόβος, τοῦτο δέησις ἴσχυσε. Καὶ ἀπειλή μὲν καὶ τι-
μωρίας ἐλπίς οὐ προσήγαγε τῷ δικαίῳ τὸν ἄνθρωπον μεθ' ἱκετηρίας
δὲ φανείσα χίρα, τὸν ἄγριον ἡμέρωσε. Τί οὖν εἰκάζειν προσήκει
περὶ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, εἰ τὸν ὠμὸν οὕτω πρῶτον πεποιήκεν ἡ
χίρα προσπίπτουσα; Πόσῳ χρηστότητα, πόσῳ φιλανθρωπίαν
ἐφ' ἡμῶν ὁ Θεὸς ἐπιδείξεται, ὁ μόνον ἐλεεῖν θλίβων ἄει, κολάζειν
δὲ οὐδεπώποτε; ὁ καὶ τὰς τιμωρίας διὰ πολλὴν φιλανθρωπίαν ἀ-
πειλήσας ἡμῖν, καὶ μεγάλας ἐτοιμάσας τιμὰς, ἵνα καὶ φόβος καὶ
τιμῆς ἐλπίς, ἡ μὲν ἐπαγεῖρη πρὸς ἀρετήν, ὁ δὲ κωλύσῃ πονηρευ-
μάτων; Οὐ δύναμαι τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας ἀποστῆσαι τὴν διά-

(1) Αὐτοῦς ἐκ τῆς ἐν Ἑβραίων ἐκδόσ. ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ αὐτοῦ.

(2) Τὸν λόγον· ἢ προσθήκη αὐτόθεν.

νοικαν, θεωρῶν ἐν τῇ ἐκείνου παρὰ φύσιν προχώτητι τὴν ἀμύθητον τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν. Εἰ γὰρ ὁ μηδέποτε μηδὲν χρηστὸν ἐπιδειξασθαι βουληθεὶς, ἄφω μεταθέμενος, τὴν δεομένην ἠλέησε, πόσῃ ἡμῖν ἐξ οὐρανοῦ κηδεμονίαν αἰ προσευχῆ κομίσουσι; Γνωίη δ' ἂν τις τὴν ἰσχύον καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἁγίων προσευχῶν, σκοπῶν καὶ θεωρῶν ὅσων ἀγαθῶν καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ ὥραν ἀπολαύουσιν οἱ πάντοτε τῷ Θεῷ προσπίπτοντες. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ τοῦ ἡλίου τὸ φῶς, καὶ τῶν ἀστέρων, καὶ τῆς σελήνης, καὶ ἀέρων εὐκρασίαν, καὶ τροφῆς παντοίας, καὶ πλοῦτον, καὶ βίον, καὶ μυρία ἀγαθὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμοίως ὁ Θεὸς χαρίζεται, καὶ δικαίοις καὶ ἀσεβέσι, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, ἣ ἐχρησται πρὸς ἡμᾶς; Εἰ δὲ τοὺς μὴ δεομένους, μηδὲ αἰτοῦντας, οὕτως ἐλεεῖ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀναπαύει, πόσων εἰκὸς ἀγαθῶν ἀπολαύσει τούς ἐν εὐχαίς καὶ δεήσεσι πάντα τὸν βίον ἐσχολακώτας; Φέρε δὴ ὅσοις τῶν δικαίων ὑπῆρξε διὰ προσευχῶν σωσαὶ καὶ ἔθνη, καὶ πόλεις, καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, εἶπωμεν πρὸς ὑμᾶς. Ἐν δὲ μνήμῃ προσευχῆς, Παῦλος πρῶτος ἄξιος μνήμης Παῦλος, ὁ τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας ἀκόρεστος, ὁ κοινὸς πατὴρ καὶ πρόγονος τῶν δούλων τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος τοίνυν, ὁ φύλαξ τῆς οἰκουμένης, διὰ προσευχῆς καὶ τῆς συνεχοῦς δεήσεως πάντα τὰ ἔθνη διέσωσε, λέγων αἰεὶ πρὸς ὑμᾶς: «Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται ἵνα δῶῃ ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν (1).» Ὁρᾶς, ὅσον ἰσχύει προσευχῆ καὶ δεήσεως; Νεοὺς Χριστοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἐργάζεται καὶ ὡσπερ χρυσοί, καὶ λίθοι πολυτίμητοι, καὶ μάρμαρα ποιεῖ τούς οἴκους τῶν βασιλέων, οὕτω προσευχῆ νεοὺς τοῦ Χριστοῦ: «Κατοικῆσαι, φησὶ, τὸν Χριστὸν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.» Τί μείζον ἂν γένοιτο προσευχῆς ἐγκώμιον, ἢ ὅτι νεοὺς ἀπεργάζεται Θεοῦ; Ὅν οὐ χωροῦσιν οὐρανοὶ, οὗτος εἰς ψυχὴν εἰσέρχεται ζῶσκαν ἐν προ-

(1) Ἐφεσ. Γ', 14—17.

σευχαίς. « Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, φησὶν, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν » ποδῶν μου, ποῖον οἶκον οἰκοδομήσατέ μοι ; λέγει Κύριος ἢ, τίς » τόπος τῆς καταπαύσεώς μου (1) ; » Ποῖον οἶκον ὁ Παῦλος οἰκοδομεῖ διὰ τῶν ἀγίων εὐχῶν ; Κάμπτω, φησὶ, τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα κατοικήσῃ ὁ Χριστὸς διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Καὶ μὴν κάκειθεν ἴδοι τις ἂν τὴν δύναμιν τῶν ἀγίων εὐχῶν, ὅτι Παῦλος, ὁ διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ὡσπερ ὑπόπτερος τρέχων, καὶ δεσμοωτήριον οἰκῶν, καὶ μάστιγας ὑπομένων, καὶ φορῶν ἄλυσι, καὶ ζῶν ἐν αἵματι καὶ κινδύνοις, καὶ δαίμονας ἐλαύνων, καὶ νεκροὺς ἐγείρων, καὶ πᾶσιν ἀφρόσθηματα, οὐδενὶ τούτων ἐθάρρησεν εἰς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ ταῖς προσευχαῖς ἐτείχισε τὴν γῆν, καὶ μετὰ τὰ σημεῖα, καὶ τὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν, ἐπὶ τὰς προσευχὰς ἔτρεχεν ὡσπερ τις ἀθλητὴς ἐπὶ παλαιστραν ἀπὸ στεφάνου. Καὶ γὰρ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἡ προσευχὴ χορηγός. Ἦν γὰρ ἐπὶ τῶν δένδρων ἰσχύρ ἔχει τὰ ὕδατα, ταύτην ἐπὶ τοῦ βίου τῶν ἀγίων αἱ προσευχαί. Ἐν τῇ νυκτὶ, ταύτη ἄρδων τὴν ψυχὴν ὁ Παῦλος, πάντα ὑπέμενον εὐχερῶς τὰ δεινὰ, παρέχων τὰ νῶτα ταῖς πληγαῖς ὡσπερ ἀνδριάς· οὕτως ἐν Μακεδονίᾳ τὸ δεσμοωτήριον ἔσεισεν· οὕτω τὰ δεσμὰ διέβηξεν ὡσπερ λέων, ταῖς προσευχαῖς· οὕτω τὸν τοῦ δεσμοωτηρίου φύλακα τῆς πλάνης ἐξήρπασεν (2)· οὕτω τὴν τυραννίδα τῶν δαιμόνων κατέλυσε. Καὶ μὴν κάκεινά γε ἴσμεν, ἃ γράφει πρὸς πάντας ἀνθρώπους· « Τῇ » προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ, ἐν εὐχαριστίᾳ, » προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει » τοῦ στόματός μου ἐν παβήρσι, λαλήσκι τὸ μυστήριον τοῦ Εὐαγγε- » γελίου (3). » Τί λέγεις ; Τοσαύτην ἡμῖν παβήρσιαν αἱ προσευχαὶ διδῶσιν, ὡς ὑπὲρ Παύλου τολμᾶν τὸν Θεὸν ἱκατεύειν ; Τίς τολμᾷ στρατιώτης ὑπὲρ τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ τὸν βασιλέα παρακαλεῖν ; καὶ τοι γε οὐδεὶς οὕτω στρατηγός τῳ βασιλεὶ φίλος, ὡς Παῦλος τῳ Θεῷ· ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαύτην ἄγουσιν ἡμᾶς αἱ προσευχαί

(1) Ἠσαΐ. ΞΓ', 1.

(2) Πράξ. Ἀποσ. ΙΓ', 22-31. — (3) Κολοσ. Δ', 2-3.

τιμήν, ὡς ὑπὲρ Παύλου τολμᾶν τὸν Θεὸν ἱκετεύειν. Οὕτω καὶ Πέτρος ὁ μέγας, ὁ τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερος, τὸ δεσμοκτήριον διέφυγε· μάλιστα μὲν διὰ τὴν οἰκειάν ἀρετὴν καὶ τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν. Ἐπειτα μὲν τοι καὶ ἡ προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας κεκλεισμένας τοῦ δεσμοκτηρίου τὰς θύρας ταχέως ἀνέωξεν. Οὐ γὰρ εἰκὴ προσέγραψεν ὁ Λουκᾶς, ὅτι α προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτεννῆς ὅλης τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ Πέτρου (1)· ἢ ἀλλ' ἵνα μάθωμεν ἡμεῖς ὅσων ἰσχύον ἐν οὐρανοῖς αἱ προσευχαὶ κέκτανται, ὡς Παῦλον καὶ Πέτρον κινδύνων ἀπαλλάττειν, τοὺς στύλους τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων, τοὺς περιβοήτους ἐν οὐρανῷ, τὸ τεῖχος τῆς οἰκουμένης, τὸ κοινὸν φυλακτήριον πάσης γῆς καὶ θαλάττης. Εἶπέ μοι, πῶς ὁ Μωσῆς τὸν Ἰσραὴλ ἐν πολέμοις διέσωσεν; Οὐ τὰ μὲν ὄπλα καὶ τὴν στρατιάν τῷ μαθητῇ παρέδωκεν, αὐτὸς δὲ τὰς εὐχὰς ἀντέστησε τῷ πλήθει τῶν ἀντιπάλων; διδάσκων ἡμᾶς, ὅτι καὶ ὄπλων, καὶ ἵππων, καὶ χρημάτων, καὶ στρατοπέδων πολλῶν μείζονα δύναμιν ἔχουσιν αἱ προσευχαὶ τῶν δικαίων. Διὰ τοῦτο καὶ πᾶς ὁ στρατός, καὶ πολλαὶ μυριάδες ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Προφήτου τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας εἶχον. Προσευχόμενον μὲν γὰρ τοῦ Μωσέως, ἐκράτουσιν Ἰουδαίου πεπικυμένου δὲ τῆς προσευχῆς, ἔλαττον εἶχον τῶν ἀντιπάλων (2). Οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς προσευχόμενοι μὲν, ῥαδίως τοῦ διαβόλου κρατήσομεν ῥαθυμοῦντες δὲ, καθ' ἑαυτῶν ἀσκοῦμεν τὸν πονηρὸν. Καὶ μὴν καὶ τὸν λαὸν ἀσεβήσαντα, διὰ προσευχῆς μόνης διέσωσε Μωσῆς, καὶ τῶν θείων ὄψεων καὶ μυρίων ἀγαθῶν διὰ ταύτης ἔτυχε μόνης. Αὕτη γὰρ αὐτῷ καὶ τὸν βίον παραπλήσιον ἐποίησε τοῖς οἰκοῦσι τὸν οὐρανόν. Προσευχῇ, πυρὸς δύναμιν ἤλεγξε καὶ λέοντας ἡμέρωσε· τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ Δανιὴλ, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν τριῶν ἐργασασμένη παιδῶν (3). Δι' ὧν, οἶμαι, καὶ δῆλον πεποίηκεν ἅπασιν, ὅτι πάντας, ὕσους ἀν λάθῃ κινδυνεύοντας, ῥαδίως ἐξαρπάξει τῶν ἐπηρητημένων δεινῶν. Προσευχῇ, σωτηρίας ἀφορμὴ, ἀθανασίας πρόξενος ψυχῆς, τῆς Ἐκκλησίας τεῖχος ἀβραγαῖς, φυλακτήριον ἄσειστον, φοβερόν μὲν τοῖς

(1) Πράξ. Ἀποτ. ΙΒ', 5 κ' ἐπέμ.

(2) Ἐξῆδ. ΙΖ', 10—13. — (3) Δαν. Γ', 6, 19—27. καὶ 5, 16, 21—23.

δαίμοσι, σωτήριον δὲ τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῖν. Αὕτη τὸν ἅγιον Προφήτην τὸν Σαμουὴλ ἐγέννησεν· ἐπειδὴ γὰρ ἡ φύσις ἠναντιοῦτο τῇ μητρὶ πρὸς γονάς, ἡ προσευχὴ φανεῖσα ταχέως ἐπανάρθωσε τὸ τῆς φύσεως ἐλάττωμα (1). Τοιοῦτος τῆς προσευχῆς ὁ καρπός, τοιοῦτον ἐφύτευσεν ἡ προσευχὴ προφήτην. Δι' ὃ περιβόητος ἐν οὐρανοῖς ὁ Σαμουὴλ ἐγένετο, κρείττων ἢ κατὰ ἄνθρωπον ζηλωτὴς τῶν ἀγγέλων. Ἔδει γὰρ, οἴμαι, τοιοῦτον φανῆναι τῆς προσευχῆς τὸν ἀσταχύον, νικῶντα τοὺς ἄλλους τῇ κλοκαγάθιᾳ καὶ ταῖς ἀρεταῖς τῶν τρόπων, καὶ τοσοῦτον τοὺς πρὸ αὐτοῦ νικῶν ἁγίους, ὅσον ἐν τοῖς λιθοῖς ὑπερέχουσιν οἱ τῶν ἀσταχύων εὖ πράττοντες. Μετὰ ταύτης ὁ Δαυὶδ τοσοῦτους καὶ τοιοῦτους πολέμους ἀπόσωσατο, οὐκ ὄπλα κινῶν, οὐδὲ δόρυ σείων, οὐδὲ ξίφος ἔλκων, ἀλλ' εὐχαῖς τειχιζόμενος. Μετὰ ταύτης Ἐζεκίας τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν εἰς φυγὴν ὀξέως ἔτρεψε· καὶ οἱ μὲν μηχανήματα τῷ τείχει προσήγον· ὁ δὲ ταῖς προσευχαῖς τὸ τεῖχος ἐτείχισε (2). Καὶ κατελύθη πόλεμος ἄνευ ὄπλων ἀπὸ τῆς προσευχῆς, σάλπιγγος μὲν οὐκ ἤχούσης, στρατιᾶς δὲ ἠσυχάζουσας, ὄπλων δὲ οὐ κινουμένων, γῆς δὲ οὐ φοιτισσομένης, προσευχῆς δὲ ἀκούσης εἰς φόβον τῶν ἀντιπάλων. Προσευχὴ καὶ Νινευίτας διέσωσε, καὶ τὴν ἐξ οὐρανοῦ φερομένην ὀργὴν ἀπεκρούσατο ταχέως, καὶ βίον διεσθαρμένον ἐπανάρθωσεν ὀξέως (3). Τοσαύτην γὰρ ἰσχὴν καὶ δύναμιν ἔχει, ὥστε ἐξῆσαν μὲν οἱ Νινευῖται πάντα τὸν βίον αἰσχυρῶς καὶ πονηρῶς, εἰσελθοῦσα δὲ εἰς τὴν πόλιν ἡ προσευχὴ, ταχέως πάντα μετέβαλε, καὶ σωφροσύνην, καὶ δικαιοσύνην, καὶ φιλίαν, καὶ ὁμόνοιαν, καὶ πτωχῶν πρόνοιαν, καὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ συνεισέγαγεν ἑαυτῇ. Ὡσπερ γὰρ τινος βασιλίδος εἰσιούσης εἰς πόλιν, πάντα τὸν πλοῦτον συνακολουθεῖν ἀνάγκη, οὕτω δὲ καὶ προσευχῆς εἰς ψυχὴν εἰσιούσης, πᾶσα ἀρετὴ συνεισέρχεται. Ὅπερ γὰρ ἐστὶν ἐν οἰκίᾳ θεμέλιος, τοῦτο ἐν ψυχῇ προσευχὴ. Καὶ δὴ ταύτην πρώτην, ὥσπερ κρηπίδα, καὶ ρίζαν ἐν τῇ ψυχῇ πῆξαντας, πάντας ἐποικοδομεῖν σπουδαίως καὶ σωφροσύνην, καὶ πραότητα, καὶ δικαιοσύνην, καὶ πρόνοιαν πτωχῶν, καὶ

(1) Α'. Βασιλ. Α' 10 κ' ἐπέμ.

(2) Δ'. Βασιλ. ΙΙΙ' καὶ ΙΘ'. — (3) Ἰων. Γ', 5—10.

πάντας τοὺς νόμους τοῦ Χριστοῦ, ἵνα (1) καὶ κατ' αὐτοὺς λοιπὸν ζήσαντες τύχωμεν τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι δόξα, καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΣ ΕΥΤΡΟΦΙΟΝ ΕΥΝΟΥΧΟΝ ΠΑΤΡΙΚΙΟΝ
ΚΑΙ ΨΑΤΟΝ.

(Ἐκ τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδόσεως 1721, Τόμ. Γ', σελ. 381—386)

ἌΕΙ μὲν, μάλιστα δὲ νῦν ἑκαίρον εἰπεῖν *Ματαιότης ματαιοτήτων*, καὶ πάντα ματαιότης (2). Ποῦ νῦν ἡ λαμπρὰ τῆς ὑπατείας περιβολή; ποῦ δὲ αἱ φαιδρὰ λαμπάδες; ποῦ δὲ οἱ κρότοι καὶ οἱ χοροὶ, καὶ αἱ θαλίαι, καὶ αἱ πανηγύρεις; ποῦ οἱ στέφανοι καὶ τὰ παραπετάσματα; ποῦ ὁ τῆς πόλεως θόρυβος, καὶ αἱ ἐν ἵπποδρομίαις εὐφημίαι, καὶ τῶν θεατῶν αἱ κολακείαι; Πάντα ἐκείνα οἴχεται καὶ ἄνεμος πνεύσας ἀθρόον τὰ μὲν φύλλα κατέβαλε, γυμνὸν δὲ ἡμῖν τὸ δένδρον ἔδειξε, καὶ ἀπὸ τῆς ρίζης αὐτῆς σαλευόμενον λοιπόν. Τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ πνεύματος γέγονε προσβολή, ὡς καὶ πρόφριζον ἀπειλεῖν ἀνασπᾶν, καὶ αὐτὰ διακαλεῖσθαι τοῦ δένδρου τὰ νεύρα. Ποῦ νῦν οἱ πεπλοσμένοι φίλοι; ποῦ τὰ συμπόσια καὶ τὰ δεῖπνα; ποῦ ὁ τῶν παρασίτων ἐσμός, καὶ ὁ δι' ὅλης ἡμέρας ἐγγερόμενος ἄκρατος, καὶ αἱ ποικίλαι τῶν μαγεῖρων τέχναι, καὶ οἱ τῆς δυναστείας θεραπευταί, οἱ πάντα πρὸς χάριν ποιοῦντες καὶ λέγοντες; Νῦν ἦν πάντα ἐκείνα καὶ ὄναρ, καὶ ἡμέρας γενομένης ἤφανίσθη ἄνθη ἦν ἐαρινά, καὶ παρελθόντος τοῦ ἔαρος ἄ-

(1) Ἀπὸ τοῦ ἵνα . . . μέχρις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ προσθήκη ἐκ τῆς ἐν Ἐτώνῃ ἐκδόσ.

(2) Ἐκκλησιαστικ. Α', 1.

παντα κατεμαράνθη· σκιά ἦν, καὶ παρέδραμε· καπνὸς ἦν, καὶ διελύθη· πομφόλυγες ἦσαν, καὶ διεφράγησαν· ἀράχνη ἦν καὶ διασπάσθη. Διὸ ταύτην τὴν πνευματικὴν ῥῆσιν ἐπάδομεν συνεχῶς ἐπιλέγοντες· *Ματαιότης ματαιοτήτων, καὶ πάντα ματαιότης*. Ταύτην γὰρ τὴν ῥῆσιν καὶ ἐν τοίχοις, καὶ ἐν ἱματίοις, καὶ ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἐν οἰκίᾳ, καὶ ἐν ὁδοῖς, καὶ ἐν θύραις, καὶ ἐν εἰσόδοις, καὶ πρὸ πάντων ἐν τῷ ἐκάστου συνειδότη συνεχῶς ἐγγεγράφθαι δεῖ, καὶ διαπαντὸς αὐτὴν μελετᾶν. Ἐπειδὴ ἡ τῶν πραγμάτων ἀπάτη, καὶ τὰ προσωπεῖα, καὶ ἡ ὑπόκρισις, ἀλήθεια παρὰ τοῖς πολλοῖς εἶναι δοκεῖ, ταύτην καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ ἐν δαίπνῳ, καὶ ἐν ἀρίστῳ, καὶ ἐν συλλόγοις ἐπιλέγειν ἕκαστον τῷ πλησίον ἐχορῆν, καὶ παρὰ τοῦ πλησίον ἀκοῦειν, ὅτι *ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης*. Οὐκ ἔλεγόν σοι συνεχῶς, ὅτι δραπέτης ὁ πλοῦτός ἐστι· σὺ δὲ ἡμῶν οὐκ ἠνεῖχου. Οὐκ ἔλεγον, ὅτι ἀγνώμων ἐστὶν οἰκέτης· σὺ δὲ οὐκ ἐβούλου πειθεσθαι. Ἴδου ἐκ τῶν πραγμάτων ἔδειξεν ἡ πείρα, ὅτι οὐ δραπέτης μόνον, οὐδὲ ἀγνώμων, ἀλλὰ καὶ ἀνδροφόνος· οὗτος γὰρ σε τρέμει νῦν καὶ δεδοικέναι παρεσκεύασεν. Οὐκ ἔλεγόν σοι, ἡνίκα συνεχῶς ἐπετίμας μοι λέγοντι τάληθῆ, ὅτι ἐγὼ σε φιλῶ μᾶλλον τῶν κολακευόντων· ἐγὼ ὁ ἐλέγχων πλέον κήδομαι τῶν χαριζομένων· οὐ προσετίθην τοῖς ῥήμασι τούτοις, ὅτι ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλων ὑπὲρ ἐκούσια φιλήματα ἐχθρῶν (1); Εἰ τῶν ἐμῶν ἠνέσχου τραυμάτων, οὐκ ἂν σοι τὰ φιλήματα ἐκείνων τὸν θάνατον τοῦτον ἔτεκον· τὰ γὰρ ἐμὰ τραύματα ὑγείαν ἐργάζεται, τὰ δὲ ἐκείνων φιλήματα νόσον ἀνάταον κατεσκεύασε. Ποῦ νῦν οἱ οἰνοχόοι; ποῦ δὲ οἱ σοβοῦντες ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, καὶ μυρία παρὰ πᾶσιν ἐγκώμια λέγοντες; Ἐδραπέτευσαν, ἠρνήσαντο τὴν φιλίαν, ἀσφάλειαν ἑαυτοῖς διὰ τῆς σῆς ἀγωνίας πορίζουσιν. Ἄλλ' οὐχ ἡμεῖς οὕτως, ἀλλὰ καὶ τότε (2) δυσχεραίνοντός σου οὐκ ἀπεπηδῶμεν (3), καὶ νῦν πεσόντα περιστέλλομεν καὶ θεραπεύομεν. Καὶ ἡ μὲν πολεμηθεῖσα Ἐκκλησία παρὰ σοῦ, τοὺς κόλπους ἥπλω-

(1) Παροιμ. Σολομ. ΚΖ', 6.

(2) Καὶ ἐστὶν, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ καὶ τοῦ. (ἐκ τῆς Ἐγκυκλοπαιδ. Ἰω. Πατούσα, τόμ. Β'.)

(3) Αὐτῶθεν, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ἀποπηδῶμεν.

σε και ὑπεδέξατο (1)· τὰ δὲ θεραπευθέντα θέατρα, ὑπὲρ ὧν πολ-
λάκις πρὸς ἡμᾶς ἠγανάκτεις, προῦδωκε και ἀπώλεσεν. Ἄλλ' ὅμως
οὐκ ἐπαυσάμεθα αἰεὶ λέγοντες· τί ταῦτα ποιεῖς; ἐμβακχεύεις τὴν
'Εκκλησίαν, και κατὰ κρημνῶν σαυτὸν φέρεις· και παρετρέχες ἄ-
παντα. Και αἱ μὲν ἵπποδρομίαι, τὸν πλοῦτον τὸν σὸν ἀναλώσα-
σαι, τὸ ξίφος ἠκόνησαν· ἡ δὲ Ἐκκλησία ἡ τῆς ὀργῆς τῆς σῆς ἀπο-
λάυσασα τῆς ἀκαίρου, πανταχοῦ περιτρέχει (2) τῶν δικτύων σε
ἐξαρπάσαι βουλομένη.

Και ταῦτα λέγω νῦν, οὐκ ἐπεμβαίνων τῷ κειμένῳ, ἀλλὰ τοὺς
ἐστῶτας ἀσφαλεστέρους ποιῆσαι βουλόμενος· οὐκ ἀναξαιῖνον τὰ ἔλ-
κη τοῦ τετρωμένου, ἀλλὰ τοὺς μηδέπω τετρωμένους ἐν ὑγείᾳ δια-
τηρῆσαι ἀσφαλεῖ· οὐ καταποντίζων τὸν κλυδωνιζόμενον, ἀλλὰ τοὺς
ἐξ οὐρίας πλέοντας παιδεύων, ὥστε μὴ γενέσθαι ὑποβρυχίους. Πῶς
δ' ἂν τοῦτο γένοιτο; Εἰ τὰς μεταβολὰς τῶν ἀνθρωπίνων ἐννοώ-
μεθα πραγμάτων. Και γὰρ οὗτος εἰ ἔδεισε μεταβολὴν, οὐκ ἂν ὑ-
πέμεινε μεταβολὴν. Ἄλλ' ἐπεὶπερ οὗτος οὔτε οἰκοθεν, οὔτε παρ' ἐ-
τέρων ἐγένετο βελτίων, ὑμεῖς γοῦν οἱ κομῶντες τῷ πλούτῳ, ἀπὸ
τῆς τούτου κερδάνατε συμφορᾶς. Οὐδὲν γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων πραγ-
μάτων ἀσθενέστερον. Διόπερ οἷον ἂν εἴποι τις ὄνομα τῆς εὐτελείας
αὐτῶν, ἔλαττον τῆς ἀληθείας ἐρεῖ· καὶ καπνὸν αὐτὰ, καὶ γόρπον,
καὶ ὄναρ, καὶ ἄνη ἐαρινά, καὶ ὅτιοῦν ὀνομάσῃ· οὕτως ἐστὶν ἐπί-
κληρα, και τῶν οὐδὲν ὄντων οὐδαμινώτερα. Ὅτι δὲ μετὰ τῆς οὐ-
θeneίας και πολὺ ἔχει τὸ ἀπόκρημον, δῆλον ἐντεῦθεν. Τίς γὰρ
τούτου γέγονεν ὑψηλότερος; οὐ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρῆλθε
τῷ πλούτῳ; οὐ πρὸς αὐτὰς τῶν ἀξιωματίων ἀνέβη τὰς κορυφάς;
οὐχὶ πάντες αὐτὸν ἔτρεμον και ἐδεδοίκεισαν; Ἄλλ' ἰδοὺ γέγονε
και δεσμοτῶν ἀθλιώτερος, και οἰκετῶν ἐλεεινότερος, και τῶν λι-
μῷ τιχομένων πτωχῶν ἐνδεέστερος, και ἑκάστην ἡμέραν ξίση
βλέπων ἠκονημένα, και βάραθρον, και δημίους, και τὴν ἐπὶ θάνα-
τον ἀπαγωγὴν· και οὐδὲ εἴποτε γέγονεν ἐπὶ τῆς ἡδονῆς οἶδεν ἐ-
κείνης, οὐδὲ αὐτῆς αἰσθάνεται τῆς ἀκτίνας· ἀλλ' ἐν μεσημβρίᾳ μέ-

(1) Ὑπεδέξατο (ἐκ τῆς ἐν Ἐτώνῃ ἐκδόσεως 1612, Τόμ. Η', σελ. 68),
ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ἐπεδέξατο.

(2) Αὐτόθεν, περιτρέχει, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ παρατρέχει.

ση, καθάπερ ἐν πυκνοτάτῃ νυκτὶ περιεστοιχισμένος, οὗτος τὰς ὀψεις πεπήρωται. Μᾶλλον δὲ ὅσα ἂν φιλονεικῶσιμεν, οὐ δυνησόμεθα τῷ λόγῳ παραστήσαι τὸ πάθος, ὅπερ ὑπομένειν αὐτὸν εἰκός, καθ' ἑκάστην ὥραν ἀποκτείνεσθαι προσδοκῶντα. Ἄλλὰ γὰρ τί δεῖ τῶν λόγων τῶν παρ' ἡμῶν, αὐτοῦ ταῦτα καθάπερ ἐν εἰκόνι σαφῶς ὑπογράφαντος ἡμῖν; Τῇ γὰρ προτεραίᾳ, ὅτε ἐπ' αὐτὴν ἤλθον ἐκ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν πρὸς βίαν ἀφελύσαι βουλόμενοι, καὶ τοῖς σκεύεσι προσέδραμε τοῖς ἱεροῖς, ἦν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ταυῶν νεκρωθέντος ἄπαξ οὐδὲν ἄμεινον διακείμενον· κτύπος δὲ τῶν ὀδόντων, καὶ πάταγος καὶ τρόμος παντὸς τοῦ σώματος, καὶ φωνὴ διακοπτομένη, καὶ γλῶττα διαλυομένη, καὶ σχῆμα τοιοῦτον, οἷον εἰκὸς τὴν λιθίνην ἔχειν ψυχὴν.

Καὶ ταῦτα λέγω, οὐκ ὄνειδίζων, οὐδὲ ἐπεμβαίνων αὐτοῦ τῇ συμφορᾷ, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν διάνοιαν μαλάξαι βουλόμενος, καὶ εἰς ἔλεον ἐπισπάσασθαι, καὶ πείσαι ἀρκεσθῆναι τῇ τιμωρίᾳ τῇ γεγεννημένῃ. Ἐπειδὴ γὰρ εἰσι πολλοὶ παρ' ἡμῖν ἀπάνθρωποι, ὥστε ὁμοίως καὶ ἡμῖν ἐγκαλεῖν ὅτι αὐτὸν ἐδεξάμεθα τῷ βήματι, τὸ ἄστοργον αὐτῶν τοῖς διηγήμασι μαλάξαι βουλόμενος, ἐκπομπύω τὰ τούτου πάθη. Τίνος γὰρ ἕνεκεν ἀγανακτεῖς, εἰπέ μοι, ἀγαπητέ; ὅτι, φησὶν, εἰς Ἑκκλησίαν κατέφυγεν ὁ πολεμῆσας αὐτὴν διηνεκῶς. Διὰ τοῦτο μὲν οὖν μάλιστα δοξάζειν ἐχρῆν τὸν Θεὸν, ὅτι ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ καταστῆναι ἀνάγκῃ, ὥστε καὶ τὴν δύναμιν τῆς Ἑκκλησίας καὶ τὴν φιλανθρωπίαν μαθεῖν. Τὴν δύναμιν μὲν, ἀφ' ὧν τῷ αὐτῷ ὑπέμεινε μεταβολὴν ἐκ τῶν πρὸς ἐκείνην πολέμων· τὴν φιλανθρωπίαν δὲ, ἐξ ὧν πολεμηθεῖσα νῦν τὴν ἀσπίδα προβάλλεται, καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας ἐδέξατο τὰς αὐτῆς, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ πάσῃ κατέστησεν, οὐ μνησικακήσασα ὑπὲρ τῶν ἔμπροσθεν οὐδενός, ἀλλὰ τοὺς κόλπους αὐτῷ μετὰ πολλῆς ἀπλώσασα τῆς φιλοστοργίας. Τοῦτο γὰρ τροπαίου παντὸς λαμπρότερον· τοῦτο νίκη περιφανής· τοῦτο Ἑλλήνας ἐντρέπει· τοῦτο καὶ Ἰουδαίους κατασχύνει· τοῦτο φαιδρὸν αὐτῆς τὸ πρόσωπον δείκνυσιν· ὅτι τὸν πολέμιον, αἰγμάλωτον λαβοῦσα, φεῖδεται καὶ, πάντων αὐτὸν ἐρημία παριδόντων, μόνη, καθάπερ μήτηρ φιλόστοργος, ὑπὸ τὰ παρκαπετάγματα αὐτῆς ἔκρυψε, καὶ πρὸς βασιλικὴν ὄργην ἔστη, πρὸς

δήμου θυμόν, καὶ πρὸς μῖσος ἀφόρητον τοῦτο τῷ θυσιαστηρίῳ κόσμος. Ποῖος κόσμος, φησί, τὸ τὸν ἐναγῆ καὶ πλεονέκτην καὶ ἀρπαγα ἄπτεσθαι τοῦ θυσιαστηρίου; Μὴ λέγε ταῦτα· ἐπειδὴ καὶ ἡ πόρνη ἤψατο τῶν ποδῶν τοῦ Χριστοῦ, ἡ σφόδρα ἐναγῆς καὶ ἀκάθαρτος· καὶ οὐκ ἦν ἐγκλημα τῷ Ἰησοῦ τὸ γενόμενον, ἀλλὰ θαῦμα καὶ ὕμνος μέγας· οὐ γὰρ τὸν καθαρὸν ἐβλαπτεν ἡ ἀκάθαρτος, ἀλλὰ τὴν ἐναγῆ πόρνην ὁ καθαρὸς καὶ ἄμωμος διὰ τῆς ἀφῆς καθαράν εἰργάσατο. Μὴ δὲ μνησικακήσης, ὡς ἄνθρωπε· ἐκεῖνου οἰκέται ἐσμέν τοῦ σταυρουμένου καὶ λέγοντος· « Ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν (1). » Ἄλλ' ἀπετείχισε, φησί, τὴν ἐνταῦθα καταφυγὴν γράμμασι καὶ νόμοις διαφόροις. Ἄλλ' ἰδοὺ διὰ τῶν ἔργων ἔμαθεν ὅπερ ἐποίησε, καὶ τὸν νόμον ἔλυσε πρῶτος αὐτὸς δι' ὧν ἐποίησε· καὶ γέγονε τῆς οἰκουμένης θέατρον, καὶ σιγῶν ἐντεῦθεν ἀρίστη φωνὴν ἅπασι παραινῶν, μὴ ποιεῖτε τοιαῦτα, ἵνα μὴ πάθητε τοιαῦτα. Διδάσκαλος ἀνεφάνη διὰ τῆς συμφορᾶς, καὶ λαμπρόνα μεγάλην ἀρίστη τὸ θυσιαστήριον, νῦν φοβερόν μάλιστα καὶ ἐκ τούτου φαινόμενον, ὅτι τὸν λέοντα δεδεμένον ἔχει· ἐπεὶ καὶ βασιλικῆ εἰκόνι μέγας γένοιτο κόσμος, οὐχ ὅταν ἐπὶ τοῦ θρόνου κάθηται πορφυρίδα περιβεβλημένος, καὶ διάδημα περικείμενος ὁ βασιλεὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὑπὸ τῷ ποδὶ τῷ βασιλικῷ βάρβαροι τῶν χειρῶν ὀπίσω δεδεμένοι, κάτω τὰς κεφαλὰς νεύωσι κείμενοι. Καὶ ὅτι οὐ πιθανότητι κέχηται (2) λόγων, ὑμεῖς μάρτυρες τῆς σπουδῆς καὶ τῆς συνδρομῆς. Καὶ γὰρ λαμπρόν ἡμῖν τὸ θέατρον σήμερον, καὶ φαιδρὸς ὁ σύλλογος· καὶ ὅσον ἐν τῷ Πάσχα τῷ ἱερῷ δῆμον εἶδον συναγόμενον, τοσοῦτον ὄρω καὶ ἐνταῦθα νῦν· καὶ οὕτω σιγῶν πάντας ἐκάλεσε, σάλπιγγος λαμπροτέραν φωνὴν διὰ τῶν πραγμάτων ἀφείξ. Καὶ παρθένοι θαλάμους, καὶ γυναῖκες γυναικῶνας, καὶ ἄνδρες τὴν ἀγορὰν κενώσαντες, πάντες ἐνταῦθα συνεδράμετε, ἵνα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἴδῃτε ἐλεγχομένην, καὶ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων τὸ ἐπίκτητον ἀπογυμνούμενον, καὶ τὴν πορνικὴν ὄψιν, τὴν χθῆς καὶ πρόην φαιδρὸν ἀπολάμπουσαν (καὶ γὰρ

(1) Λουκ. ΚΓ', 34.

(2) Ἐκ τῆς ἐν Ἐτόνῃ ἐκδόσεως. Γόμ. Η', σελ. 69, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ κέχρηται.

τοιούτων ἢ εὐπραγία ἢ ἀπὸ τῶν πλεονεξιών, παντός γραϊδίου ρυτίδας ἔχοντος αἰσχροτέρα φαινομένη), καθάπερ σπογγιᾷ τινι τῇ μεταβολῇ τὰ ἐπιτρίμματα καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ἐκμάζασαν.

Τοιαύτη γὰρ τῆς δυσημερίας ταύτης ἡ ἰσχὺς. Τὸν φαίδρον καὶ περιφανῆ, πάντων ἐποίησεν εὐτελέστερον φαίνεσθαι νῦν καὶ πλούσιος εἰσέλθῃ, μέγала κερδαίνει· ὄρων γὰρ ἐκ τοσαύτης κορυφῆς κατενεχθέντα τὸν σείοντα τὴν οἰκουμένην ἄπασαν, καὶ συνεσταλμένον, καὶ λαγωῦ καὶ βατράχου δειλότερον γεγενημένον, καὶ χωρὶς δεσμῶν τῷ κίονι τούτῳ προσηλωμένον, καὶ ἀντὶ ἀλύσεως τῷ φόβῳ περισφιγγόμενον, καὶ δεδοικότα, καὶ τρέμοντα, καταστέλλει τὴν φλεγμονὴν, καθαρῶς τὸ φύσκημα, καὶ φιλοσοφίας ἂν χρῆ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων φιλοσοφεῖν, οὕτως ἄπεισιν, ἂν διὰ ἔρημάτων λέγουσιν αἱ Γραφαί, ταῦτα διὰ τῶν πραγμάτων μανθάνων ὅτι, « Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· καὶ ὁ χόρτος ἐξηράνθη, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν (1) » οἷον, « Ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης » ταχὺ ἀποπεσοῦνται (2) » ὅτι « Ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι αὐτοῦ (3) » καὶ ὅσα τοιαῦτα. Πάλιν ὁ πένης εἰσελθὼν, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ταύτην ἰδὼν, οὐκ ἐξευτελίζει ἑαυτὸν, οὐδὲ ὀδυνᾶται διὰ τὴν πτωχείαν· ἀλλὰ καὶ χάριν οἶδε τῇ πενίᾳ, ὅτι χωρίον αὐτῷ γέγονεν ἄσυλον, καὶ λιμὴν ἀκύμαντος, καὶ τεῖχος ἀσφαλές· καὶ πολλάκις ἂν ἔλοιτο ταῦτα ὄρων μένειν ἔνθα ἐστίν, ἢ πρὸς βραχὺ τὰ πάντων λαβῶν, ὕστερον καὶ ὑπὲρ αἵματος κινδυνεύειν ἑαυτοῦ. Ὁρᾷς ὡς οὐ μικρὸν κέρδος γέγονε καὶ πλουσίοις καὶ πένησι, καὶ ταπεινοῖς καὶ ὑψηλοῖς, καὶ δούλοις καὶ ἐλευθέροις ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα τούτου καταφυγῆς; Ὁρᾷς πῶς ἕκαστος φάρμακα λαβῶν ἐντεύθεν ἄπεισιν, ἀπὸ τῆς ὄψεως ταύτης μόνης θεραπεύμενος; Ἄρα ἐμάλαξα ὑμῶν τὸ πάθος, καὶ ἐξέβαλον ὀργὴν; ἄρα ἔσθεσα τὴν ἀπανθρωπίαν; ἄρα εἰς συμπάθειαν ἤγαγον; σφόδρα ἔγωγε οἶμαι· καὶ δηλοῖ τὰ πρόσωπα, καὶ αἱ τῶν δακρύων πηγαί. Ἐπεὶ οὖν ἡ πέτρα γέγονε βαθύγεις, καὶ λιπαρὰ χώρα, φέρε δὴ καὶ καρπὸν ἐλεημοσύνης βλαστήσαντες, καὶ τὸν στάχυν κομῶντα τῆς συμπα-

(1) Ἡσαί. Μ', 7. — (2) Ψαλμ. Λγ', 2. — (3) Ψαλμ. ΡΑ', 4.

θείας ἐπιδειξάμενοι, προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ, μᾶλλον δὲ παρακαλέσωμεν τὸν φιλόνηρον Θεὸν μαλάξαι τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπαλὴν αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν καρδίαν, ὥστε ὀλόκληρον ἡμῖν δοῦναι τὴν χάριν. Καὶ ἤδη μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἧς οὗτος κατέφυγεν ἐνταῦθα, οὐ μικρὰ γέγονεν ἡ μεταβολή. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἔγνω, ὅτι εἰς τὸ ἄσυλον τοῦτο χωρίον κατέδραμε, τοῦ στρατοπέδου παρόντος, καὶ προξυνομένου ὑπὲρ τῶν αὐτῷ πεπλημμελημένων, καὶ εἰς σφαγὴν αὐτὸν αἰτούντων, μακρὸν ἀπέτεινε λόγον, τὸν στρατιωτικὸν καταστέλλων θυμὸν, ἀξιῶν μὴ τὰ ἀμαρτήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ εἴ τι αὐτῷ γέγονε κατόρθωμα, καὶ τοῦτο λογιζέσθαι, καὶ τοῖς μὲν εἰδέναι χάριν ὁμολογῶν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἐτέρως ἐχόντων ὡς ἀνθρώπων συγγινώσκων. Ὡς δὲ ἐπέκειντο πάλιν εἰς ἐκδικίαν τοῦ ὑβρισμένου βασιλέως, βοῶντες, πηδῶντες, θανάτου μεμνημένοι, καὶ τὰ δόρατα σεῖοντες, πηγὰς λοιπὸν ἀφείς δακρύων ἀπὸ τῶν ἡμερωτάτων ὀφθαλμῶν, καὶ ἀναμνήσας τῆς ἱερᾶς τραπέζης, εἰς ἣν κατέφυγεν, οὕτω τὴν ὀργὴν κατέπαυσε.

Πλὴν ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὰ παρ' ἐαυτῶν προσθῶμεν. Τίνος γὰρ ἂν ἦτε συγγνώμης ἀξιοί, εἰ τοῦ βασιλέως τοῦ ὑβρισμένου μὴ μνησικακοῦντος, ὑμεῖς οἱ μηδὲν τοιοῦτον παθόντες τσαύτην ὀργὴν ἐπιδειξήσθε; Πῶς δὲ τοῦ θεάτρου τούτου λυθέντος, ὑμεῖς μυστηρίων ἄψεσθε, καὶ τὴν εὐχὴν ἐρεῖτε ἐκείνην, δι' ἧς κελεύομεθα λέγειν: « Ἄφες ἡμῖν, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὑφειλέταις ἡμῶν (1), » τὸν ὑμῶν ὑφειλέτην ἀπαιτοῦντες δίκην; Ἡδίκησε μεγάλα καὶ ὑβρῖσεν; οὐδὲ ἡμεῖς ἀντεροῦμεν. Ἄλλ' οὐ δικαστηρίου καιρὸς νῦν, ἀλλ' ἐλέους: οὐκ εὐθύνης, ἀλλὰ φιλάνθρωπίας: οὐκ ἐξετάσεως, ἀλλὰ συγχωρήσεως: οὐ ψήφου καὶ δίκης, ἀλλὰ οἴκτου καὶ χάριτος. Μὴ τοίνυν φλεγμαίνετώ τις, μηδὲ δυσχαιρένέτω, ἀλλὰ μᾶλλον δεηθῶμεν τοῦ φιλάνθρωπου Θεοῦ, δοῦναι αὐτῷ προθεσμίαν ζωῆς, καὶ τῆς ἀπειλουμένης ἐξαρπάσαι σφαγῆς, ὥστε αὐτὸν ἀποδύσασθαι τὰ πεπλημμελημένα καὶ κοινῇ προσέλωμεν τῷ φιλάνθρωπῳ βασιλεῖ, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τοῦ θυσιαστηρίου, ἕνα ἄνδρα τῇ τραπέζῃ τῇ ἱερᾷ χαρισθῆναι παρακαλοῦντες. Ἄν

(1) Μαθ. 5', 12.

τοῦτο ποιήσωμεν, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἀποδέξεται, καὶ ὁ Θεὸς πρὸ τοῦ βασιλέως ἐπαινέσεται, καὶ μεγάλην ἡμῖν τῆς φιλανθρωπίας ἀποδώσει τὴν ἀμοιβήν. Ὡσπερ γάρ τὸν ὠμὸν καὶ ἀπάνθρωπον ἀποστρέφεται καὶ μισεῖ, οὕτω τὸν ἐλεήμονα καὶ φιλάνθρωπον προσίεται καὶ φιλεῖ· καὶ μὲν δίκαιος ὁ τοιοῦτος ἢ, λαμπροτέρους αὐτῷ πλέκει τοὺς στεφάνους· ἂν δὲ ἀμαρτωλὸς, παρατρέχει τὰ ἀμαρτήματα, τῆς πρὸς τὸν ὁμόδουλον συμπαιδείας ἀμοιβὴν αὐτῷ ταύτην ἀποδιδούς· « Ἔλσον γάρ, φησί, θέλω, καὶ οὐ θυσίαν (2). » καὶ πανταχοῦ τῶν Γραφῶν ὁρᾷ αὐτὸν τοῦτο αἰεὶ ἐπιζητοῦντα, καὶ ταύτην λύσειν τῶν ἀμαρτημάτων εἶναι λέγοντα. Οὕτω τοίνυν αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἴλεων ἐργασόμεθα, οὕτω τὰ ἡμέτερα διαλύσομεν πλημμελήματα, οὕτω τὴν Ἐκκλησίαν κοσμήσομεν, οὕτω καὶ βασιλεὺς ἡμᾶς ὁ φιλάνθρωπος ἐπαινέσεται, καθάπερ ἔφθην εἰπὼν, καὶ ἅπας ὁ δῆμος κροτήσῃ, καὶ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὸ φιλάνθρωπον καὶ ἡμερον τῆς πόλεως θαυμάσεται, καὶ μαθόντες οἱ πανταχοῦ τῆς γῆς τὰ γενόμενα, κηρύξουσιν ἡμᾶς. Ἴνα οὖν ἀπολύσωμεν τῶν τοσοῦτων ἀγαθῶν, προσπέσωμεν, παρκαλέσωμεν, δεηθῶμεν, ἐξαρπάσωμεν τοῦ κινδύνου τὸν αἰχμάλωτον, τὸν φυγάδα, τὸν ἰκέτην ἵνα καὶ αὐτοὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

(2) Ὡσ. 5, 6.

Δ'.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΙΝΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ (1).

α) Ἐπιστολαὶ διαφόρων.

1. Διογένης (2) Ἰππαρχία (3).

Ἄγαμάκι σε τῆς ἐπιθυμίας, ὅτι τε φιλοσοφίας ὠρέχθης γυνή οὐσα, καὶ ὅτι τῆς ἡμετέρας αἰρέσεως (4) ἐγενήθης, ἦν διὰ τὸ αὐστηρὸν καὶ οἱ ἄνδρες κατεπλάγησαν. Ἄλλ' ὅπως καὶ τέλος ἐπιθῆς τῇ ἀρχῇ, σπούδασον. Ἐπιθήσεις δέ, εὖ οἶδα, εἰ Κράττητός τε τοῦ συνευέντου μὴ ἀπολίποιο, ἡμῖν δὲ τοῖς ἀρχηγέταις τῆς φιλοσοφίας θαμινῶς ἐπιστέλλοις. Δύνανται γὰρ ἐπιστολαὶ πολλὰ, καὶ οὐχ ἥττονα τῆς πρὸς παρόντας διαλέξεως.

2. Διογένης Ἰππίωνι.

Παρακαλεῖς με ἐπιστεῖλαί σοι, ὅτι ποτὲ ἔγνωκα περὶ θανάτου καὶ ταφῆς, ὡς οὐκ ἂν τέλειος φιλόσοφος ἐσόμενος, εἰ μὴ καὶ τὰ μετὰ τὸ ζῆν παρ' ἡμῶν μάθοις. Ἐγὼ δὲ ἰκανὸν ἡγοῦμαι τὸ κατ' ἀ-

(1) Προστίθενται ὡδε ἐν Παραρτήματι ἐπιστολαὶ τινες, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς πρὸς ἀνάγνωσιν.

Σημειωτέον ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1—15 ἐπιστολαὶ εἶναι ὅλαι πλασταὶ, καὶ γραμμéναι κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν βίον τῶν ὁποίων φέρουσι τὰ ὀνόματα προσώπων· καὶ ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1—6 ἐλήφθησαν ἐκ τῆς Κομμελιανῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιστολῶν διαφόρων φιλοσόφων, σελ. 67, 80, 89, 93, 92, 68. (Βλ. Ἑλλ. χρῆστομ. Ἰακωβίου, ἐκδοθ. ἐνταῦθα τῷ 1837, σελ. 177—184.)

(2) Περὶ τοῦ Διογένοους, κυνικοῦ φιλοσόφου, βλ. ὀπισθεν σελ. 36, § 16.— Καὶ ὁ Κράτης ἦτο κυνικὸς φιλόσοφος, τὸν ὁποῖον ἡ Ἰππαρχία, θυγάτηρ γονέων πλουσίων, ἔλαβεν εἰς ἄνδρα, καίτοι δύσμορφον ὄντα, θαυμάζουσα τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ.

(3) Ἐννοεῖται ἐνταῦθα τὸ «εὖ πράττειν, ἢ, χαίρειν», λέγει δηλαδῆ.

(4) Τῆς τῶν κυνικῶν φιλοσόφων.

ρετήν καὶ φύσιν ζῆσαι, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἡμῖν εἶναι (5). Ὡσπερ δὲ τὰ πρὸ τῆς γενέσεως παρακεχώρηται τῇ φύσει, οὕτω καὶ τὰ μετὰ τὸ ζῆν ἐπιτρεπτόν ταύτῃ. Αὐτὴ γὰρ, ὡς ἐγέννησε, καὶ διαλύσει (6). Μηδὲν δὲ εὐλαβηθῆς, ὁποῖός ποτε ἀναίσθητος ᾧ (7). Εγὼ γοῦν ἔγνωκα ἀποπνεύσαντί μοι παρατεθῆναι τὸ βράχτρον, ἵνα τὰ δοκοῦντα λυμάνεσθαι ζῶα ἀπελαύνομι.

3. Κράτης Ἰππαρχία γυναικί.

Ἐπάνηκε ταχέως. Ἐπι δύνασαι Διογένει καταλαβεῖν ζῶντα ἔγγυς γὰρ ἤδη ἐστὶ τῆς τοῦ βίου τελευτῆς (χθὲς γέ τοι παρὰ τοσοῦτον ἐξέπνευσεν). Ἴνα καὶ ἀσπάσῃ αὐτὸν τὸ ἔσχατον ἀσπασμα, καὶ γνῶς, ὅσον δύναται καὶ ἐν τοῖς φοβερωτάτοις ἡ φιλοσοφία.

4. Κράτης τοῖς νέοις.

Ἐθίζετε ἑαυτοὺς ἐσθίειν μάζαν, καὶ πίνειν ὕδωρ, ἰχθὺν δὲ καὶ οἶνον μὴ γεύεσθαι. Ταῦτα μὲν γὰρ τοὺς μὲν γέροντας ἀποθηριῶ, ὡσπερ τὰ περὶ τῆς Κίρκης φάρμακα, τοὺς δὲ νέους ἀποθηλύνει.

5. Κράτης Ὠριγένει.

Οὐ ποιεῖ ἀγρὸς σπουδαίους, οὐδὲ ἄστου φαύλους, ἀλλ' αἱ σὺν τοῖς ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς διατριβαί. Ὡστε, εἰ βούλει ἀγαθοὺς καὶ μὴ κακοὺς γενέσθαι σοι τοὺς παῖδας, πέμπε μὴ κατ' ἀγρὸν, ἀλλ' εἰς φιλοσόφου, ἵνα καὶ αὐτοὶ βαδίζοντες τὰ καλὰ ἐμάθομεν. Ἀσκητὸν γὰρ ἡ ἀρετὴ, καὶ οὐκ αὐτόμακτον ἐμβαίνει τῇ ψυχῇ, ὡσπερ ἡ κακία.

(5) Τὰ ἐφ' ἡμῖν εἶναι, τὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν κείμενα, καὶ ἐκ τῆς ἐλευθέρως θελήσεως ἐξαρτώμενα, εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ δῶρα τῆς τύχης καὶ τὰς διαθέσεις τῆς εἰμαρμένης.

(6) Οὕτω καὶ διαλύσει ἡμᾶς.

(7) Τ. Ἐ. ὁποῖός ποτε ᾧ (ὁποία θέλει εἶναι ἡ κατάστασίς μου) ἀναίσθητος ᾧ. Διὰ τῆς προσθήκης ταύτης προπαρασκευάζεται ὁ ἐπόμενος ἀστεϊσμός.

6. Διογένης Ἀντιπάτρῳ (1).

Μὴ μέμρου μοι, ὅτι σοὶ μεταπεμπομένῳ ἡμᾶς ἐπὶ Μακεδονίαν οὐκ ἐπέισθημεν, καὶ ὅτι τοὺς Ἀθήνησιν ἄλλας (2) προὔκριναμεν τῆς παρὰ σοῦ τραπέζης. Οὐ γὰρ δι' ὑπεροψίαν τοῦτ' ἐπράξαμεν, οὐδὲ διὰ φιλοδοξίαν, δι' ἣν ἴσως ἕτεροι ἂν ἐποίησαν, ἵνα τινὲς τοῖς πολλοῖς δόξωσι, βασιλεῦσι δυνάμενοι ἀντιλέγειν. Συγγίγνωσκε οὖν. Καὶ γὰρ, εἰ πρόβατα ἦμεν, συνένγως ἂν μὴ πεισθίσαι, ὅτι οὐκ ἦν πρόβάτω τε τροφή καὶ βασιλεῦσιν ἡ αὐτή. Φυλακῆ οὖν τῆς οὐσίας (3) μᾶλλον ἀντείπαμέν σοι, καὶ οὐχ ὑπεροψίαις. Ἐὰ οὖν ἕκαστον ὅπου δύναται ζῆν βασιλικὸν γὰρ τοῦτο, καὶ οὐ τὸ ἕτερον.

7. Ἀμνίων Φιλομόσχῳ (4).

Ἀπέκτειρεν ἡμῶν ἡ χάλιζα βαρέως ἐμπεσοῦσα τὰ κτήνη, καὶ λιμοῦ φάρμακον οὐδέν. Ἄνεῖσθαι δ' ἡμῶν ἐπακτοὺς πυροὺς οὐχ οἷόν τε διὰ σπάνιν κερμάτων. Ἔστι δέ σοι, ὡς ἀκούω, τῆς πέρυσιν εὐετηρίας λείψανα. Δάνεισον οὖν μοι μεδίμνους εἴκοσιν, ὡς ἂν ἔχοιμι σώζεσθαι αὐτὸς, καὶ ἡ γυνή, καὶ τὰ παιδιὰ. Καρπῶν δὲ εὐφορίας γενομένης, ἐκτίσομεν αὐτὸ τὸ μέτρον, καὶ λώϊον, ἐάν τις εὐθηνία γένηται. Μὴ δὲ περιῖθις ἀγαθοῦς γείτονας εἰς στενὸν τοῦ καιροῦ φθειρομένους.

8. Ἀρτεπίθιμος Κρισσοῶμῳ (5).

Ἀγχόνης μοι δεῖ, καὶ ὄψει με οὐ μετὰ μακρὸν ἐν βρόχῳ τὸν

(1) Βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας.

(2) Ἄλλας, ἤτοι τὴν λιτὴν τροφήν.

(3) Τ. Ἐ. Ἴνα οὖν τὴν ἡμετέραν ιδιότητα φυλάξωμεν, ἢ τηρήσωμεν.

(4) Ἀπὸ ἀριθ. 7—15 ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀλκίφρονος. Α', 24' καὶ Γ', 6, 10, 16, 30, 31, 34, 35, 66. — Ἀμνίων καὶ Φιλόμοσχος, δνόματα ἀγροίκων, πλασμένα κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.

(5) Ἀρτεπίθιμος καὶ Κρισσοῶμος, δνόματα παρασίτων. Καὶ αὐτῶν ὁ σχηματισμὸς ἀναφέρεται εἰς τὸν βίον καὶ τὴν κλίσειν τῶν φερόντων ταῦτα.

τράχηλον ἔχοντα. Οὔτε γὰρ ῥαπίσματα οἷός τέ εἰμι φέρειν, καὶ τὴν ἄλλην παροιμίαν τῶν κάκιστα ἀπολουμένων ἐραμιστῶν, οὔτε τῆς μιαρᾶς καὶ ἀδδηράγου γαστρὸς κρατεῖν ἢ μὲν γὰρ αἰτεῖ, καὶ οὐ πρὸς κόρον μόνον, ἀλλ' εἰς τρυφήν· τὸ πρόσωπον δὲ τὰς ἐπαλλήλους πληγὰς οὐκ ἀνέχεται, καὶ κινδυνεύω τοῖν ὀφθαλμοῖν τὸν ἕτερον συσκλῆναι ὑπὸ τῶν ῥαπισμάτων ἐνοχλούμενος. Ἰοῦ, ἰοῦ τῶν κακῶν, οἷα ὑπομένειν ἡμᾶς ἀναγκάζει ἡ παμφάγος αὐτὴ καὶ παμβορωπάτη γαστήρ. Ἐκρινά οὖν πολυτελοῦς τραπέζης ἀπολαύσας ἀποπτύσαι τὸ ζῆν, ὀδυνηροῦ βίου κραίττω τὸν καθ' ἡδονὴν θάνατον ἠγησάμενος.

9. Ἰοφῶν Ἐράστοι.

Ἐπιτριβεῖη καὶ κακὸς κακῶς ἀπόλοιτο ὁ κάκιστος ἀλεκτρυὼν, ὅς με, ἡδὺν ὄνειρον θεώμενον, ἀναβόησας ἐξήγειρεν. Ἐδόκουν γὰρ, ὧ φίλτατε γειτόνων, λαμπρὸς τις εἶναι καὶ βαθύπλουτος· εἶτα οἰκετῶν ἐρέπεσθαί μοι στίφος, οὗς οἰκονόμους καὶ διοικητὰς ἐνόμιζον ἔχειν. Ἐώκειν δὲ καὶ τῷ χεῖρε δακτυλίων πεπληρωσθαι, καὶ πολυταλάντους λίθους περιφέρειν· καὶ ἦσαν οἱ δάκτυλοι μου μαλακοὶ, καὶ ἥκιστα τῆς δικέλλης ἐμέμνηντο (1). Ἐφαίνοντο δὲ καὶ οἱ κόλακες ἐγγύθεν παρεστάναι. Ἐν τούτῳ δὴ καὶ ὁ δῆμος Ἀθηναίων εἰς τὸ θέατρον (2) προελθόντες, ἐβδὼν προχειρίσασθαι με στρατηγόν. Μενούσης δὲ τῆς χειροτονίας, ὁ παμπόνηρος ἀλετρυὼν ἀνεβόησε, καὶ τὸ φάσμα ἠφανίσθη. Ὅμως ἀνεγρόμενος περιχαρὴς ἦν (3) ἐγὼ· ἐνθύμιον δὲ ποιησάμενος, τοὺς φυλλοχόους ἐστάναι μῆνας (4), ἔγνω εἶναι τὰ ἐνύπνια ψευδέστατα.

(1) Δὲν ἔφερον τοὺς ἐκ τῆς χρήσεως τῆς δικέλλης γινομένους τύλους, διὰ τὰ φέρωσιν εἰς μνήμην τὴν συνήθη ἐργασίαν.

(2) Ὅπου συνηθροίζετο συχνάκις ὁ δῆμος διὰ ὑποθέσεις τῆς πόλεως.

(3) Καὶ ἂν ὅς ἠγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐπίστευεν ἀκόμη ὀλίγην ὥραν εἰς τὴν καλὴν σημασίαν τοῦ ὄνειρου.

(4) Καθ' οὗς πίπτουσιν ἀπὸ τῶν δένδρων τὰ φύλλα, ἦτοι τοὺς φθινοπωρινούς μῆνας, καὶ κατὰ τοὺς μῆνας τούτους ἐδόξαζον, ὅτι τὰ ὄνειρα ἦσαν ψευδέστατα.

10. *Φιλίς Θρασωνίδη (1)*.

Εἰ γεωργεῖν ἐβούλου, καὶ νοῦν ἔχειν, ὦ Θρασωνίδη, καὶ τῷ πατρὶ πείθεσθαι, ἔφραρες ἂν καὶ σὺ (2) τοῖς θεοῖς κιντῶν, καὶ δάφνας, καὶ μυρίνην, καὶ ἄνθη ὅσα σύγκαίρα, ἡμῖν τοῖς γονεῦσι πυροῦς ἐκθερίσας, καὶ οἶνον ἐκ βοτρύων ἀποθλίψας, καὶ βδάλας τὰ αἰγίδια, τὸν γαυλὸν πληρώσας γάλακτος. Νῦν δὲ ἀγρόν καὶ γεωργίαν ἀπαναίνη, κράνους δὲ ἐπαινεῖς τριλοφίαν, καὶ ἀσπίδος ἐρᾶς, ὡσπερ τις Ἀκαρνάν ἢ Μηλιεὺς (3) μισθοφόρος. Μὴ σὺ γε (4), ὦ παιδίον ἄλλ' ἐπάνηθι ὡς ἡμᾶς, καὶ τὸν ἐν ἡτυγίᾳ βίον ἀσπάζου (καὶ γὰρ ἀσφαλῆς καὶ ἀκίνδυνος ἡ γεωργία, οὐ λόγους, οὐκ ἐνέδρας, οὐ φάλαγγας ἔχουσα), ἀντὶ τῆς ἐν ἀμυρῖσθῶ ζωῆς τὴν ὁμολογουμένην ἐλόμενος σωτηρίαν.

11. *Ἀμπελίωρ Εὐέργω (5)*.

Πολὺς ὁ χειμὼν τὸ τῆτες, καὶ οὐδενὶ ἐξιτητόν. Πάντα γὰρ ἡ χιὼν κατείληψε καὶ λευκανθίζουσιν οὐχ οἱ λόφοι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ κοῖλα τῆς γῆς ἀπορία δὲ ἔργων, ἀγρόν δὲ καθίζειν ὄνειδος. Προκύψας δῆτα τῆς καλύβης, οὐκ ἔφθην παρανοοῖσας τὸ θυρίον, καὶ ὀρῶ σὺν τῷ νικετῷ δῆμον ὄλον ὀρνέων φερόμενον, καὶ κοψίλους καὶ κίχλας. Εὐθέως οὖν ἀπὸ τῆς λεκάνης ἀνασπάσας ἰζὸν, ἐπαλείφω τῶν ἀχράδων τοὺς κλάδους καὶ ὅσον οὕπω τὸ νέφος ἐπέστη τῶν στρουθίων, καὶ πᾶσαι ἐκ τῶν ὀροδάμνων ἐκρέμαντο, θέαμα ἡδὺ, πτερῶν ἐχόμεναι, καὶ κεφαλῆς καὶ ποδῶν εἰλημμένα. Ἐκ τούτων λάχος σοι τὰς πίονας καὶ εὐσάρκους ἀπέσταλκα πέντε εἴκοσι. Κοινὸν γὰρ ἀγαθὸν τοῖς ἀγαθοῖς· φθονούντων δὲ οἱ πονηροὶ τῶν χειτόνων.

(1) Φιλίς, ὄνομα γυναικὸς γεωργοῦ· Θρασωνίδης, ὄνομα στρατιωτικοῦ.

(2) Καθὼς οἱ γονεῖς σου, καὶ ἄλλοι γεωργοί.

(3) Εἰς τὰ μισθοφόρα στρατεύματα συγνάχεις ἴσως εὐρίσκοντο Ἀκαρναῖες καὶ Μηλιεῖς (ἔθνος Θεσσαλικόν).

(4) Τοῦτο ποιήσης.

(5) Ὄνόματα ἀγροίκων.

12. Φιλόκομος Θεστίλλω (1).

Οὐπόποτε εἰς ἄστὺ καταβάς, οὐδὲ εἰδὼς τί ποτὲ ἐστὶν ἡ λεγομένη πόλις, ποθῶ τὸ καινὸν τοῦτο θέαμα ἰδεῖν, ὑφ' ἐνὶ περιβόλῳ κατοικοῦντας ἀνθρώπους, καὶ τᾶλλα ὅσα διαφέρει πόλις ἀγροικίας μαθεῖν (2). Εἰ οὖν σοι πρόφασις ὁδοῦ ἄστυδε γένηται, ἦκε ἀπάξων νῦν κάμει καιρὸν γὰρ ἐγὼ δὴ οἶμαι τοῦ πλείον τι μαθεῖν, ἤδη μοι βρούειν θριξὶ τῆς ὑπὴνης ἀρχομένης. Τίς οὖν δὴ με κάκει μυσταγωγεῖν ἐπιτήδειος, ἢ σὺ, ὃ τὰ πολλὰ εἴσω πυλῶν ἀλινδούμενος;

13. Γράθων Καλλιχωμίδη (3).

Τίμωνα (4) οἶσθα, ὃ Καλλιχωμίδη, τὸν Ἐχεκρκατίδου, τὸν Κολυπτεά, ὃς ἐκ πλουσίου, σπαθήσας τὴν οὐσίαν εἰς ἡμᾶς τοὺς παρασίτους, εἰς ἀπορίαν συνηλάθη· εἶτ' ἐκ φιλανθρώπου μισάνθρωπος ἐγένετο. Καταλαβὼν γὰρ τὴν ἐσχατιάν, ταῖς βώλοις τοὺς παριόντας βάλλει, προμηθούμενος μηδένα αὐτῷ καθάπαξ ἀνθρώπων ἐντυγχάνειν· οὕτω τὴν κοινὴν φύσιν ἀπέστραπται. Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν Ἀθήνησι νεοπλούτων Φεΐδωνός τε εἰσι καὶ Γνίφωνος (5) μικροπρεπέστεροι. Ὡρα μοι μετανίστασθαι, καὶ πονοῦντι ζῆν. Δέχου δὴ οὖν με μισθωτὸν κατ' ἀγρόν, πάντα ὑπομένειν ἀνεχόμενον ὑπὲρ τοῦ τὴν ἀπλήρωτον ἐμπλήσαι γαστέρα.

14. Θαλλίσκος Πετραίῳ (6).

Αὐχμὸς τὰ νῦν· οὐδαμοῦ νέφος ὑπὲρ γῆς αἴρεται· δεῖ δὲ ἐπομβρίας· διψῆν γὰρ πᾶς ἀρούρας αὐτάς τὸ κατάξηρον τῆς βώλου δείκνυσι. Μάταια ἡμῖν, ὡς ἔοικε, καὶ ἀνήκοα τέθεται τῷ Ἰετίῳ (7),

(1) Ὀνόματα ἀγροίκων.

(2) Καὶ μαθεῖν (πάντα) τὰ ἄλλα, οἷς διαφέρει πόλις ἀγροικίας.

(3) Γράθων, ὄνομα παρασίτου. Καλλιχωμίδης, ὄνομα γεωργοῦ.

(4) Περὶ τοῦ μισανθρώπου Τίμωνος βλ. ὀπίσθεν, σελ. 53. § 131.

(5) Φεΐδων καὶ Γνίφων, ὀνόματα φιλαργύρων.

(6) Θαλλίσκος καὶ Πετραῖος, γεωργοί.

(7) Μάταια καὶ ἀνήκοα· μάτην, τῶν θεῶν μὴ ἀκούοντων ἡμῶν, τέθεται τῷ Ἰετίῳ Διὶ.

Ἰετίῳ Διὶ.

καί τοι γε ἐξ ἀμίλλης ἐκαλλιερήσαμεν πάντες οἱ τῆς κώμης οἰκί-
 τορες, καί, ὡς ἕκαστος δυνάμειος ἢ περιουσίας εἶχε, συνεισενέ-
 γκατο, ὁ μὲν κριόν, ὁ δὲ τράγον, ὁ δὲ κάπρον, ὁ πένης πόπανον, ὁ
 δὲ ἔτι πενέστερος λιθανωτοῦ χόνδρους εὖ μάλα εὐρωπιῶντας, ταῦ-
 ρον δὲ οὐδεὶς· οὐ γὰρ εὐπορία βροσκημάτων ἡμῖν, τὴν λεπτόγειον
 τῆς Ἀττικῆς κατοικοῦσιν. Ἄλλ' οὐδὲν ὄφελος τῶν δαπανημάτων
 ἔοικε γὰρ πρὸς ἑτέροις ἔθνεσιν ὁ Ζεὺς ὢν (1) τῶν τῆδε ἀμελεῖν.

15. Γαμοχαίρων Φαγοδαίτη (2).

Ἐθεάσω οἶά με εἰργάσατο ὁ κατάρατος οὗτος κουρεὺς, ὁ πρὸς τῆ
 ὁδῷ λέγω δὲ τὸν ἀδόλεσχον, τὸν τοὺς χειροῖθεις κόρακας τιθασ-
 σέοντα (3), τὸν ταῖς μαχαιρίσι κυμβαλισμὸν εὐρυθμον (4) ἀνα-
 κρούοντα. Ὡς γὰρ ἀρικόμην ξυρεῖσθαι τὴν γενειάδα βουλόμενος,
 ἀσμένως τε ἐδέξατο, καὶ ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου καθίσας, σινδόνα και-
 νὴν περιθεῖς, πρῶτος εὖ μάλα κατέφερε μοι τῶν γνάθων τὸ ξυρόν,
 ἀποψιλῶν τὸ πύκνωμα τῶν τριχῶν. Ἄλλ' ἐν αὐτῷ τούτῳ πανουρ-
 γος ἦν. Ἐλαθε γὰρ τοῦτο παρὰ μέρος ποιῶν, καὶ οὐ κατὰ πάσης
 τῆς γνάθου, ὥστε ὑπολειφθῆναί μοι πολλαχῶ μὲν δασεῖαν, πολλα-
 χῶ δὲ λείαν τὴν σαγόναν. Κἀγὼ μὲν οὖν οὐκ εἰδὼς τὴν πανουρ-
 γίαν, ὠχόμην, κατὰ τὸ εἰωθός, ἄκλιτος εἰς Πασίωνος (5) οἱ συμ-
 πόται δὲ, ὡς εἶδον, ἐξέθλον τῷ γέλωτι· ἕως ἀγνοοῦντά με ἐφ' ὄτῳ
 γελῶσιν, εἰς τις εἰς μέσους παρελθὼν, τῶν ἀπολειφθεισῶν τριχῶν
 ἐπιλαβόμενος εἴλκυσεν. Ἐκείνας μὲν οὖν περιπληθῶς κοπίδα λαβὼν
 ἀπερρίζωσα, ἔτοιμος δ' εἰμι ξύλον εὐμέγεθες ἀνελόμενος κατὰ τοῦ

(1) Οἱ θεοὶ ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἀπέρχοντο εἰς τοὺς τόπους, ὅπου ἐγίνοντο
 πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἑορταί. Ὅθεν, καὶ τὸ μὴ ἄ κ ο ὕ ε ι ν αὐτοὺς τῶν θυόντων
 τῷ Διὶ τῷ Ἰετίῳ, εἰς τοιαύτην τινα ὁδοπορίαν εἰς μακρὰν κειμένους τόπους
 ἀποδίδεται.

(2) Ὄνόματα παρασίτων.

(3) Ἰδ. ὁπισθεν, σελ. 59, § 23.

(4) Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι οἱ κουρεῖς ἐξήτουν νὰ ἐλκύσωσι πρὸς ἑαυτοὺς
 τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοιούτων ἀθυρμάτων.

(5) Ὁ Π α σ ί ω ν εἶναι ὁ πάτριον τῶν παρασίτων.

βρέγματος πατάζει τὸν ἀλιτῆριον (1). Ἄ γὰρ οἱ τρέφοντες παίζουσι (2), ταῦτα μὴ τρέφων ἐτόλμησεν (3).

6) Ἐκ τῶν πρὸς διαφόρους ἐπιστολῶν τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως (4).

1. *Λγαπητῶ* (5).

Οἶδά σου τὴν ἀγάπην τὴν γνησίαν καὶ θερμὴν, τὴν ἄδολον καὶ εὐλικρινῆ, καὶ οὔτε πραγμάτων ὄχλῳ, οὔτε χρόνου πλήθει, οὔτε ὁδοῦ μήκει μαραινομένην. Οἶδα καὶ ὅπως ἐπιθυμοῦσι καὶ αὐτοῦσι ἡμᾶς θεάσασθαι, καὶ τῆς κατὰ πρόσωπον ἀπολαῦσαι συνουσίας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἤδη ἐργῶδες, καὶ διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μήκος, καὶ διὰ τὴν τοῦ ἔτους ὥραν καὶ τὸν τῶν Ἰσχυρῶν ὄβρον, τὴν διὰ γραμμάτων πάρεχε ἡμῖν εὐφροσύνην, συνεχῶς δὴλών τὰ περὶ τῆς υἱείας τῆς σῆς καὶ τοῦ οἴκου σου παντός. Ἄν γὰρ τοιαῦτα δεχώμεθα συνεχῶς γράμματα παρὰ τῆς σῆς εὐγενείας καὶ θαυμασιότητος, οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ ἐν ἐρημίᾳ διατρέχοντες καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν. Καὶ γὰρ οὐκ ἀγνοεῖς ὅπως ἡμῖν περισπούδαστον τὸ ἐν υἱείᾳ σε εἶναι, Δέσποτά μου αἰδεσιμώτατε καὶ θαυμασιώτατε.

2. *Ῥωματῶ Πρεσβυτέρῳ* (6).

Οἶσθα καὶ αὐτός, Κύριέ μου τιμώτατε καὶ εὐλάβεστατε, πῶς αἰεὶ περὶ τὴν σὴν εὐλάβειαν διετέθημεν καὶ πῶς αἰεὶ συνδεδεμένοι

(1) κουρέα δηλονότι.

(2) τ. ε. παίζοντες ποιοῦσιν.

(3) παίζει δηλονότι.

(4) Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Γ' τόμου τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδόσεως τῶν Χρυσοστομικῶν ὁμιλιῶν καὶ λόγων, 1731, σελ. 606, 608, 610, λ' ἐκόμενα.

(5) Ἐγγραφή ἀπὸ Κουκουσοῦ ἐν ἔτει 404.

(6) Ἐγγραφή ἀπὸ Κουκουσοῦ ἐν ἔτει 405.

σοι τῷ νόμῳ τῆς ἀγάπης διετελέσαμεν, θαυμάζοντές σου τὴν τῶν τρόπων ἐπιείκειαν, καὶ ἐκπληττόμενοι τῆς ἀρετῆς σου τὴν εὐμορφίαν, δι' ἧς πάντας τοὺς ἐντυγχάνοντας χειροῦσαι. Διὰ δὲ τοῦτο, καὶ ἐκ μακροῦ καθήμενοι διαστήματος, αἶ σε ἐπὶ τῆς διανοίας περιφέρομεν, καὶ ὅπου περ ἂν ἐρημίας ἀπενεχθῶμεν, ἐπιλαθέσθαι σου τῆς ἀγάπης οὐ δυνάμεθα· ἀλλ' ὡς παρόντα καὶ πλησίον ὄντα, οὕτω καὶ ὀρώμεν καὶ φανταζόμεθα τοῖς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς συνεχῶς, μᾶλλον δὲ διηνεκῶς σε βλέποντες, καὶ πρὸς ἅπαντας ἀνακηρύττοντές σου τὴν εὐλάβειαν. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ αὐτὸν μεμνησθαι ἡμῶν διηνεκῶς, καὶ τὴν ἀγάπην, ἣν ἐξ ἀρχῆς περὶ ἡμᾶς ἐπεδείξω, ταύτην καὶ νῦν ἀκμάζουσαν διατηρεῖν, καὶ εὐχεσθαι μετὰ πολλῆς ἐκτενείας ὑπὲρ τῆς ταπεινώσεως τῆς ἡμετέρας, καὶ ἐπιστέλλειν ἡνίκα ἂν ἐξῆ, καὶ τὰ περὶ τῆς υἰεῖας τῆς σῆς δηλοῦν· ἵνα καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι, πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν, τῆς ἀπὸ τῶν εὐχῶν σου συμμαχίας ἐκ τοσοῦτου ἀπολαύοντες διαστήματος.

3. Μαρκ. 11. (1).

Μακρὰν μὲν ἐσιγίσσαμεν ἀμρότεροι σιγὴν πρὸς ἀλλήλους, τῆς δὲ ἀγάπης σου τῆς ἀρχαίας καὶ γνησίας ἡμῖν ἐκείνης οὐκ ἐπιελήσμεθα, ἀλλ' ἀκμάζουσαν αὐτὴν διατηροῦμεν· καὶ ὅπου περ ἂν ἀπίωμεν, αὐτὴν περιφέρομεν, μεγίστην ἐντεῦθεν καρπούμενοι τὴν παράκλησιν. Διὸ δὲ καὶ νῦν ἐπιτυχόντες τῶν πρὸς τὴν σὴν εὐγένειαν ἀφικνουμένων, τὴν τε ὀφειλομένην ἀποδιδόσασιν πρόσρησιν, καὶ δηλοῦμεν, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὰς ἀπενεχθῶμεν τῆς οἰκουμένης τὰς ἐσχατίας, ἔχοντές σε ἀπιμεν ἐν διανοίᾳ ἐγκεκολλημένον ἡμῶν τῷ συνειδότη. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς οὕτω διακειμένοις οὐ τὸ γράφειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ δέχεσθαι γράμματα παρὰ τῶν οὕτω φιλουμένων, πολλὴν φέρει τὴν ἡδονὴν, διπλασίασον ἡμῖν τὴν εὐφροσύνην, Δέσποτα τιμιώτατε, καὶ ἡνίκα ἂν ἐξῆ, γράφε συνεχῶς ἡμῖν, τὰ περὶ τῆς υἰεῖας τῆς σῆς δηλῶν· οἶσθα γὰρ ὅπως ἡμῖν περισπούδα-

(1) Ἐγγράφη Ἰσως κατὰ τὸ 405.

στον ταῦτα μανθάνειν, καὶ ὄσῃ καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διατρίβοντες, ἐντεῦθεν καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

4. Ὑμνητῶ Ἀρχιατρῶ (1).

Εἰ καὶ μὴ συνεχῶς ἐπεστάλακμεν τῇ τιμιότητί σου, ἀλλὰ συνεχῶς σε ἐπὶ μνήμῃς ἔχομεν, πειρὰν σου τῆς σφοδρότατης, τῆς σπουδαίας, τῆς γνησίας φιλίας πολλὴν ἐν ἡμέραις ὀλίγαις λαβόντες. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν κύριόν μου τὸν τιμιώτατον Ἐπίσκοπον Σέλευκον, ὡς εἰς λιμένα τὰς σὰς παραπέμπομεν χεῖρας. Καὶ γὰρ ὑπὸ βηχὸς πολεμεῖται χαλεπωτάτης, ἣν ἡ τοῦ ἔτους ὥρα σφοδρότερον ἐπιτρέβει, καὶ χαλεπωτέραν ποιεῖ. Καταμαθὼν τοίνυν, Δέσποτά μου τιμιώτατε, τοῦ νοσήματος τὴν φύσιν, ἐξαρπάσαι αὐτὸν τοῦ κλυδωνίου πειράθητι, τῇ τῆς ἀρρώστιας βλάβῃ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης τῆς σῆς ἐπιτειχίσας δύναμιν, δι' ἧς πολλοὺς πολλάκις κινδυνεύσαντας ὑπὸ τοιούτων κυμάτων ὑποβρυχίους γενέσθαι, τοῦ νευαγίου ταχέως ἀπήλλαξας.

5. Συμμάχῳ Πρεσβυτέρῳ (2).

Οὐδὲν καινὸν οὐδὲ ἀπεικὸς τεθλιμμένην ὀδεύοντα ὁδὸν στενοχωρεῖσθαι. Τοιαύτη γὰρ τῆς ἀρετῆς ἡ φύσις· πόνων γέμει καὶ ἰδρώτων, ἐπιβουλῶν καὶ κινδύνων. Ἄλλ' ἡ μὲν ὁδὸς τοιαύτη· τὰ δὲ ἐντεῦθεν στέφανοι, βραβεῖα, τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ καὶ τέλος οὐκ ἔχοντα. Τοῦτοις τοίνυν σαυτὸν παρακάλει. Καὶ γὰρ καὶ ἡ ἄνεσις, καὶ ἡ θλίψις ἡ τοῦ παρόντος παροδεύεται βίου, καὶ αὐτῷ τῷ βίῳ συγκαταλύεται. Μηδὲν οὖν μηδὲ ἐκείνων φυσάτω, μηδὲ τούτων ταπεινούτω καὶ συστελλέτω. Ὁ γὰρ ἀρίστος κυβερνήτης οὔτε ἐν γαλήνῃ χαννοῦται, οὔτε ἐν χειμῶνι ταραττέται. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς παρακάλει σαυτὸν, καὶ παραμυθίαν ἐντεῦθεν καρποῦ τὴν μεγίστην. Γράψε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. Εἰ γὰρ

(1) Καὶ αὕτη ἐγγράφη ἴσως κατὰ τὸ 405.

(2) Μεταξὺ τοῦ 405-407 ἔτους.

καὶ πολλῶ τῷ μίκει τῆς ὁδοῦ διειργόμεθα, καὶ πολὺν σου τῆς ἐμμελείας ἀπελείφθημεν χρόνον, ἀλλ' οὐ τῆς ἀγάπης· ἀλλ' ἄλλιστον αὐτὴν αἰεὶ περιφέρομεν καὶ ἀκμάζουσιν, ὅπου περ ἂν ὦμεν, ἐπεὶ περ τοιαύτη τοῦ φιλεῖν γνησίως ἢ φύσις.

6. Ἀραβίῳ.

Οἶδά σου τὴν ἀγάπην, οἶδά σου τὸ φίλτρον τὸ θερμὸν, τὸ γνήσιον, τὸ εἰλικρινές, τὸ διαρκές, καὶ ὡς οὔτε δυσκολία πραγμάτων, οὔτε ὄχλος φροντίδων, οὔτε περιστάσεων πλῆθος, οὔτε χρόνου μήκος, οὔτε ὁδοῦ διάστημα δύναται ταύτην ἀμαυροτέραν ποιῆσαι. Διὰ τοῦτο καὶ σφόδρα ἐπιθυμῶ συνεχῶς δέχεσθαι γράμματα παρὰ τῆς εὐγενείας τῆς σῆς, εὐαγγελιζόμενα ἡμᾶς περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς. Κἄν ἐγκαλῶμεν, οὐχ ὡς ῥαθυμοῦντι ἐγκαλοῦμεν, ἀλλ' ὡς πλειόνων ἐρῶντες ἐπιστολῶν τοιούτων. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, Δέσποτά μου τιμώτατε καὶ εὐγενέστατε, δίδου ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν, κούφην τε οὔσαν καὶ εὐκόλον, καὶ πολλὴν ἡμῖν καὶ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοις παρέχουσαν τὴν εὐφροσύνην.

7. Κυριακῷ Ἐπισκόπῳ.

Ὁ δεσπότης μου Σάπατρος, ὁ τῆς Ἀρμενίας ἄρχων, Ἀρμενίας ταύτης ἐν ἧ νῦν ἐσμεν καθειργμένοι, ἤρξε μὲν Ἀρμενίας ὡς πατήρ· ἐπεδείξατο δὲ περὶ ἡμᾶς θεραπείαν πλείονα ἢ πατήρ. Ταύτης αὐτῷ τῆς εὐνοίας ἀποδοῦναι τὴν ἀμοιβὴν σπουδάζων τε καὶ ζητῶν, εὐρηκέναι μοι δοκῶ καλλίστην ὁδὸν, τὴν μεμερινημένην σου καὶ ἄγρυπτον ψυχὴν, δι' ἧς δυνήσομαι αὐτὴν ἀμείψασθαι. Πῶς, καὶ τίνι τρόπῳ; υἱός ἐστιν αὐτῷ διατρίβω αὐτόθι χρόνον ἤδη πολὺν ἐπὶ λόγων κτῆσιν. Τοῦτον, ἐὰν σπουδάσης μετὰ προθυμίας ἰδεῖν καὶ τῆς σοὶ πρεπούσης ἀγάπης, καὶ ποιήσης ἀπολαῦσαι τινος τῶν χρηστῶν, τὸ πᾶν ἐσόμεθα ἐκτετικότες. Ποίει δὲ τοῦτο, καὶ καθίστη γινώριμον αὐτὸν καὶ τοῖς ἐν τέλει, τοῖς καὶ σοὶ γνωρίμοις, καὶ δυναμένοισι αὐτῷ τὴν ἀλλοτρίαν ἰδίῳ τῆς ἐνεγκούσης ποιῆσαι. Οὕτω γὰρ χαρὴ μὲν ἐκείνῳ, χαρὴ δὲ ἐμοί, χαρὴ δὲ

σαυτῷ, ἄνδρα χρηστὸν, καὶ φιλόανθρωπον, καὶ κοινὸν τῶν πενήτων λιμένα διὰ τοῦ παιδὸς ὠφελῶν.

8. Μάλχῳ.

Μήτε ἀθύμει, μήτε ἀμαρτίαις λογίζου τὴν καλλίστην ἀποδημίαν τῆς μακαρίας θυγατρὸς σου. Εἰς γὰρ ἀκύμαντον κατέπλευσε λιμένα, καὶ πρὸς ζωὴν ἦλθε μικέτι πέρας ἔχουσαν, καὶ τῶν κατὰ τὸν παρόντα βίον κυμάτων ἀπαλλαγείσα ἔστικεν ἐπὶ τῆς πέτρας, ὅσα συνήγαγεν ἀγαθὰ, ὡς περ ἐν ἀσύλῳ λοιπὸν ἔχουσα θησαυρῷ. Καὶ δὴ χαίρειν ὑπὲρ τούτων, καὶ σκιρτᾶν καὶ εὐφραίνεσθαι, ὅτι τὴν ἐκείνης ψυχὴν, καθάπερ γεωργὸς ἄριστος καρπὸν ὄριμον, τῷ κοινῷ πάντων παρέστισας δεσπότη. Ταῦτα καὶ τὰ ἐκ τῶν τοιούτων λογισμῶν ἐπιτιθεῖς φάρμακα καὶ σαυτῷ, καὶ τῇ κυρίῃ μου τῇ κοσμιωτάτῃ μητρὶ αὐτῆς, πλεονάζε τὸν ὑπὲρ τούτων ἀποκειμένον ὑμῖν μισθόν· ἵνα μὴ μόνον τῆς καλλίστης ἀνατροφῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ πράως καὶ εὐχαρίστως ἐνεγκεῖν τὴν καλλίστην ταύτην αὐτῆς ἀποδημίαν, πολλὴν παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ λάβητε τὴν ἀντίδοσιν.

9. Φαυστίῳ (1).

Ἀρικόμεθα εἰς τὴν Κουκουσὸν ὑγιαίνοντες· ἐντεῦθεν γὰρ προοιμιάσομαι, ὅθεν καὶ αὐτὸς ἐπιθυμεῖς ἀρχομένης ἀκοῦσαι τῆς ἐπιστολῆς· καὶ εὐρήκαμεν χωρίον θορύβων καθαρὸν, καὶ πολλῆς μὲν ἀπραγμοσύνης, πολλῆς δὲ γέμον ἡσυχίας, καὶ οὐδένα τὸν ἐνοχλοῦντα οὐδὲ ἀπελαύνοντα ἔχον. Καὶ τί θαυμαστὸν εἰ ἐν τῇ πόλει τοῦτο, ὅπου γε τὴν ἐρημοτάτην ὁδὸν καὶ ἐπισφαλῆ καὶ ὑποπτον τὴν ἐκείθεν ἐνταῦθα φέρουσαν ἀδεῶς καὶ ἀπραγμόνως διήλθομεν, πλείονος ἀπολαύσαντες ἀσφαλείας ἢ ἐν ταῖς εὐνομουμέναις τῶν πόλεων; Τοῦτων τοίνυν ἡμῖν τῶν εὐαγγελίων δίδου τὸν μισθὸν συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλων περὶ τῆς υἰείας τῆς σῆς. Καὶ γὰρ ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ διάγοντες ἐνταῦθα δικνεκῶς ἀναπλάττομέν σου τῆς διανοίας τὸ εὐγενές, τὸ ἐλευθέριον, τὸ μισοπόνηρον, τὸ πεπαρρη-

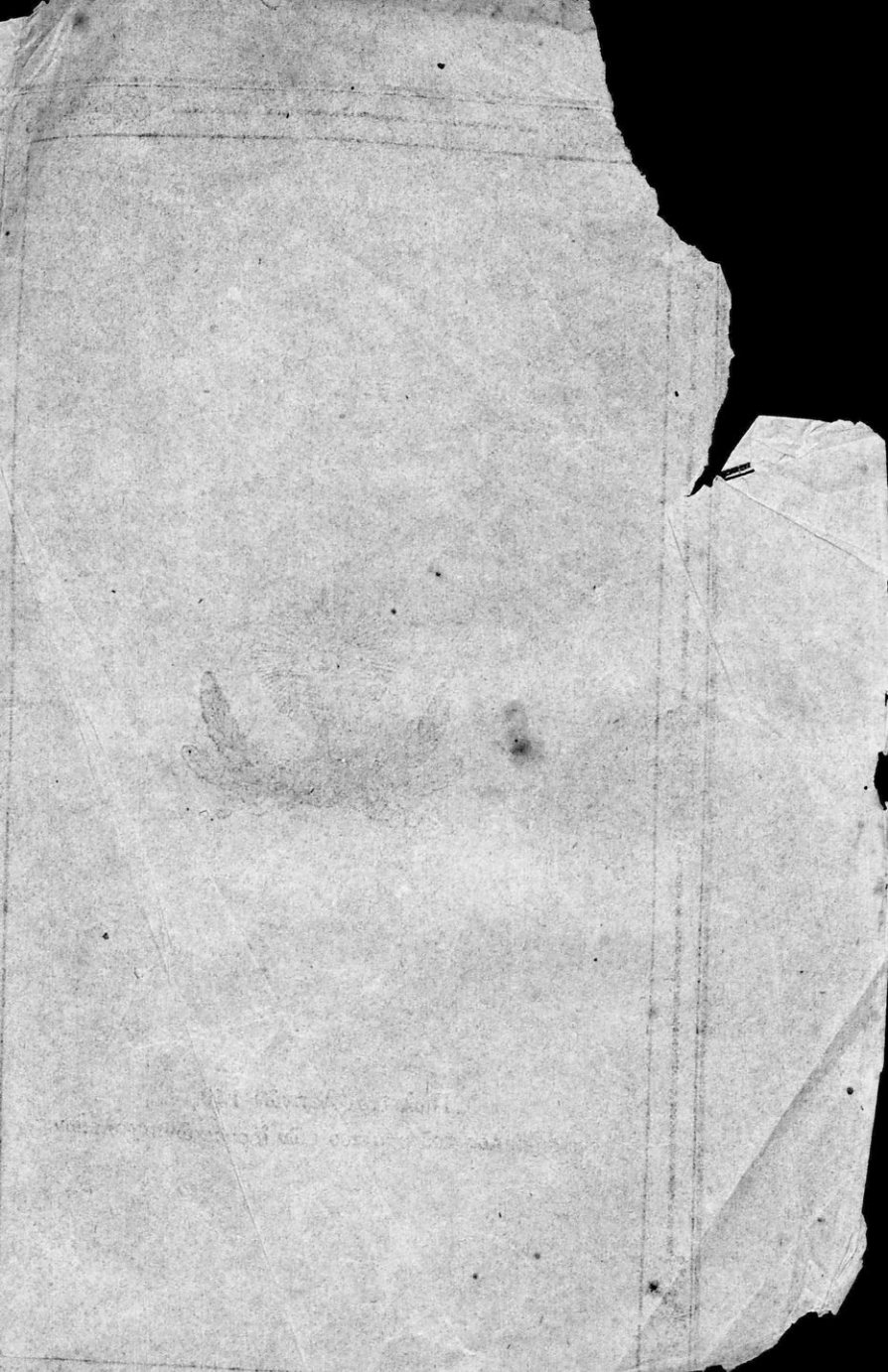
(1) Ἐγράφη ἐν ἔτει 404.

σιασμένον, ἅπαντα τῶν ἀρετῶν σου τὸν λειμῶνα· καὶ ἐντροφῶμεν τῇ μνήμῃ ὅπου περ ἂν ἀπίωμεν, πανταχοῦ σε περιφέροντες, καὶ μεθ' ὑπερβολῆς ἐκκαίόμενοι τῷ φίλτρῳ τῷ περὶ σέ· διὸ καὶ ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἐνταῦθά σε παραγενόμενον ἰδεῖν. Ἐπει δὲ τοῦτο ἐργῶδες, ἐπὶ τὸν δεύτερον ἐρχόμεθα πλοῦν, καὶ τὴν διὰ τῶν γραμμάτων αἰτοῦμεν παράκλησιν· καὶ γὰρ μεγίστη παραψυχὴ ἡμῖν ἔσται τὸ συνεχῶς δέξασθαι ἐπιστολάς εὐαγγελιζομένας ἡμῖν περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς.

10. Ἰωάννη Ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων (1).

Ἀποκίσθημεν εἰς τὴν Κουκουσὸν, τῆς δὲ ἀγάπης τῆς ὑμετέρας οὐ μετεκίσθημεν. Τὸ μὲν γὰρ ἐφ' ἑτέροις ἔκειτο, τοῦτο δὲ ἐφ' ἡμῖν. Διὸ δὴ ἐνταῦθα διατρίβοντες καὶ ἐκ τοσοῦτου καθήμενοι διαστήματος, καὶ ἐπιστέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν ὑμῶν τὴν εὐλάβειαν, τὴν ἀνδρείαν ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐπεδείξασθε ἀποστραφέντες πρὸς τὰς ἐκκλησίας τοσοῦτων θορύβων ἐμπλήσαντας, ταύτην καὶ νῦν διατηρεῖν, καὶ ἄξιον τῶν προσιμίων, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ λαμπρότερον προσθεῖναι τὸ τέλος. Οὐ γὰρ μικρὸς ἐντεῦθεν ὑμῖν κείσεται ὁ μισθός, ὅταν τοὺς τοσοῦτον χειμῶνα ἐργασαμένους, καὶ τὴν οἰκουμένην σχεδὸν ἅπασαν τοσοῦτων ἐμπλήσαντας σκανδάλων, ὡς προσῆκόν ἐστιν ἀποστρέψῃτε, καὶ μηδὲν κοινὸν ἔχητε πρὸς αὐτούς. Τοῦτο ἀσφάλεια τῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦτο τεῖχος, τοῦτο ὑμέτεροι στέφανοι καὶ βραβεῖα. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, Δέσποτά μου τιμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε, τὰς τε Ἐκκλησίας ἀσφαλιζου, τὴν τούτῳ τῷ τρόπῳ μεγίστην ἐντεῦθεν προσδοκῶν ἀντίδοσιν, ἡμῶν τε τῶν σφόδρα ἀγαπώντων τὴν σὴν εὐλάβειαν, καὶ ἐκκρεμασμένων σου τῆς διαθέσεως, διηνεκῶς μέμνησο. Ἴσμεν γὰρ ὅσῃν περὶ ἡμᾶς ἀγάπην ἐπιδείκνυσαι, διὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαθόντες.

(1) Καὶ αὕτη ἐγράφη ἐν ἔτει 404.

Πωλείται λεπτῶν 140,
πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν ἱερατικῶν σχολείων.